

Samen kansrijk verbinden

Onderzoek naar de meerwaarde van de verbinding van scholen,
binnensportaccommodaties, kulturhus en zwembad in Denekamp

Gemeente Dinkelland

Colofon

Samen kansrijk verbinden

Onderzoek naar de meerwaarde van de verbinding van scholen, binnensportaccommodaties, kulturhus en zwembad in Denekamp.

Dit rapport is opgesteld in opdracht van het college van burgemeester en wethouders.

Organisatie	Gemeente Dinkelland
	Nicolaasplein 5
	7591 MA Denekamp
	Postbus 11
	7590 AA Denekamp
	Tel. 0541-854100
	Fax. 0541-854320
	E-mail: info@dinkelland.nl
Zaaknummer	14.12220
Datum:	16 december 2014

Voorwoord

In het Coalitieprogramma Dinkelland 2014-2018 wordt ingezet op de toekomstbestendigheid van maatschappelijke voorzieningen. De exploitatie van voorzieningen moet effectief en efficiënt zijn en ook op lange termijn uitvoerbaar blijven. Vanwege demografische veranderingen die reeds gaande zijn en de komende jaren verder zullen doorzetten zal het gebruik van onze voorzieningen veranderen.

Gelet op deze ontwikkelingen zien wij een opgave om binnen de kern Denekamp een aantal vraagstukken integraal te benaderen.

- Het uitblijven van een concrete bieding in het kader van de privatisering van sportcomplex Dorper Esch heeft er toe geleid dat het college zelf actief wil werken aan een passende voorziening;
- Op het gebied van onderwijs ligt er een opgave om de huisvesting op termijn te herzien als gevolg van demografische ontwikkelingen;
- Deze demografische ontwikkelingen zullen ook haar weerslag gaan vinden in het gebruik van de binnensportaccommodaties (sporthal Dorper Esch, gymnastiekzaal de Veldkamp, sportzaal de Kerkeres);
- Het gebruik en de benutting van het Kulturhus Denekamp kan in deze discussie mogelijkserwijs op onderdelen als aanvulling functioneren.

We willen borgen dat onze inwoners, nu en in de toekomst, gebruik kunnen maken van maatschappelijke voorzieningen. Om deze voorzieningen levensvatbaar te houden moeten we kijken naar de wijze waarop deze voorzieningen worden geëxploiteerd en welke onderdelen in de exploitatie onder druk staan. We willen kansen inzichtelijk maken om deze voorzieningen beter te benutten.

Daarom hebben we onderzocht of er een meerwaarde te vinden is in het gebruik en de exploitatie van de verbinding tussen scholen, binnensportaccommodaties, kulturhus en zwembad binnen de kern Denekamp. Doorslaggevend hierin is het feitelijk Dinkellands gebruik (en vooral ook het toekomstig gebruik) als mede de demografische ontwikkelingen.

Samenvatting

In Denekamp zijn meerdere maatschappelijke voorzieningen aanwezig, zoals scholen, binnensport-accommodaties, kulturhus en zwembad. Het in stand houden van maatschappelijke voorzieningen is afhankelijk van het toekomstperspectief op bezetting, gebruik en exploitatie. Keuzes die worden gemaakt over de aanwezigheid en hoedanigheid van voorzieningen moeten gebaseerd zijn op objectieve informatie. Op basis daarvan kan een beeld gevormd worden over het toekomstperspectief.

De gemeente Dinkelland wil graag een solide aanbod aan voorzieningen in stand houden. Daarom is er een onderzoek uitgevoerd naar mogelijkheden voor verbindingen tussen voorzieningen. Als voorzieningen elkaar versterken door gecombineerd gebruik, met een betere bezetting van ruimtes, dat leidt tot een positief effect op de exploitatie, dan is sprake van een kansrijke verbinding.

In de kern Denekamp bestaan verschillende uitdagingen voor de voorzieningen Kulturhus, basisscholen (De Veldkamp, De Zevenster, De Alexanderschool en de Dr. M.L. Kingschool), gymnastiekzaal De Veldkamp, sportzaal De Kerkeres en het complex Dorper Esch met sporthal en zwembad. Deze voorzieningen hebben te maken met demografische ontwikkelingen en in het bijzonder een veranderende samenstelling van de bevolking. Daarnaast is er voor de binnensportaccommodaties en het zwembad geen sprake van een financieel duurzame exploitatie. Voor het kulturhus is sprake van een kwetsbare exploitatie.

Het onderzoek bestaat uit twee delen. Het eerste deel bestaat uit een inventarisatie van objectieve informatie over gebruik en exploitatie van de voorzieningen. Daarbij is voor het zwembad ook een bezoekerspeiling uitgevoerd. Met betrekking tot de veranderende samenstelling van de bevolking, en daarmee de gebruikers van voorzieningen, is een demografisch onderzoek opgesteld. Het tweede deel bestaat uit de inventarisatie van mogelijke verbindingen tussen deze voorzieningen en hoe die doeltreffend kunnen zijn. De verbindingen zijn verzameld door verschillende betrokkenen en gebruikers van de voorzieningen. De verbindingen zijn middels een “sterkte-zwakteanalyse” beoordeeld en vervolgens zijn conclusies en aanbevelingen geformuleerd.

Het onderzoek beschrijft welke verbindingen mogelijk zijn. Het onderzoek heeft kansrijke verbindingen opgeleverd die zijn ondergebracht in de volgende thema's. (Voor de inhoudelijke verbindingen wordt verwezen naar hoofdstuk 5 van dit rapport.)

- Toevoegen en/of intensiveren van activiteiten op het gebied van sport, bewegen en gezondheid
- Toevoegen en/of intensiveren van activiteiten op het gebied van cultuur en ontwikkeling
- Fysieke verbindingen leggen voor gezamenlijk gebruik
- Clustering van voorzieningen op het gebied van onderwijs, cultuur en sport

Aan het tot stand brengen van verbindingen zitten randvoorwaarden. Voor veel verbindingen moet eerst een financieel kader worden vastgesteld. Daarbij moet duidelijk worden welke partij bereid is om te investeren en zich kan committeren aan het (financieel) in stand houden van de verbinding. Ook blijkt dat het merendeel van de verbindingen gebaseerd is op nieuwe bezoekersstromen. Het gaat dan vaak om jeugd. Veel van de kansrijke verbindingen zijn dan ook gericht op een combinatie met onderwijs.

Geconcludeerd wordt dat verschillende verbindingen kunnen bestaan tussen scholen, binnensport-accommodaties, kulturhus en zwembad. Eveneens zijn er mogelijke verbindingen richting de kinderopvangcentra. Echter niet alle verbindingen die zijn aangereikt, zijn even kansrijk gebleken. Het ontbreken van een gunstig perspectief op de toename van gebruik en een betere exploitatie is daarvan de oorzaak.

Kansrijke verbindingen zijn mogelijk door multifunctioneel gebruik van meerdere voorzieningen. De verbinding van onderwijs, binnensport en cultuur is daarbij het sterkst, met de beste kansen voor gecombineerd gebruik. Vrijwel alle doelgroepen geven aan dat combinatiegebruik tussen deze voorzieningen logisch en wenselijk is. Het overbruggen van fysieke afstanden tussen deze voorzieningen wordt echter tegelijk als barrière ervaren. Verbindingen tussen onderwijs, sport en cultuur zijn daarom optimaal als ze fysiek geconcentreerd worden op loopafstand van elkaar. De aanwezigheid van een zwembad als onderdeel van dit geheel heeft toegevoegde waarde, maar draagt niet in bepalende mate bij aan het slagen van de verbinding tussen onderwijs, binnensport en cultuur. Dat komt omdat er geen verbindingen zijn ontdekt die structureel bijdragen aan de toekomstbestendigheid van de huidige zwembadvoorziening qua gebruik en exploitatie.

Op basis van dit onderzoek blijken de verbindingen tussen de functies “onderwijs – binnensport – cultuur” de meeste waarde toe voegen. Het gaat dan om een integrale combinatie van deze functies, waarbij voorkomen moet worden dat één schakel ontbreekt. Daarom wordt aanbevolen om in samenwerking met de betrokken partijen de kansrijke verbindingen verder uit te werken voor de clustering van onderwijs, binnensport en cultuur op de locatie “Dorper Esch – Kulturhus – TCC”. Daarbij kunnen aanvullende en ondersteunende verbindingen voor multifunctionaliteit van sport- en cultuurvoorzieningen eveneens benut worden.

Door uitvoering te geven aan voorgaande aanbeveling, worden kansen benut op het gebied van onderwijs, sport en cultuur. Voor de sporthal in het complex Dorper Esch levert dit mogelijkheden op voor een betere benutting en een grotere multifunctionaliteit. Deze clustering van voorzieningen zal echter geen structurele bijdrage opleveren voor een financieel duurzame en toekomstbestendige zwembadvoorziening binnen het complex Dorper Esch. Daarom wordt aanbevolen om samen met de betrokken partijen, op basis van het demografisch onderzoek en de resultaten van de bezoekerspeiling, een uitvoeringsplan op te stellen voor een toekomstbestendige zwembadvoorziening. De uitgangspunten van het coalitieprogramma (heroverweging verhouding baden, onderbrengen van personeel in een stichting en het toepassen van energiebesparende maatregelen) moeten hierin worden betrokken, waarbij het bestaande financiële kader het uitgangspunt is. Bij dit uitvoeringsplan wordt eveneens aansluiting gezocht bij de kansrijke verbindingen waar de sporthal onderdeel van uitmaakt. Daarbij moet rekening worden gehouden met het toekomstscenario van de clustering van onderwijs, cultuur en sport.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Samenvatting.....	4
Hoofdstuk 1 Inleiding.....	8
Paragraaf 1.1 Onderzoeksopgave.....	8
Paragraaf 1.2 Onderzoekskader.....	8
Paragraaf 1.3 Onderzoeksaanpak.....	10
Paragraaf 1.4 Leeswijzer.....	10
Hoofdstuk 2 Demografisch perspectief.....	12
Paragraaf 2.1 Prognose bevolkingsontwikkeling en samenstelling bevolking.....	12
Paragraaf 2.2 Gevolgen voor voorzieningen.....	15
Hoofdstuk 3 Feiten en cijfers voorzieningen.....	17
Paragraaf 3.1 Complex Dorper Esch, sportzaal Kerkeres en gymzaal Veldkamp.....	17
Paragraaf 3.2 Kulturhus Denekamp.....	23
Paragraaf 3.3 Basisscholen Veldkamp, Zevenster, Alexanderschool, Kingschool.....	26
Hoofdstuk 4 Speerpunten doelgroepen.....	28
Hoofdstuk 5 Verbindingen onderverdeeld in thema's.....	29
Hoofdstuk 6 Doeltreffendheid verbindingen.....	31
Paragraaf 6.1 Systematiek van een SWOT-analyse.....	31
Paragraaf 6.2 Thema: sport, bewegen en gezondheid.....	32
Paragraaf 6.3 Thema: cultuur en ontwikkeling.....	34
Paragraaf 6.4 Thema: fysieke verbindingen gezamenlijk gebruik.....	36
Paragraaf 6.5 Thema: clustering voorzieningen onderwijs, cultuur en sport.....	38
Hoofdstuk 7 Conclusies en aanbevelingen.....	40
Paragraaf 7.1 Conclusies.....	41
Paragraaf 7.2 Aanbevelingen.....	44

Bronnen.....	46
---------------------	-----------

Bijlagen.....	47
----------------------	-----------

Bijlage 1: Demografisch onderzoek

Bijlage 2: Financieel overzicht ramingen Sportcomplex Dorper Esch 2014

Bijlage 3: Ontwikkelingen Hallenbad Nordhorn

Bijlage 4: Benchmark zwembaden De Vlaskoel en Dorper Esch

Bijlage 5: Resultaten bezoekerspeiling zwembad Dorper Esch

Bijlage 6: Inventarisatie verbindingen

Bijlage 7: Toetsing geïnventariseerde verbindingen

Hoofdstuk 1 Inleiding

In het voorwoord is de aanleiding en de context van het onderzoek aangeduid. In dit hoofdstuk wordt aangegeven hoe het onderzoek is vormgegeven, welke onderzoeksvragen centraal staan en welke actoren hebben deelgenomen. Dit hoofdstuk sluit af met een verantwoording van de onderzoeksaanpak en een leeswijzer voor de verdere inhoud van dit rapport.

Paragraaf 1.1 Onderzoeksopgave

De onderzoeksopgave is concreet vertaald naar een tweetal onderzoeksvragen. Deze onderzoeksvragen vormen de opdracht voor dit onderzoek. De resultaten van dit onderzoek geven antwoord op de volgende onderzoeksvragen.

1. Welke verbindingen zijn te leggen tussen scholen, binnensportaccommodaties, kulturhus en zwembad?
2. Welke van deze verbindingen kunnen leiden tot een meerwaarde in gebruik en exploitatie?

Hierbij zijn de volgende randvoorwaarden gehanteerd:

- Het moet gaan om Dinkellands gebruik;
- Het moet gaan om feitelijk (toekomstig) gebruik;
- Er moet inzicht worden gegeven in demografische ontwikkelingen.

Onder verbindingen wordt verstaan:

- Combinatie van voorzieningen, met betrekking tot het gebruik;
- Waardoor een betere (of effectievere) bezetting van de betreffende ruimte(s) in zo'n voorziening ontstaat;
- Dat leidt tot een positief effect op de exploitatie;
- Waardoor deze voorzieningen samen sterker verankerd worden in Denekamp.

Paragraaf 1.2 Onderzoekskader

Doelstelling en maatschappelijk effect

Het onderzoekskader geeft de ruimte aan waarbinnen de onderzoeksvraag beantwoord wordt. Daarbij is de volgende doelstelling leidend:

“Het bereikbaar houden van maatschappelijke voorzieningen op basis van een volhoudbaar meerjarenperspectief met betrekking tot gebruik en exploitatie.”

Door deze doelstelling na te streven wordt het volgende maatschappelijke effect beoogd:

“Het langdurig borgen dat inwoners gebruik kunnen maken van maatschappelijke voorzieningen en er voor zorgen dat deze voorzieningen bereikbaar blijven en zo efficiënt en effectief mogelijk worden gebruikt.”

De keuzes, conclusies en aanbevelingen die voortvloeien uit de beantwoording van de onderzoeksvragen worden geformuleerd met in achtneming van dit kader.

Om welke voorzieningen gaat het?

De volgende voorzieningen hebben betrekking op dit onderzoek:

Voorziening	Specificatie
Scholen	Konot: De Veldkamp, De Zevenster, Alexanderschool
	Consent: Dr. M.L. Kingschool
	Carmel: Twents Carmel College (vo)
Binnensport	Sporthal complex Dorper Esch
	Gymnastiekzaal Veldkamp, sportzaal de Kerkeres (Zevenster)
Kulturhus	Kulturhus Denekamp (Oranjestraat)
Zwembad	Zwembad Dorper Esch

Welke doelgroepen hebben meegedaan?

Aangezien dit onderzoek betrekking heeft op maatschappelijke voorzieningen is de insteek om zoveel mogelijk gebruik te maken van de kennis en ervaringen van de gebruikers en betrokken partijen. Daarom is gekozen voor de expertise en input van de volgende doelgroepen:

Scholen

- Bestuur Konot en Consent
- Konot, directie Alexanderschool, Veldkampschool en Zevenster
- Consent, directie Kingschool
- Twents Carmel College, directie locatie Denekamp

Kulturhus

- Bestuur Kulturhus Denekamp
- Bibliotheek Dinkelland, locatie Denekamp
- Federatie Muziekschool Da Capo

Dorper Esch

- Gebruikers Dorper Esch
- Horeca-exploitant Dorper Esch, ondersteund door Horeca Nederland
- Personeel Dorper Esch

Andere

- Kindcentrum Nijntje Pluis, locatie Denekamp
- Pardoes Kinderopvang
- Dorpsraad Denekamp
- Bestuur SDC'12
- Stichting Promotie en accommodatie SDC'12

Paragraaf 1.3 Onderzoeksaanpak

Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden is gebruik gemaakt van de medewerking van verschillende doelgroepen. Het gaat om de huidige gebruikers van de voorzieningen zoals hiervoor is beschreven. Samen met hen is onderzocht welke verbindingen tussen voorzieningen tot stand kunnen komen. De inventarisatie van verbindingen staat daarom centraal.

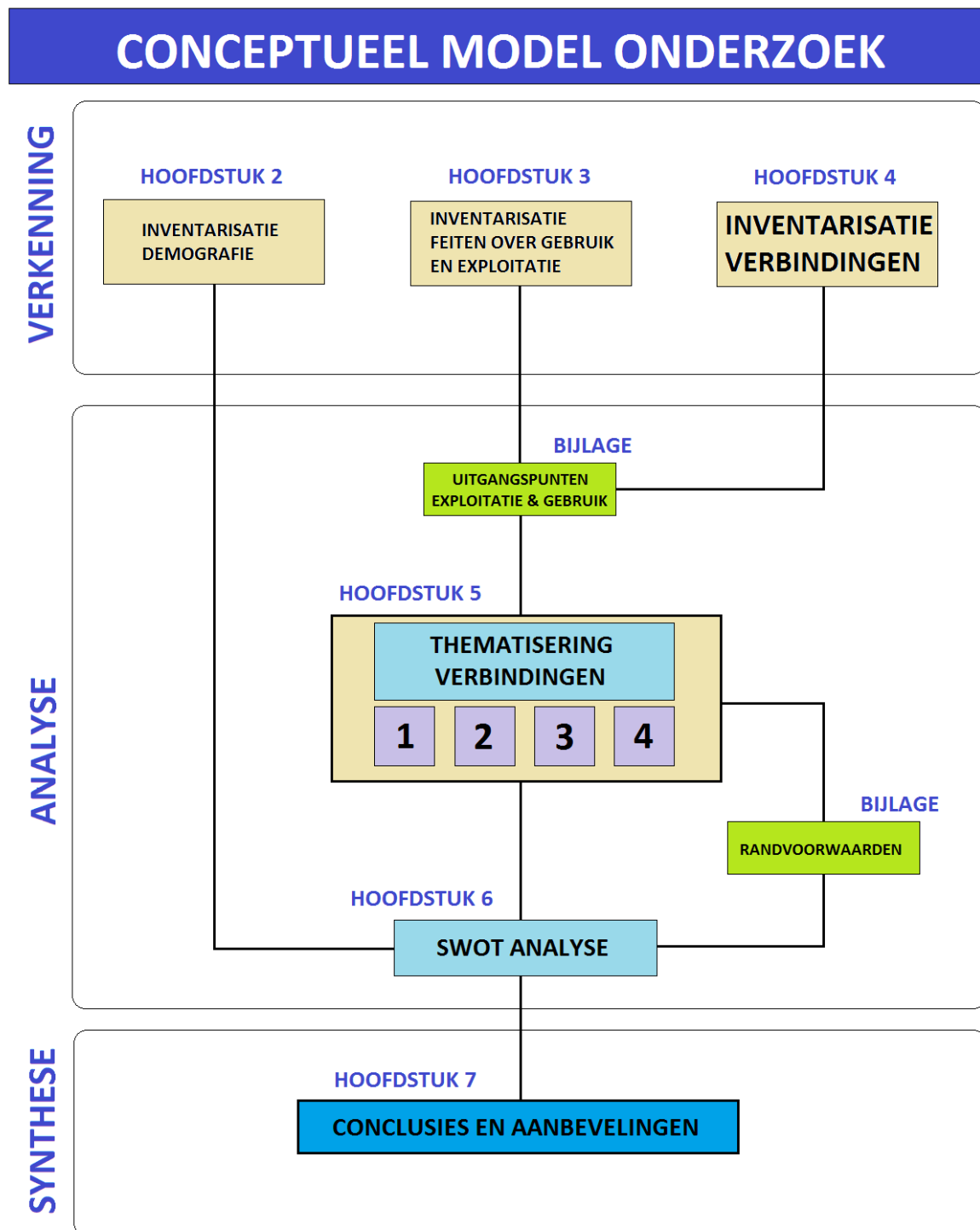
Naast het inventariserend onderzoek naar verbindingen is bureauonderzoek verricht naar demografische ontwikkelingen. Tevens is onderzoek gedaan naar feiten en cijfers over het gebruik en de exploitatie van de voorzieningen. Deze informatie is nodig omdat demografie, Dinkellands gebruik en feitelijke toekomstig gebruik als randvoorwaarden zijn gesteld bij de uitvoering van dit onderzoek. *Het “bereikbaar houden van maatschappelijke voorzieningen op basis van een volhoudbaar meerjarenperspectief met betrekking tot gebruik en exploitatie”* kan immers alleen als de onderzoeksresultaten onderbouwd kunnen worden met objectieve gegevens. Het demografisch onderzoek en de feiten en cijfers over het gebruik en exploitatie van de voorzieningen vormen daarom het toetsingskader voor de doeltreffendheid van de geïnventariseerde verbindingen.

De ingekomen verbindingen zijn gebundeld in verschillende thema's, om daarna middels SWOT-analyses de kans van slagen vast te stellen. SWOT staat voor Strengths (sterktes), Weaknesses (zwakten), Opportunities (kansen) en Threats (bedreigingen). Per thema is een SWOT opgesteld. Op basis van deze SWOT's zijn de conclusies en aanbevelingen geformuleerd.

Het conceptueel model op de volgende pagina geeft de hierboven beschreven onderzoeksaanpak schematisch weer. In het conceptueel model is ook de hoofdstukindeling zoals hierna in de leeswijzer wordt beschreven terug te vinden.

Paragraaf 1.4 Leeswijzer

- Het onderzoek met betrekking tot de demografische ontwikkelingen is opgenomen in hoofdstuk 2.
- Feiten en cijfers over het gebruik en de exploitatie van de voorzieningen zijn opgenomen in hoofdstuk 3.
- De speerpunten van de doelgroepen, met betrekking tot de inventarisatie van de verbindingen, is opgenomen in hoofdstuk 4. De verbindingen zelf zijn opgenomen in bijlage 6.
- De thematisering van de verzamelde verbindingen is opgenomen in hoofdstuk 5.
- De SWOT analyses zijn opgenomen in hoofdstuk 6.
- De conclusies en aanbevelingen zijn opgenomen in hoofdstuk 7.

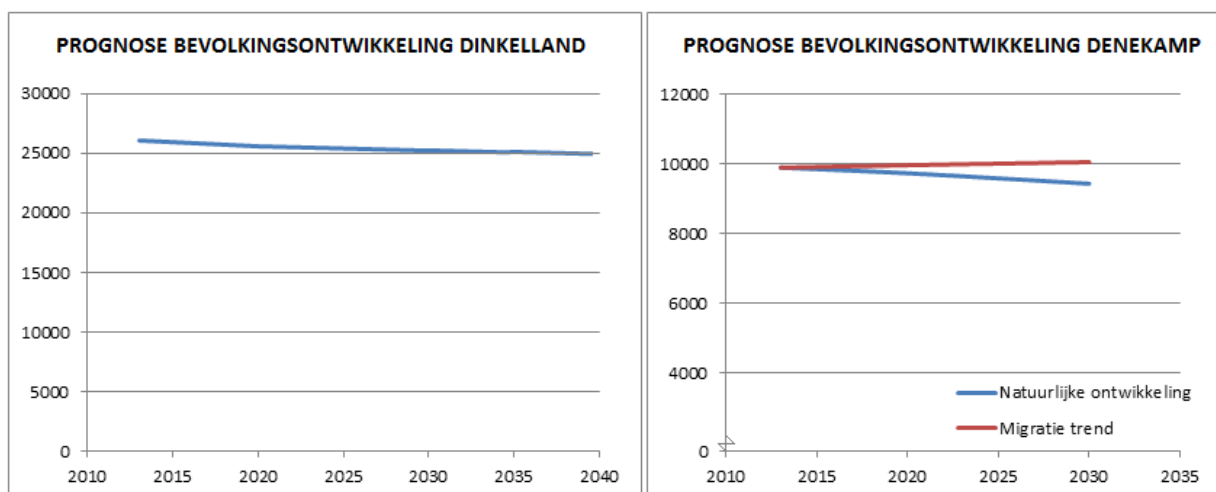
Hoofdstuk 2 Demografisch perspectief

Paragraaf 2.1 Prognose bevolkingsontwikkeling en samenstelling bevolking

Maatschappelijke voorzieningen zijn aanwezig voor de inwoners van de gemeente. Als de samenstelling van de bevolking verandert zegt dit ook iets over het gebruik van voorzieningen. Daarom is een demografisch onderzoek opgesteld. In deze en de volgende paragraaf worden de highlights gepresenteerd. Het volledige onderzoek is opgenomen in bijlage 1.

Ontwikkeling bevolking

De gemeente Dinkelland krijgt te maken met een kleine krimp. Bevolkingskrimp klinkt dramatisch, toch is het verlies van enkele honderden inwoners op een totaal van 26.000 over een periode van zeventien jaar te overzien. Het bevolkingsaantal in de gemeente Dinkelland is in 2030 afgenomen met 3% tot 25.220.

		Denekamp	overige kernen	Dinkelland
2013		9.900	16.100	26.000
2020	natuurlijke ontwikkeling	9.740	15.880	25.620
	migratie trend	9.970	15.650	25.620
2030	natuurlijke ontwikkeling	9.440	15.780	25.220
	migratie trend	10.060	15.160	25.220

N.b. De trend "natuurlijke ontwikkeling" gaat uit van een gelijke migratie tussen de kernen onderling. De "migratie trend" gaat er van uit dat de grotere kernen zoals Denekamp een positief migratiesaldo laat zien ten koste van de kleinere kernen.

Samenstelling bevolking

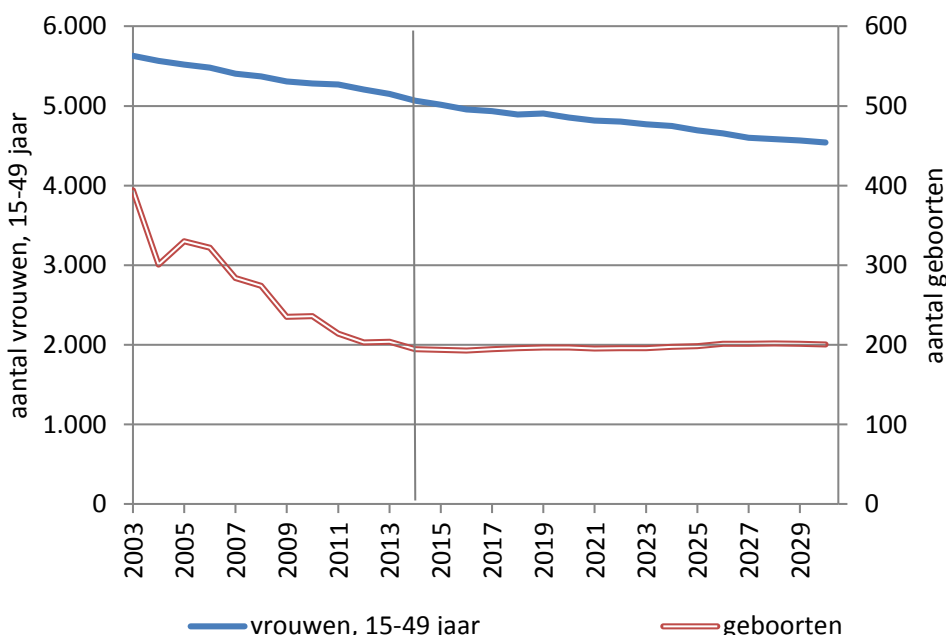
Hoe de bevolkingsafname per kern uitpakt hangt mede af van verhuizingen binnen de gemeente. De afgelopen jaren heeft de kern Denekamp per saldo inwoners uit de overige kernen naar zich toe getrokken. Indien deze trend wordt doorgetrokken (de variant 'migratie trend') zal Denekamp nog groeien en zullen de overige kernen (bij elkaar) extra krimpen. Indien deze trend niet wordt doorgetrokken (de variant 'natuurlijke ontwikkeling') zal ook Denekamp enigszins krimpen en wordt de totale krimp dus gelijkmatiger verdeeld. Het is niet zozeer de kwantiteit als wel de veranderende samenstelling van de bevolking die van invloed zal zijn op de lokale gemeenschap. Afhankelijk van de trend zal de samenstelling van de bevolking in Denekamp veranderen. Zie de tabel op de volgende pagina. Duidelijk is dat de vergrijzing toeneemt.

Leeftijdsklasse	Migratie trend	Natuurlijke trend
0 tot 15 jaar	afname met 17%	afname met 22%
15 tot 25 jaar	afname met 15%	afname met 19%
25 tot 45 jaar	afname met 8%	afname met 10%
45 tot 65 jaar	afname met 18%	afname met 14%
65 jaar en ouder	toename met 52%	toename met 42%

Figuur: Wijziging samenstelling bevolking Denekamp in 2030 ten opzichte van 2013 (migratietrend wordt verwacht).

Aantal geboorten

Het aantal geboorten is goed te voorspellen aan de hand van het aantal vruchtbare vrouwen in de gemeente. De vruchtbare leeftijd ligt tussen de 15 en de 49 jaar en de meeste vrouwen zijn in de twintiger jaren als ze hun eerste kind krijgen. Het gemiddeld aantal kinderen per vrouw ligt nu landelijk op 1,7 en in Dinkelland op 1,94 kinderen. Dit aantal neemt af, aangezien vrouwen in Dinkelland in 2003 nog gemiddeld 2,43 kinderen kregen. En omdat ook het aantal vrouwen in de vruchtbare leeftijd verminderde, is het aantal geboorten sinds dat jaar nog extra afgenomen.

Figuur: Vrouwen in de leeftijd 15-49 jaar en aantal geboorten in Dinkelland, feitelijk (CBS) en verwacht (PRIMOS, bewerkt door RIGO)

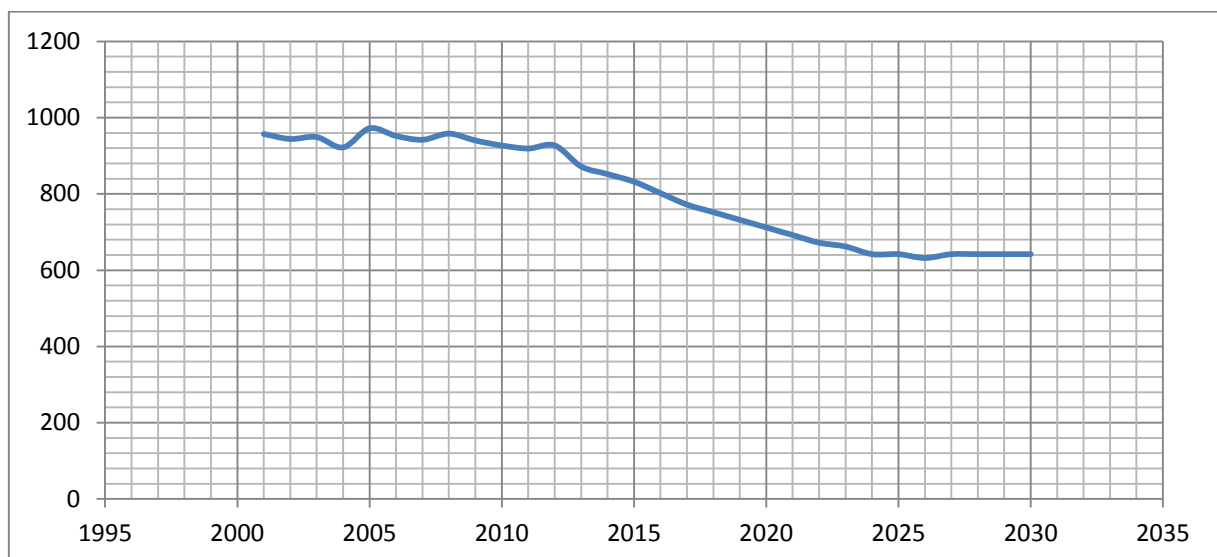
Het aantal geboorten schommelt momenteel iets boven de 200 per jaar, terwijl in 2003 er in Dinkelland nog 394 kinderen werden geboren. Dit is een halvering van het aantal geboortes in 10 jaar. Het is van belang te beseffen dat het aantal geboorten samenhangt met het aantal vrouwen in de vruchtbare leeftijd. De komende decennia zal het aantal vrouwen in de leeftijd 15-49 jaar naar verwachting nog met enkele honderden afnemen. In 2025 zijn het er, afgeleid uit de PRIMOS-prognose nog ongeveer 4.425, tegen 5.050 in 2014. Ondanks dat het aantal vrouwen in de vruchtbare leeftijd nog wel afneemt zal het aantal geboorten stabiliseren. Dat komt doordat de leeftijdsverdeling binnen deze groep vrouwen verandert. Het aantal jonge vrouwen beneden de 20 jaar neemt af en dit geldt in versterkte mate voor de groep vrouwen in de leeftijd tussen 40 en 45 jaar. Het aantal vrouwen in de leeftijdscategorieën met de hoogste vruchtbaarheid (late twintigers en dertigers) neemt juist wat toe. Aangezien vanuit deze groep de meeste nakomeling worden voortgebracht blijft in de komende jaren het aantal geboorten vrij constant op zo'n 200 gemiddeld per jaar. Dit geldt ook voor Denekamp. In Denekamp neemt het aantal geboorten nog wat af van zo'n 100 naar 90 per jaar. Vervolgens zal ook dit aantal stabiliseren.

Kinderen in de leeftijd 4-12 jaar

Aan de hand van het aantal geboorten kan eveneens een prognose worden gegeven van het aantal kinderen in de leeftijd 4 t/m 12 jaar. Deze leeftijdsgroep is bepalend voor het aantal schoolgaande kinderen (basisschool). Vanwege het sterk afnemend aantal geboorten in de periode tot 2014 is in de afgelopen periode het aantal kinderen in de leeftijd 4-12 jaar ook afgenomen. Volgens de prognoses neemt het aantal kinderen in de basisschoolleeftijd tot 2020 nog met 24% af. In de periode na 2020 zal het aantal kinderen in de basisschoolleeftijd minder afnemen. Dat komt door de hiervoor besproken stabiliserende geboorteaantallen.

Leerlingenaantal in Denekamp

Het aantal kinderen in de leeftijdsgroep tussen 4 en 12 jaar is niet gelijk aan het aantal basisschoolleerlingen. Dat komt omdat nog niet alle 4 jarigen op school zitten en niet alle 12 jarigen al naar het voortgezet onderwijs zijn gegaan. Wel is de tendens in de prognose voor de groep 4 tot 12 jarigen gelijk aan de tendens voor het aantal basisschoolleerlingen. In 2013 zaten er in Denekamp 872 leerlingen op de basisscholen. Dat is reeds een afname van 11% ten opzichte van 2001. Het aantal basisschoolleerlingen zal de komende jaren sterk blijven afnemen tot 642 in 2025. Ten opzichte van het huidige aantal neemt het aantal basisschoolleerlingen in Denekamp dus met ongeveer een kwart af in 2025. Daarna stabiliseert dit aantal.

Figuur: Kinderen op de basisscholen in Denekamp

Voortgezet onderwijs

Op basis voorgaande prognose kan gesteld worden dat het effect van de afname van aantal kinderen in de basisschoolleeftijd ook merkbaar zal zijn in het voortgezet onderwijs. De groep basisschoolleerlingen uit Denekamp (en andere omliggende kernen) stromen de eerste 2 jaar immers door naar het voortgezet onderwijs in Denekamp. De afname van circa 25% in het basisonderwijs in de periode 2012-2025 zal in dezelfde omvang merkbaar zijn op het voortgezet onderwijs, maar zal hoofdzakelijk plaatsvinden in de periode 2020-2033. Op basis van het demografisch verloop zijn de volgende conclusies te trekken voor het voortgezet onderwijs:

- Vanaf 2016 zal een afname van het aantal leerlingen (licht) merkbaar zijn;
- Vanaf 2020 zal deze afname duidelijk zichtbaar zijn en doorzetten;
- Pas in 2033 zal het leerlingenaantal zich weer stabiliseren.

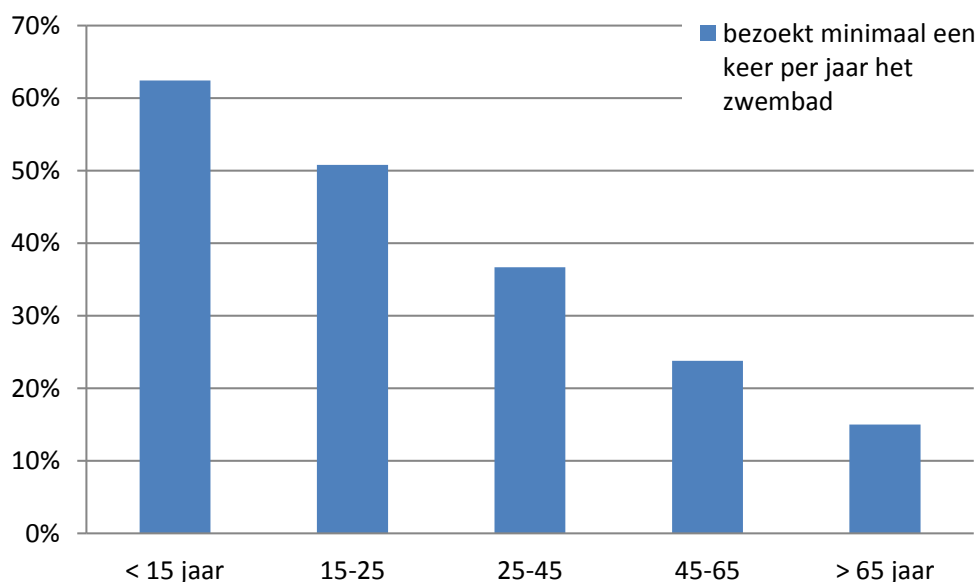
Paragraaf 2.2 Gevolgen voor sportvoorzieningen

Demografie in relatie tot sportbeoefening

De omvang en samenstelling van de bevolking hebben gevolgen voor de behoefte aan en het gebruik van voorzieningen. Krimp en vooral vergrijzing zullen leiden tot minder behoefte aan sportvoorzieningen. De mate waarin men sport beoefent én het type sport, hangt samen met de leeftijdsopbouw. Door dit soort samenhangen tussen leeftijd en sportbeoefening, kan op basis van de demografische ontwikkelingen de verwachte trends in de behoefte aan de verschillende sportvoorzieningen inzichtelijk worden gemaakt.

Zwemmen

Zwemmen is een van de meest beoefende sporten in Nederland en van alle leeftijden. Echter, het zwembadgebruik neemt wel af naarmate de leeftijd toeneemt. Let wel, aangezien het aantal ouderen in Nederland een grote groep is en verder toeneemt (vergrijzing) zal in absolute zin de groep ouderen een aanzienlijk deel van het zwembadbezoek voor haar rekening nemen. In de volgende figuur is de gemiddelde bezoekfrequentie per leeftijdsklasse in Nederland weergegeven.

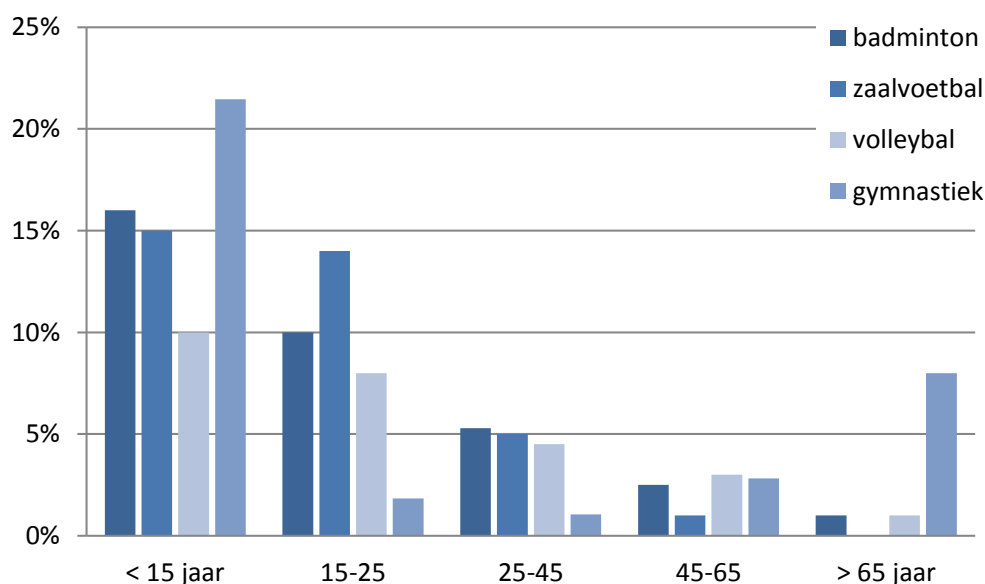
Figuur: Het aandeel personen per leeftijd dat minimaal een keer per jaar een zwembad bezoekt. (Bron: RIGO op basis van het Aanvullend Voorzieningen Onderzoek (AVO) van het SCP).

Als de percentages uit de voorgaande figuur worden toegepast op de verwachte bevolkingsontwikkeling in Dinkelland, dan blijkt dat als gevolg van demografie het aantal bezoeken aan het zwembad in de periode 2013-2020 met ongeveer 6% zal afnemen en in de periode 2013-2030 met 11%.

Binnensporten

Ook ten aanzien van de binnensport kan eenzelfde prognose worden gegeven. In de volgende figuur is voor de sporten badminton, zaalvoetbal, volleybal en gymnastiek per leeftijdsklassen het percentage weergegeven van het aantal mensen dat deze sport beoefent.

Wederom gaat het hier om gemiddeld gebruik (beoefening van sporten) gebaseerd op landelijke gemiddelden. Uit de figuur is bijvoorbeeld goed op te maken dat met name kinderen en ouderen aan gymnastiek doen, maar tussengelegen leeftijdsgroepen niet. Ook is te zien dat zaalvoetbal tot de leeftijd van 25 jaar weinig verval vertoont, maar in de leeftijdsklasse ouder dan 45 jaar bijna niet meer wordt beoefend. En voor bijvoorbeeld volleybal kan gesteld worden dat de groep personen naar mate men ouder wordt gelijkmatig kleiner wordt, maar wel door alle leeftijdsklassen beoefend wordt.

Figuur: Het aandeel personen naar leeftijd dat badminton, zaalvoetbal, volleybal of gymnastiek beoefent. (Bron: RIGO op basis van het Aanvullend Voorzieningen Onderzoek (AVO) van het SCP).

Op basis van de samenstelling van de sportbeoefenaars per leeftijdsklasse kan een prognose worden gegeven van het verloop in het ledenaantal. De resultaten, onder gelijkblijvende omstandigheden, zijn als volgt:

- Badminton: op basis van de demografische ontwikkelingen in Dinkelland mag worden verwacht dat het aantal beoefenaars in 2020 is afgenomen met 12% van het huidige niveau en in 2030 met 17%.
- Zaalvoetbal: het aantal zaalvoetballers zal als gevolg van de demografische ontwikkelingen in de periode tot 2020 naar verwachting met 11% afnemen en in de periode tot 2030 met 19%.
- Volleybal: het aantal volleyballers zal als gevolg van demografische ontwikkelingen waarschijnlijk afnemen met 10% tot 2020 en 17% tot 2030.
- Gymnastiek: het aandeel beoefenaars neemt naar verwachting tot 2020 met 14% af, om vervolgens te stabiliseren.

Opmerking

Bovenstaande voorspellingen zullen niet exact uitkomen en geven uitsluitend een trend aan. De behoefte aan sportvoorzieningen zal de komende jaren veranderen als gevolg van demografie en hetzelfde geldt voor de ledenbestanden van de lokale verenigingen. Door deze ledenbestanden te relateren aan demografische prognoses kan gekomen worden tot een meer gedetailleerde, lokaal specifieke inschatting van de toekomstige ontwikkelingen in Denekamp. Verenigingen kunnen hier zelf inzicht in bieden. Lokaal is het bijvoorbeeld mogelijk dat een vereniging een grotere toestroom aan jeugd tegemoet kan zien dan voorgaande jaren. Gelet op de demografische prognoses, waarin duidelijk is geworden dat het aandeel kinderen en jongeren de komende jaren verder afneemt, moet dan ook opgemerkt worden dat dit hoogstwaarschijnlijk ten koste gaat van de toestroom aan jeugd naar andere verenigingen.

Hoofdstuk 3 Feiten en cijfers voorzieningen

In dit hoofdstuk worden de feiten en cijfers met betrekking tot de betreffende voorzieningen gepresenteerd. Het gaat om het complex Dorper Esch (en overige binnensportaccommodaties), het Kulturhus en de basisscholen. In elke paragraaf is een overzicht opgenomen van factoren die van invloed zijn op de exploitatie. Dit overzicht is opgesteld om als basis te dienen voor de beoordeling of een verbinding een positief effect kan hebben op het gebruik en de exploitatie van een voorziening. In bijlage 7 wordt deze toetsing nader verklaard.

Paragraaf 3.1 Dorper Esch en binnensportaccommodaties

In deze paragraaf worden feiten en cijfers inzichtelijk gemaakt over het complex Dorper Esch en de sportzaal de Kerkeres en gymzaal De Veldkamp. Voor het zwembad in Dorper Esch is eveneens een bezoekerspeiling uitgevoerd om het feitelijk gebruik van het zwembad inzichtelijk te maken.

Feiten over het complex Dorper Esch en gymzalen

Het complex Dorper Esch bestaat uit een sporthal en een zwembad. De sporthal heeft een oppervlakte van 1344m² (48 x 28 meter) met een scheidingswand. In de sporthal is een aantal groepen actief. De sporthal wordt hoofdzakelijk gebruikt door scholen en verenigingen uit Denekamp. De verenigingen zijn:

- Volleybalvereniging Devoko
- Zaalvoetbalvereniging DZVV
- Badmintonclub Denekamp

N.B. Naast de verenigingen is er aantal andere kleinere gebruikers actief in de sporthal.

De andere zalen, Sportzaal de Kerkeres 28 x 16 meter (448m²) en Gymzaal De Veldkamp 21 x 12 meter (252m²) worden hoofdzakelijk gebruikt door scholen en verenigingen uit Denekamp (Volleybalvereniging Devoko, Gymvereniging DOS'19 en particuliere gebruikers).

Zwembad de Dorper Esch beschikt over verschillende baden. Het doelgroepenbad (20 x 10 meter met scheidingswand), het recreatiebad (ca. 450 m²) en het wedstrijdbad (25 x 12,5 meter). Het recreatiebad heeft ook een klein buitencompartiment en het zwembad beschikt over een ligweide met peuterbad. De totale wateroppervlakte bedraagt 962,5 m².

Bad	Bouwjaar	Maatvoering en oppervlakte	Beweegbare bodem?
Wedstrijdbad	1982	312,5 m ²	Ja
Recreatiebad	1995	450 m ²	Nee
Doelgroepenbad	2001	200 m ²	Ja

Het complex beschikt over een horecavoorziening "Sportcafé Dorper Esch". Deze horecavoorziening is gelegen tussen het zwembad en de sporthal en bedient beide onderdelen van de accommodatie. De ruimte wordt gehuurd en geëxploiteerd door een externe partij.

Gebruik zwembad

Het zwembad wordt gebruikt door verschillende doelgroepen. In onderstaande tabel zijn de bezoekersaantallen van 1 januari 2014 tot en met 31 augustus 2014 opgenomen. Ter vergelijking worden tevens de bezoekersaantallen in de periode 1 januari 2013 tot en met 31 augustus 2013, alsmede de totalen over 2013 weergegeven.

Bezoekdoel	1-1-2014 t/m 31-8-2014	1-1-2013 t/m 31-8-2013	Totaal 2013
Recreatief zwemmen	57.163	55.726	83.710
Zwemlessen	8.945	9.706	15.515
Doelgroepen	15.754	15.113	24.134
Verenigingen	23.778	21.456	35.956
Babyzwemmen	6.612	6.202	9.806

N.B. Basis voor de gegevens in deze tabel zijn de kassa-uitdraaien van zwembad Dorper Esch.

(Bron: Gemeente Dinkelland, Bezoekersaantallen zwembad Dorper Esch 2013 – 2014.)

Gebruik Sporthal Dorper Esch

In de ochtend (maandag tot en met vrijdag) wordt Sporthal Dorper Esch veelal gebruikt door scholen (er is nog beperkt ruimte beschikbaar). In de middag (van 14:15-17:00 uur) is er geen bezetting. In de avonden (17:00-22:00/23:00 uur) is er geen ruimte beschikbaar en worden alle uren volop benut. Zaterdags is er bezetting tot ongeveer 21:00 uur en zondags tot ongeveer 16:00 uur.

Gebruik Sportzaal de Kerkeres

In de ochtend (maandag tot en met vrijdag) wordt Sportzaal de Kerkeres voor ongeveer 30 uur gebruikt door de scholen. Op sommige dagen is in de middag ruimte van 15:00-18:30 uur (donderdag en vrijdag). Op maandag tot en met woensdag is er beperkt ruimte overdag (totaal 5,25 uur). In de avonden is er volop bezetting tot 21:00/22:00 uur). Zaterdag en zondag is er nog veel ruimte beschikbaar.

Gebruik gymzaal De Veldkamp

In de ochtenduren (maandag tot en met vrijdag) wordt gymzaal De Veldkamp voor ongeveer 23,5 uur gebruikt door de scholen. Op maandag (12:00-19:00 uur), dinsdag (15:30-19:00 uur), woensdag (12:00-17:00 uur) en vrijdag (15:30-19:00 uur) is er in de middag nog ruimte. In de avonden is er bezetting tot 20:30/22:00 uur. Zaterdag en zondag is nog veel ruimte beschikbaar.

Financiën

In bijlage 2 is van alle sportcomplexen (Dorper Esch, inclusief de onder het beheer van Dorper Esch vallende sport- en gymzalen) een financieel overzicht opgenomen voor de periode van 1 januari 2014 tot 1 oktober 2014.

Technische staat van onderhoud

In december 2013 is een nulmeting uitgevoerd naar de onderhoudstoestand van sport- en zwemaccommodatie Dorper Esch. De totaal geraamde kosten van het groot onderhoud bedragen € 1.286.690 exclusief btw, waarvan € 276.739 aan groot onderhoud respectievelijk € 1.009.950 aan vervangingen. Een klein deel van het onderhoud aan de installatie is reeds uitgevoerd, voor een bedrag van circa € 13.100,-. Planmatig onderhoud Dorper Esch voor de komende 10 jaar gemiddeld € 350.000 per jaar. Het planmatig onderhoud, gemiddeld over 10 jaar, voor gymzaal de Veldkamp is € 38.500 inclusief btw per jaar. Voor sportzaal de Kerkeres is dat € 50.000 inclusief btw per jaar. (Bron: Thero huisvesting & bouwmanagement, financieel overzicht onderhoudsplanning, vervangingen en meerjaren onderhoudsplannen).

Factoren van invloed op de exploitatie

Op basis van voorgaande gegevens is hieronder samengevat welke factoren bepalend zijn voor het gebruik en de exploitatie van de voorziening.

Welke factoren zijn van invloed op de exploitatie?

- Hallenbad Nordhorn
Concurrentie voor zwembad Dorper Esch. Zie bijlage 3.
- Concurrentie omliggende baden en voorzieningen
Concurrentie van verschillende baden in omgeving.
- Veranderende samenstelling van de bevolking
Ontgroening en vergrijzing; minder jeugd, meer ouderen.
- Regionale discussie hoe om te gaan met zwembaden en binnensportaccommodaties
- Forse investering ten aanzien van onderhoud complex

Welke aspecten aan de kostenkant zijn bepalend voor de exploitatie?

- Personeelskosten inclusief overhead
Circa 50% van de exploitatie wordt bepaald door de personeelskosten
- Energiekosten
Circa € 300.000 in de exploitatie gaat op aan energie
- Onderhoudskosten
Voor de komende 10 jaar is het de verwachting dat het planmatig onderhoud in totaal € 438.500 per jaar bedraagt (Dorper Esch € 350.000 – Gymzaal De Veldkamp € 38.500 – Sportzaal De Kerkeres € 50.000).
- Kapitaallasten

Waaruit bestaan de inkomsten voor het complex Dorper Esch?

- Toegangsgelden en verhuur zwembad
Toegangsgelden per jaar € 478.500,00, verhuur accommodatie € 73.700,00
- Verhuur sporthal
Opbrengst € 78.458,00
- Verhuur sportzaal De Kerkeres en gymzaal De Veldkamp
Sportzaal De Kerkeres € 13.991,00 en Veldkamp € 10.200,00
- Verhuur aan horecaondernemer

Welke conclusies kunnen getrokken worden vanuit de benchmark 2013?

In 2013 heeft er een onderzoek plaatsgevonden naar een aantal kengetallen van zwembad Dorper Esch in relatie tot andere zwembaden in de regio Overijssel. Hieruit komt met name naar voren dat het aantal inwoners per m2 zwemwater ruim is. Het animocijfer is uitstekend en het bezoek en de opbrengst per fte, in vergelijking met de Overijsselse zwembaden, prima. Het energieverbruik is wel hoog, in vergelijking tot het gemiddelde verbruik van zwembaden met een gelijke omvang. In bijlage 3 is de benchmark opgenomen.

Bezoekerspeiling zwembad Dorper Esch

Voor het zwembad Dorper Esch heeft Newcom Research en Consultancy onderzocht wat het huidige feitelijke gebruik is. Dit is tot stand gekomen door middel van een bezoekerspeiling. Van 15 tot en met 28 oktober 2014 zijn bezoekers aan het zwembad ondervraagd.

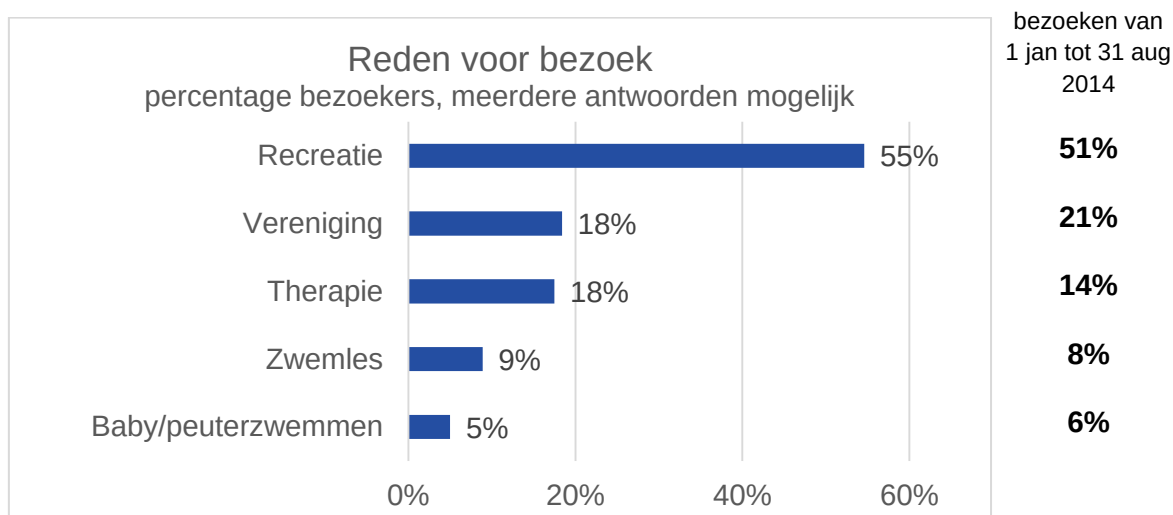
In deze bezoekerspeiling stonden de volgende twee vragen centraal:

- Waarom bezoekt men het zwembad de Dorper Esch?
- Wie zijn de bezoekers van zwembad de Dorper Esch?

De methode, betrouwbaarheid en uitgebreide resultaten van het onderzoek zijn opgenomen in bijlage 5.

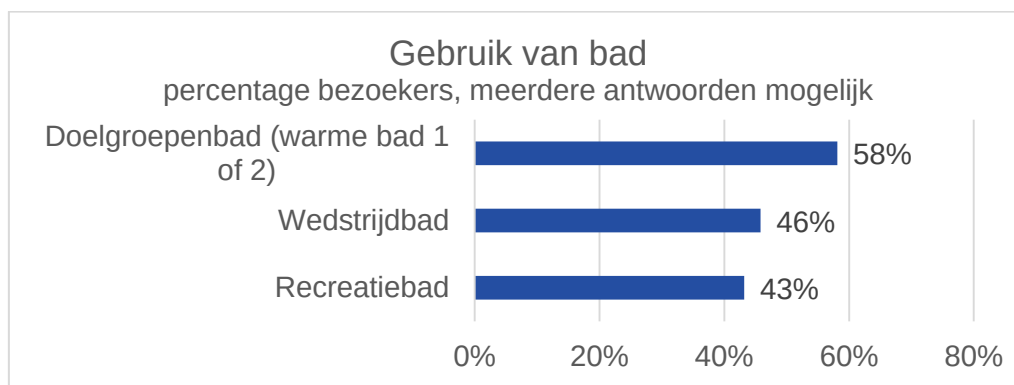
Waarom bezoekt men het zwembad?

In onderstaande figuur staan de verschillende redenen waarvoor men naar het zwembad komt weergegeven. De meeste bezoekers komen recreatief zwemmen, met een gedeelde tweede plaats voor zwemmers van verenigingen en mensen die voor therapie komen.

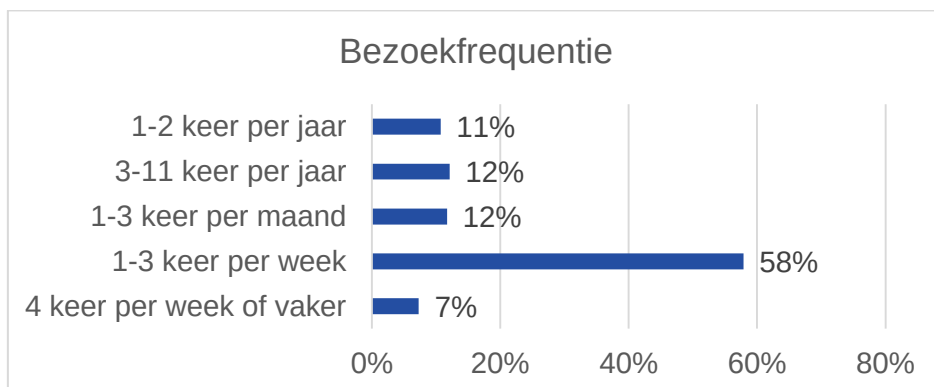
Zoals te zien aan de cijfers rechts van de figuur komt het aandeel bezoekers per reden in het onderzoek sterk overeen met het aandeel daadwerkelijke bezoeken aan het zwembad over de eerste acht maanden van 2014 (bron: Gemeente Dinkelland, Bezoekersaantallen zwembad Dorper Esch 2013 – 2014). De meeste bezoekers (77%) komen samen met iemand anders, zoals met partner, kinderen of vrienden.

De verschillende baden worden ongeveer even vaak gebruikt, waarbij er een lichte voorkeur is voor het doelgroepenbad. Eén op de drie bezoekers gebruikt twee of meer baden bij hun bezoek.

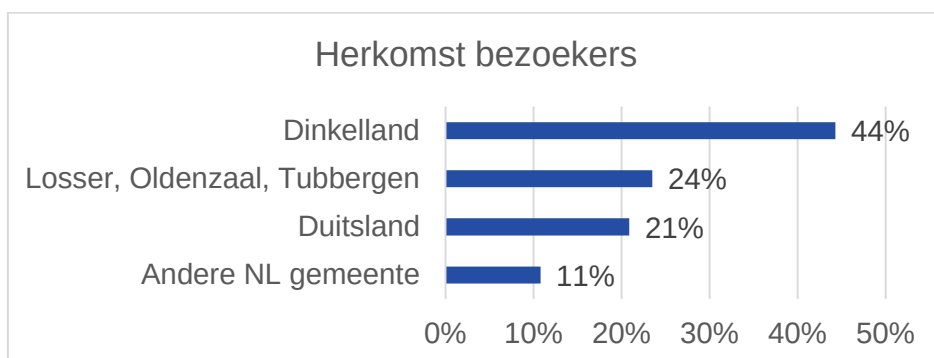

Wie bezoekt het zwembad

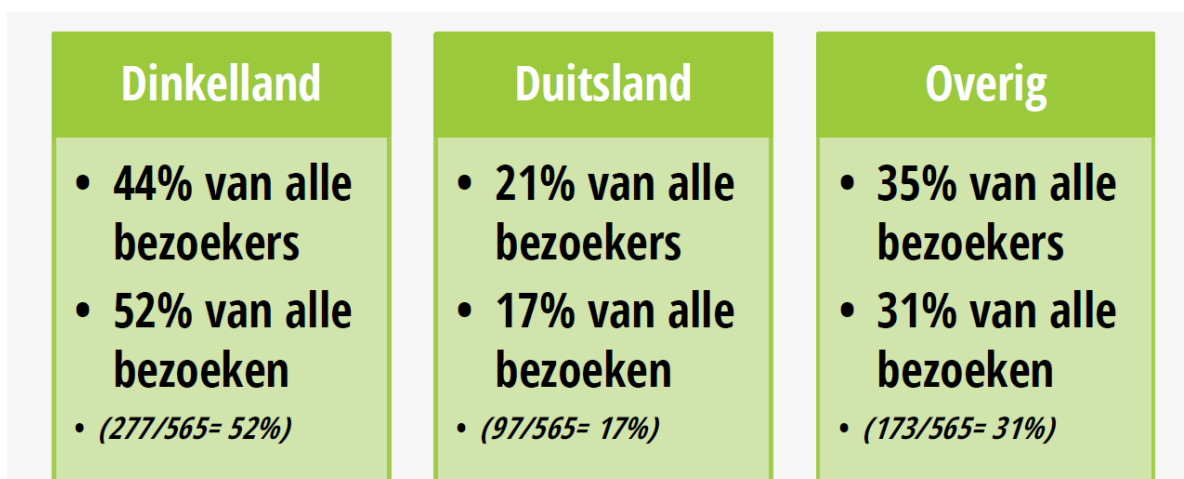
Er komen bezoekers van alle leeftijden naar het zwembad. Wel komen er meer vrouwen (66% van de bezoekers). In onderstaande figuur is te zien dat regelmatig bezoek hoog is. Ruim drie kwart (77%) komt eens per maand of vaker. Het zwembad kent dus een substantieel aandeel trouwe bezoekers.

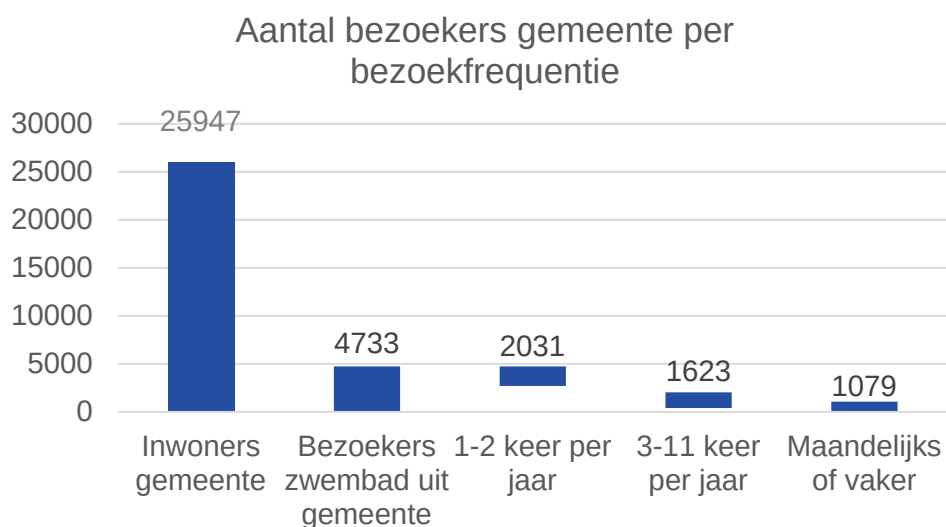
Iets minder dan de helft van de bezoekers (44%) komt uit de gemeente Dinkelland. Ongeveer één op de vijf bezoekers komt uit Duitsland en nog eens 24% komt uit de drie aangrenzende Nederlandse gemeenten (Lossen, Oldenzaal en Tubbergen).

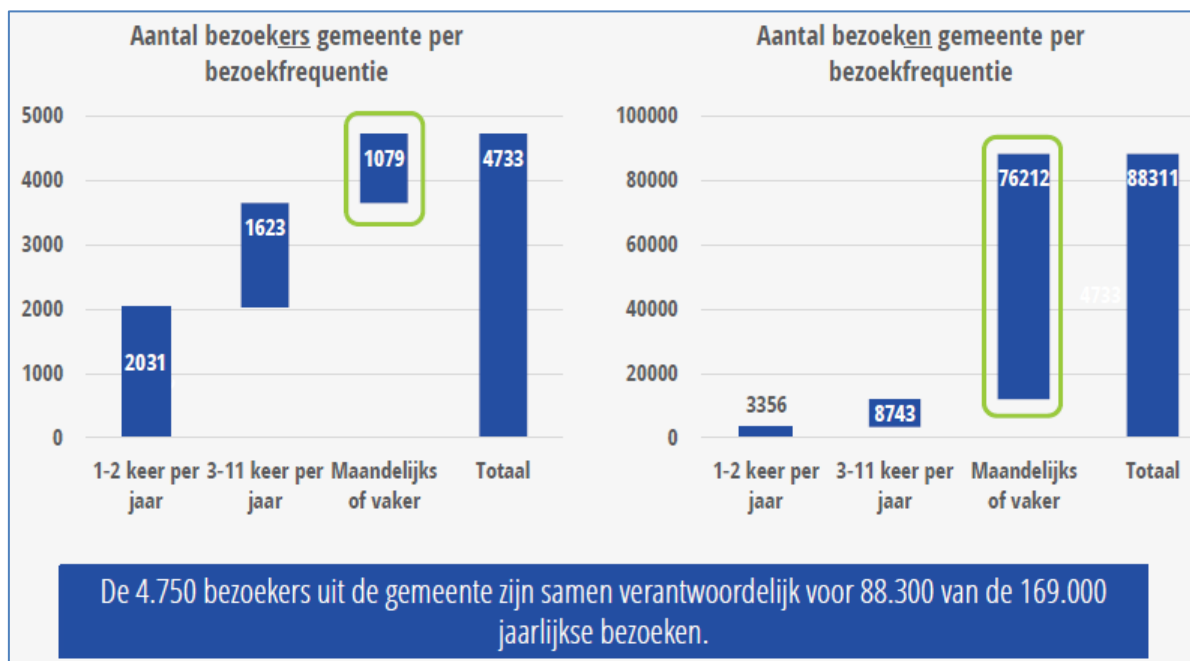
Op basis van het totaal aantal bezoeken per week voor de steekproef (aandeel respondenten maal hoe vaak men komt) is het relatieve aandeel per herkomstgebied bepaald. De inwoners van Dinkelland zijn frequentere bezoekers: zij zorgen samen voor 52% van de bezoeken. Uitgaande van de cijfers over 2013 (bron: zwembad de Dorper Esch) gaat het om ongeveer 88.000 bezoeken uit de gemeente op jaarbasis.

Door de bezoekfrequentie per persoon uit te zetten tegen het totaal aantal bezoeken, is te berekenen hoeveel unieke bezoekers uit de gemeente voor dit aantal bezoeken zorgt. Zo is berekend dat 4733 inwoners van de gemeente Dinkelland in 2014 zwembad de Dorper Esch bezoeken. Dit is circa een vijfde deel van de Dinkellandse bevolking.

Van de groep unieke bezoekers (4733) is de bezoekfrequentie bekend. Hiervan komen 2031 bezoekers niet vaker dan 2 keer per jaar en 1623 bezoekers tussen de 3 en 11 keer per jaar. Een groep van 1079 unieke bezoekers komt maandelijks of vaker. Dat betekent dat 23% van de groep unieke bezoekers zorgt voor 86% van alle bezoeken uit de gemeente Dinkelland. Dit is circa 4% van de Dinkellandse bevolking.

Paragraaf 3.2 Kulturhus Denekamp

In deze paragraaf worden feiten en cijfers inzichtelijk gemaakt over het Kulturhus Denekamp. De Stichting Kulturhus Denekamp is verantwoordelijk voor de exploitatie van het Kulturhus en heeft input geleverd voor onderstaande gegevens.

Feiten over de voorziening

Het Kulturhus aan de Oranjestraat 21 te Denekamp biedt ruimte aan allerlei voorzieningen op het gebied van cultuur, educatie, zorg, welzijn, muziek, cursussen, sport en ontspanning. Het gebouw is in 2011 tegen het Twents Carmel College aangebouwd, waardoor beide voorzieningen van binnenuit voor elkaar toegankelijk zijn.

Gebruik

Het Kulturhus kent een aantal vaste huurders bestaande uit Stichting Carmelcollege, Stichting Bibliotheek Dinkelland, Stichting Avelijn en Muziekschool Da capo. Vaste huurder Trimaran verlaat het gebouw per 1 januari 2015. Daarnaast is er een wisselende samenstelling van kleinere huurders voor sport & ontspanning, verschillende cursussen, zorg & welzijn en cultuur & educatie. Er lopen bovendien gesprekken met potentiële nieuwe vaste huurders en er is veel losse verhuur (elke week andere invulling). (Bron: Stichting Kulturhus Denekamp, Overzicht huurders Kulturhus Denekamp, 2014)

Het Kulturhus wordt steeds vaker gebruikt voor ontmoeting met een kopje koffie en de krant. De beschikbare ruimte wordt op dit moment echter niet optimaal benut. Een voorbeeld hiervan is de theaterzaal, maar ook de ruimte in de kelder voor jeugd/jongeren kan beter worden benut. Dit geldt ook voor verschillende kantoren. Daarnaast worden niet alle ruimten alle dagdelen gebruikt. Zo wordt bijvoorbeeld de sportruimte in de kelder vooral 's avonds gebruikt, maar staat deze ruimte overdag vaak leeg. Het Kulturhus is bovendien gebaat bij een nieuwe vaste huurder.

Autonome ontwikkelingen

Er is een aantal ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op het gebruik van het Kulturhus:

- De gemeente heeft gekozen voor een ander denkmodel: zelf, samen, overdragen (zie hoofdstuk 4 uit het beleidsplan Omzien Naar Elkaar). Op die wijze wil het gemeentebestuur bereiken dat de inwoners in staat zijn om eigen regie over hun huishouden te voeren, een sociaal netwerk te onderhouden en deel te nemen aan de samenleving. Het gemeentelijk subsidiebeleid zal hierop in 2015 worden aangepast. Dat zal consequenties met zich meebrengen voor bestaande subsidierelaties. De Eigen Kracht van de samenleving en de behoefte die er in deze samenleving is, staat voor de gemeente voorop bij het maken van keuzes. Gevolg zal zijn dat bestaande subsidierelaties met instellingen en organisaties geen vanzelfsprekendheid meer zijn en beëindigd kunnen worden. Meerjarige subsidierelaties zijn niet langer een vanzelfsprekendheid. Hoewel de gemeente beseft dat het voortbestaan van organisaties gevoelig kan liggen, kiest zij ervoor om dit niet als vertrekpunt te nemen. Deze heroriëntatie op het maatschappelijk middenveld kan dus zowel een kans als een risico vormen voor de exploitatie van het Kulturhus.
- Vanaf 2020 krijgt ook het Voortgezet Onderwijs (Carmelcollege) te maken met een terugloop van het aantal leerlingen. (Zie hoofdstuk 2 van dit rapport.)
- Een kleine groep vaste huurders is bepalend voor het resultaat van het Kulturhus. Carmel, Bibliotheek en Trimaran bepalen meer dan de helft van het resultaat. Wijziging van gemeentelijk beleid of andere ontwikkelingen kan deze groep huurders onder druk zetten. Dit vormt een risico voor de exploitatie. Het wegvallen van Trimaran als huurder is hier een voorbeeld van.

Financiën

De jaarrekening 2013 geeft een nettoresultaat van - € 1.094. Trimaran en Stichting Welzijn Ouderen hebben aangegeven het huurcontract per 1 januari 2015 te willen ontbinden. Als hiervoor in de plaats geen nieuwe vaste huurder wordt gevonden, heeft dit een negatieve invloed op het nettoresultaat vanaf 2015. Met name het wegvallen van Trimaran als huurder is van invloed op de exploitatie. Trimaran betaalde een voorschot van € 40.000 op jaarbasis (afrekening achteraf op basis van werkelijke kosten). (Bron: Eshuis Registeraccountants, Rapport inzake de jaarrekening Stichting Kulturhus Denekamp 2013, 30 juni 2014.)

Ook de inkomsten uit de horeca zijn lager dan begroot, bezoekers maken vaak alleen gebruik van de ruimte zonder consumpties af te nemen. Bovendien is het theatergebruik laag, waardoor er geen grote groepen zijn die zorgen voor een horecaomzet.

Het Kulturhus heeft meer vaste dragers nodig. Ondanks de tegenvallers valt het qua geldstromen nu nog mee. Dit komt omdat wel gereserveerd wordt voor onderhoud/afschrijvingen, maar er nog geen uitgaven zijn. Op termijn (over 10 jaar) gaat dat vanzelfsprekend problemen opleveren als wel onderhoud nodig is maar geen financiële middelen zijn gereserveerd.

Technische staat van onderhoud

Het pand is nieuw, de komende jaren is er geen onderhoud nodig. Over 10 jaar moet het eerste onderhoud gepleegd worden.

Interpretatie gebruikscijfers en financiële huishouding

- In 2013 een netto resultaat met een minimaal tekort (van ca. 1%);
- Eindresultaat in 2013 inclusief huurder Trimaran;
- Begroting 2015 met een tekort ten minste 10%;
- Sluitende begroting Kulturhus voornamelijk afhankelijk van kleine groep vaste huurders, Kulturhus heeft nieuwe vaste huurder nodig;
- Afdwingbaarheid van huurverplichtingen is onzeker;
- Jaarlijkse dotatie onderhoud (ca. € 50.000 afschrijving en toevoeging onderhoudsfonds) zullen vanaf 2015 ingezet worden om exploitatie sluitend te krijgen. Op termijn dus geen geld voor onderhoud.

Factoren van invloed op de exploitatie

Op basis van voorgaande gegevens is hieronder samengevat welke factoren bepalend zijn voor het gebruik en exploitatie van de voorziening.

Hoe is de bezettingsgraad te verhogen?

- Meer vaste huurders: na het wegvallen van Trimaran is het Kulturhus gebaat bij een nieuwe vaste huurder die zorgt voor een stukje zekerheid in de exploitatie.
- Intensiever gebruik van de ruimten: de theaterzaal biedt veel mogelijkheden waar tot op heden te weinig gebruik van wordt gemaakt. Dit geldt ook voor bijvoorbeeld de ruimte in de kelder voor jeugd/jongeren en verschillende kantoorruimten.
- Beter benutten van de ruimten over de dagdelen: niet alle ruimten worden alle dagdelen gebruikt. Zo wordt bijvoorbeeld de sportruimte in de kelder vooral 's avonds gebruikt, maar staat deze ruimte overdag vaak leeg. Na schooltijd kan ook de kantine TCC beter worden benut.
- Verruimen gebruiksmogelijkheden: het toestaan van activiteiten die nu bijvoorbeeld niet binnen het gebruik (bestemmingsplan) passen.

Zijn er alternatieve voorzieningen die voorzien in een vergelijkbare vraag?

- In scholen worden ruimten gebruikt voor vergelijkbare activiteiten, zoals bijvoorbeeld type les.
- Horecavoorzieningen kunnen concurrentie vormen als zij geen huur vragen en alleen de consumpties afrekenen.
- Particuliere initiatieven met betrekking tot het voorzien in ruimte, bijvoorbeeld bij mensen thuis aan de keukentafel.

Welke ontwikkelingen kunnen nog invloed hebben op de exploitatie?

- Wijziging gemeentelijk beleid: bezuiniging op subsidies kan betekenen dat organisaties de huur niet meer kunnen opbrengen.
- Continuïteit van verenigingen en maatschappelijke organisaties: het is niet vanzelfsprekend dat deze de komende jaren blijven bestaan, daar zit een bepaalde mate van onzekerheid in (door bijvoorbeeld demografie, heroriëntatie maatschappelijk middenveld).
- Programmering van activiteiten: meer aanbod van activiteiten kan meer interesse wekken bij mensen om naar het Kulturhus te komen.

Welke aspecten aan de kostenkant zijn bepalend voor de exploitatie?

- Huisvestingskosten: deze kosten bepalen voor het merendeel de totale exploitatie van bijna € 200.000 (met name de hoge schoonmaakkosten van ruim € 35.000 vallen hierbij op).
- Inventariskosten: onderhoud inrichting en afschrijving/verzekering inventaris.
- Overige kosten: administratie, publiciteit, telefoon (klein aandeel in de kosten).

(Bron: Stichting Kulturhus Denekamp, Exploitatie en meerjarenbegroting 2001-2016, 21 oktober 2011.)

Welke aspecten aan de opbrengstenkant zijn het meest waardevol voor de exploitatie?

- Overeenkomsten met vaste huurders: het Kulturhus is gebaat bij een groep vaste huurders.
- Hoog aandeel van losse verhuur aan derden.

Paragraaf 3.3 Basisscholen

In deze paragraaf zijn de feiten en cijfers inzichtelijk gemaakt over de basisscholen De Alexanderschool, De Veldkamp, De Zevenster en de Dr. M.L. Kingschool.

Feiten over de voorzieningen

School	Leeftijd	Instandhouding	Oppervlakte m2
Alexanderschool	88 jaar	+ 25 jaar	4709
De Veldkamp	44 jaar	+ 5 jaar	4325
De Zevenster	47 jaar	+ 5 jaar	4350
Dr. M.L. Kingschool	39 jaar	+ 25 jaar	6828

Gebruik aantal lokalen

School	Aantal permanente lokalen	Aantal tijdelijke lokalen	Formele leegstand
Alexanderschool	9	0	2
De Veldkamp	13	0	6
De Zevenster	13	3	0
Dr. M.L. Kingschool	6	0	0
Totaal	41	3	8

Financiën

Per 1 januari 2015 wordt de taak voor buitenonderhoud van schoolgebouwen overgeheveld naar de schoolbesturen. Het budget wordt uitgenomen uit het gemeentefonds en toegevoegd aan de begroting van het ministerie van OC&W. Voor de gemeente Dinkelland betekent dit een lagere algemene uitkering van ongeveer € 190.000 per jaar structureel. Dit is reëel, omdat de gemeente vanaf 1 januari 2015 niet meer verantwoordelijk is voor het groot onderhoud (buitenonderhoud) van de schoolgebouwen, deze verantwoordelijkheid ligt dan bij de schoolbesturen zelf. Door deze uitname kan het zijn dat bijvoorbeeld nieuwbouw, waar de gemeente nog wel verantwoordelijk voor blijft na 1 januari 2015, onder druk komt te staan. Door de demografische ontwikkeling en combinatie van voorzieningen is de verwachting dat toch aan deze verantwoordelijkheid in de kern Denekamp kan worden voldaan.

Technische staat van onderhoud

In het rapport Samen Scholen 2030 zijn de scholen in categorieën onder verdeeld. Categorie A-scholen (scholen die langer dan 30 jaar mee kunnen, mits goed onderhouden), zoals bijvoorbeeld Alexanderschool. Categorie B-scholen (scholen die 15-30 jaar mee kunnen, mits goed onderhouden), zoals bijvoorbeeld Kingschool. Categorie C-scholen (scholen die minimaal 15 jaar mee kunnen), zoals De Zevenster en De Veldkamp. In het rapport Samen Scholen 2030 is het advies gegeven om, mede gelet op de demografische ontwikkelingen, scenario's te ontwikkelen om de huisvesting onderwijs in de kern Denekamp toekomstbestendig te maken. Mede gelet op de technische staat van de scholen. In samenwerking met de schoolbesturen wordt op dit moment gewerkt aan de uitwerking van deze scenario's.

Factoren van invloed op de exploitatie

Op basis van voorgaande gegevens is hieronder samengevat welke factoren bepalend zijn voor het gebruik en exploitatie van de voorziening. Met betrekking tot de scholen zijn in hoofdzaak autonome ontwikkelingen van invloed.

Welke autonome ontwikkelingen kunnen nog invloed hebben op het gebruik?

- Demografie: op basis van de demografische prognose zullen in 2025 nog circa 28 lokalen benodigd zijn voor de huisvesting van onderwijs voor de basisscholen in Denekamp.
- Huidige en toekomstige wijzigingen wet- en regelgeving (op dit moment groot onderhoud en passend onderwijs).
- Wijzigingen in beleid van schoolbesturen.

Hoofdstuk 4 Speerpunten doelgroepen

In bijlage 5 is een overzicht opgenomen van alle verbindingen die zijn geïnventariseerd. In dit hoofdstuk zijn de ingekomen verbindingen van de doelgroepen vertaald naar een algemeen speerpunt.

Scholen

- Bestuur Konot en Consent
- Konot, directie Alexanderschool, Veldkampschool en Zevenster
- Consent, directie Kingschool
- Twents Carmel College, directie locatie Denekamp

Speerpunt vanuit verbindingen met betrekking tot scholen

- Verbindingen moeten leiden tot kansen om onderwijs breder in te zetten. De leerling en de kwaliteit van het onderwijs staan centraal. De aansluiting tussen basisonderwijs en voortgezet onderwijs kan verbeterd worden. De meerwaarde van een bredere inzet van onderwijs kan gevonden worden in een laagdrempelig gebruik van aanpalende voorzieningen zoals sport, cultuur en voor- en naschoolse opvang.

Kulturhus

- Bestuur Kulturhus Denekamp
- Bibliotheek Dinkelland, locatie Denekamp
- Federatie Muziekschool Da Capo

Speerpunt vanuit verbindingen met betrekking tot het Kulturhus

- Verbindingen moeten leiden tot een intensievere bezetting van het Kulturhus. Met name de theaterzaal moet perspectief bieden voor een aantrekkelijke werking. Het kulturhus heeft een maatschappelijke functie als het gaat om samenkomen. Veel verschillende doelgroepen zouden hiervan kunnen profiteren. Het Kulturhus kan centraal moeten staan als het gaat om opgroeien, ontwikkelen, ontspanning en welzijn.

Dorper Esch

- Gebruikers Dorper Esch
- Horeca-exploitant Dorper Esch, ondersteund door Horeca Nederland
- Personeel Dorper Esch

Speerpunt vanuit verbindingen met betrekking tot Dorper Esch

- Verbindingen moeten leiden tot een grotere variëteit aan sportbeoefening en beweging. Sport kan in brede zin beter verankerd worden in de samenleving door verbindingen te zoeken met cultuur en educatie, voor mensen uit alle leeftijdsgroepen, zowel met als zonder beperking. De multifunctionaliteit van de voorziening moet adequaat zijn. Daarnaast is gecombineerd gebruik met betrekking clubruimte, horeca en ondersteunende voorzieningen een absolute wens.

Andere

- Kindcentrum Nijntje Pluis, locatie Denekamp
- Pardoes Kinderopvang
- Dorpsraad Denekamp
- Bestuur SDC
- Stichting Promotie en accommodatie SDC

Speerpunt vanuit verbindingen met betrekking tot andere gebruikers

- Verbindingen moeten leiden tot het verkleinen van de afstand tussen verschillende functies. Combinatiegebruik van voorzieningen is een pré en komt beter tot stand als barrières zoals afstand en inrichting kunnen worden weggenomen. Verbindingen tussen functies zouden aanbod moeten genereren voor elke doelgroep van jong tot oud.

Hoofdstuk 5 Verbindingen onderverdeeld in thema's

In het vorige hoofdstuk is aangegeven wat de speerpunten met betrekking tot de voorzieningen zijn. In dit hoofdstuk worden de verbindingen gepresenteerd die kansrijk worden geacht. Op basis van de onderzoeksoopdracht moet inzichtelijk worden gemaakt welke verbindingen een positief effect hebben op het gebruik en de exploitatie. Verbindingen die hier aan voldoen kunnen leiden tot een duurzame instandhouding van voorzieningen. De geïnventariseerde verbindingen zijn onder te brengen in de volgende 4 thema's:

1. Toevoegen en/of intensiveren van activiteiten op het gebied van sport, bewegen en gezondheid
2. Toevoegen en/of intensiveren van activiteiten op het gebied van cultuur en ontwikkeling
3. Fysieke verbinding voor gezamenlijk gebruik
4. Clustering van voorzieningen onderwijs, cultuur en sport

Om te kunnen beoordelen of een verbinding bijdraagt aan zowel gebruik als exploitatie zijn de in hoofdstuk 2 aangegeven factoren gehanteerd. Voor deze factoren wordt ook verwezen naar bijlage 7. Bijlage 7 geeft inzicht in:

- Verbindingen die niet kansrijk zijn gebleken binnen de kaders van dit onderzoek;
- Een motivering die tot deze conclusie heeft geleid;
- Aandachtspunten en randvoorwaarden met betrekking tot de thema's;
- Logische gevolgen voor locatiekeuze met betrekking tot verbindingen.

Kansrijke verbindingen

Thema: Toevoegen en/of intensiveren van activiteiten op het gebied van sport, bewegen en gezondheid

- Aanbieden van sporten die er nu nog niet zijn.
- Zwemmen integreren in totaalaanbod van sportbeoefening.
- Zwemaanbod creëren voor minder valide personen.
- Gevarieerde bewegingspakketten aanbieden voor kinderen van buitenschoolse opvang.
- Realiseren krachthonk voor gemeenschappelijk gebruik verenigingen.
- Multifunctionaliteit sporthal/sportzaal/gymzaal verhogen door betere indeelbaarheid.
- Nieuwe faciliteit inrichten (squashbanen en klimwand).
- Functies toevoegen op het gebied van gezondheid (fysiotherapie, diëtist, e.d.).

Deze thematisering van verbindingen is tot stand gekomen door de inbreng van: Personeel Dorper Esch, Gebruikers Dorper Esch (Ateam, BCD, De Dinkel, Devoko), SDC, basisscholen, Pardoes en Nijntje Pluis.

Thema: Toevoegen en/of intensiveren van activiteiten op het gebied van cultuur en ontwikkeling

- Combinatie leggen tussen kinderopvang en muziekaanbod.
- Themagerichte samenwerking tot stand brengen tussen kinderopvang en bibliotheekaanbod.
- Samenwerking tot stand brengen tussen kinderopvang en aanbieders toneel, dans en drama.
- Combinatie leggen met consultatiebureau en kinderopvang.
- Faciliterende voorzieningen in het kulturhus structureel gebruiken voor basisonderwijs.
- Intensievere bezetting van de theaterzaal in het kulturhus.
- Faciliteiten van het TCC onder de vlag van het Kulturhus buiten schooltijd in de verhuur brengen.
- Heroriëntatie van bibliotheek faciliteren in kulturhus in combinatie met consultatie, onderwijs, gericht aanbod voor verschillende doelgroepen.

Deze thematisering van verbindingen is tot stand gekomen door de inbreng van: Bestuur en gebruikers Kulturhus, Pardoes, Nijntje Pluis, basisscholen.

Thema: Fysieke verbindingen voor gezamenlijk gebruik

- Inrichten van een gezamenlijke ruimte voor horeca en verenigingsleven inclusief vergaderruimte. Beheer door sportverenigingen.
- Combineren van BSO met scholen om een gezamenlijk aanbod aan te bieden, dat onder meer leidt tot het gebruik van ruimtes in scholen voor BSO.
- Combineren van BSO met sportvoorzieningen door activiteitenaanbod in de binnensportaccommodaties.
- Realisatie van multifunctioneel centrum dat meer bezoekers trekt dan nu, waarbij één centrale horecavoorziening wordt geëxploiteerd, met een zelfstandige bezoekersstroom.

Deze thematisering van verbindingen is tot stand gekomen door de inbreng van: Personeel Dorper Esch, Gebruikers Dorper Esch (BCD, Dinkel, Devoko), Horeca-exploitant Dorper Esch, basisscholen en Pardoes.

Thema: Clustering van voorzieningen onderwijs, cultuur en sport

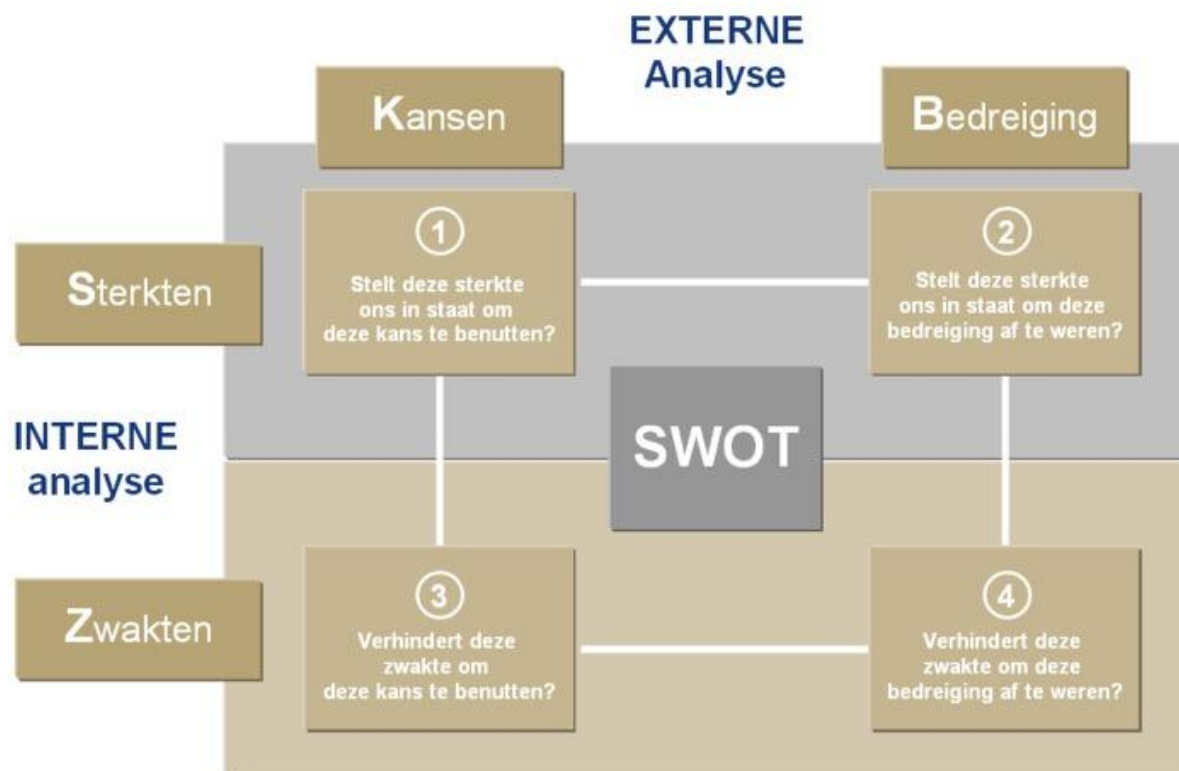
- Integraal kindcentrum met multifunctioneel gebruik, waarbij het kind centraal staat, maar aandacht is voor alle doelgroepen (die met het kind in verbinding staat). Integraal kindcentrum kan functioneren als ontmoetingsplek voor jong en oud met in- en uitloop waarbij aandacht is voor de ontwikkeling en ontplooiing van de mens in brede zin.
- Multifunctioneel centrum realiseren door Dorper Esch en Kulturhus bouwkundig te verbinden. Middengedeelte inrichten met educatie, beweging, cultuur.
- Tot stand brengen van een 'verlengde schooldag' met als doel de verbetering van de kwaliteit van het woon- en leefklimaat in Denekamp. Centraal faciliteren van een gericht aanbod voor leerlingen van 4 tot 14 jaar. Door continuooster is een gevarieerd aanbod mogelijk, waarbij behalve aan sport ook gedacht kan worden aan muziek, dans, theater, huiswerkbegeleiding, e.d.

Deze thematisering van verbindingen is tot stand gekomen door de inbreng van: Nijntje Pluis en Twents Carmel College en personeel Dorper Esch.

Hoofdstuk 6 Doeltreffendheid verbindingen

Paragraaf 6.1 Systematiek van een SWOT analyse

Bij de SWOT-analyse worden de belangrijkste sterke en zwakke punten van de geïnventariseerde verbindingen benoemd, samen met de belangrijkste kansen en bedreigingen. Een SWOT-analyse confronteert kansen en bedreigingen met de sterkten en zwakten op de wijze die hierna is afgebeeld.

Waarom een SWOT voor dit onderzoek?

In hoofdstuk 5 zijn de kansrijke verbindingen aangegeven. Deze verbindingen zijn in dit hoofdstuk nader onderzocht. Per thema is een SWOT-analyse toegepast. Op basis van deze SWOT-analyses zijn conclusies getrokken over de doeltreffendheid van de thema's.

Paragraaf 6.2 Thema “Sport, bewegen en gezondheid”

In deze paragraaf is het thema “sport, bewegen en gezondheid” beoordeeld. Centraal staat hierbij het toevoegen en/of intensiveren van activiteiten op deze gebieden. Hieronder staan de sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen beschreven.

Sterkten

De sterke punten van de verbindingen:

- Het combineren van sport- en een intensiever bewegingsaanbod geeft een breed draagvlak voor een optimale benutting van de voorzieningen op dit gebied.
- Het intensiveren van sport- en bewegingsaanbod leidt tot breedtesport die door alle lagen van de bevolking beoefend kan worden.
- Een gevarieerd, maar gecombineerd sport- en bewegingsaanbod draagt bij aan de herkenbaarheid van de voorziening en heeft een aantrekkende werking.
- Veel partijen noemen dit thema als verbinding.

Zwakten

De zwakke punten van de verbindingen:

- Er bestaan geen garanties dat een toename van het aanbod per definitie zal leiden tot een toename van het gebruik.
- Het aanbrenge(n) nieuwe sportvoorzieningen vraagt om een investering, waarvan onduidelijk is hoe groot deze investering is en welke partij daarvoor verantwoordelijk is.
- Financiële mogelijkheden zijn beperkt.

Kansen

De kansen voor de verbindingen:

- Invulling geven aan de verbindingen in dit thema sluit aan bij de behoefte van veel doelgroepen.
- Een combinatie en intensivering van sport- en bewegingsaanbod biedt kansen voor de onderlinge samenwerking tussen verenigingen.
- Een sportcluster geeft mogelijkheden voor commerciële partijen om aan te haken.
- De keuze voor een gecombineerd sport- en bewegingsaanbod op één locatie maakt andere (binnensport)locaties niet meer noodzakelijk, waardoor kostenbesparing ontstaat en daardoor mogelijk middelen worden gegenereerd.
- Meer mogelijkheden tot bewegen is goed voor het welzijn van de inwoners.
- Er kan een kans ontstaan om te zorgen voor een gezamenlijke afstemming van het bewegingsaanbod waarbij verenigingen zelf de regie voeren.

Bedreigingen

De bedreigingen voor de verbindingen:

- Demografisch onderzoek laat zien dat een afname van sportbeoefening te verwachten is.
- Het aanbod moet aansluiten bij een realistisch toekomstperspectief qua gebruik (continuïteit).
- Het combineren van zwemmen in een gezamenlijk bewegingspakket lijkt als aanvulling interessant te zijn, maar als zelfstandige trekker minder effectief.
- Als het gaat om investeringen dan kan nu geen garantie worden gegeven voor een terugverdienmodel.
- Er is sprake van mogelijke toetreding van nieuwe concurrenten (toevoegen/intensiveren van sport A kan ten koste gaan van sport B)

Confrontatiematrix “Sport, bewegen en gezondheid”

In onderstaande tabel worden sterkten en zwakten afgezet tegen kansen en bedreigingen. De confrontatiematrix geeft invulling aan de schematische afbeelding uit paragraaf 6.1.

		Kansen							Bedreigingen			
		Sluit aan bij behoefte van veel doelgroepen	onderlingen samenwerking tussen sportverenigingen	mogelijkheid voor commerciële partijen	concentratie leidt tot opheffen andere locatie(s) (besparing)	Goed voor het welzijn van de inwoners	Regievoering en beheer door verenigingen zelf	Vanuit demografisch perspectief afname van sportbeoefening	Aanbod moet aansluiten bij realistische behoefte	Toegevoegde waarden van zwemmen in dit geheel onzeker	Geen garantie voor terugverdiensmodel	Door toetreding nieuwe sporten mogelijk onbedeelde concurrentie
Sterktes	Breed draagvlak voor optimale benutting van voorzieningen	++	0	++	0	0	0	-	+	0	-	-
	Breedtesport voor alle lagen van de bevolking	++	0	+	0	++	0	-	0	0	-	0
	Aantrekkende werking door grotere herkenbaarheid	+	0	++	+	0	0	0	0	0	0	-
Zwakten	Geen garantie voor toename gebruik	0	0	-	+	0	0	-	-	-	-	-
	Investing is nodig, omvang onbekend	-	-	0	+	0	-	0	0	0	-	0
	Financiële mogelijkheden zijn beperkt	-	--	0	+	0	-	0	0	0	-	0

Doeltreffendheid verbindingen

Op basis van de confrontatiematrix blijkt het volgende:

- Vooral het creëren van een breedtesportvoorziening biedt mogelijkheden, waarbij draagvlak kan ontstaan voor het optimaal benutten van de voorziening.
- Het ontbreken van een financieel kader is een bedreiging om de kansen volledig te benutten.
- Het ontbreken van inzicht in de benodigde investeringen werkt belemmerend voor het inschatten van de kansen.
- Het genereren van financiële middelen vanuit de kostenbesparing door andere accommodatie(s) te sluiten is een randvoorwaarde voor uitvoering van deze verbindingen.
- Het regelen van centraal beheer of regievoering over de voorziening (en programmering) blijkt een aandachtspunt dat nauwelijks is te beïnvloeden door andere factoren.

Paragraaf 6.3 Thema “Cultuur en ontwikkeling”

In deze paragraaf is het thema “cultuur en ontwikkeling” beoordeeld. Centraal staat hierbij het toevoegen en/of intensiveren van activiteiten op deze gebieden. Hieronder staan de sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen beschreven.

Sterkten

De sterke punten van de verbindingen:

- Schoolgaande jeugd krijgt vanuit het onderwijs vaker te maken verschillende vormen van cultuureducatie.
- Door een bredere kennismaking dan nu het geval is zal sprake zijn van kruisbestuiving tussen het aanbod van verschillende vormen van cultuur.
- Door combinatie met kinderopvang komen kinderen op jongere leeftijd (en vaker) in aanraking met cultuur.
- Het combineren van onderwijs en cultuur geeft een breed draagvlak voor het optimaal benutten van de voorziening.
- Veel partijen noemen dit thema als verbinding.

Zwakten

De zwakke punten van de verbindingen:

- De financiële armslag van scholen om structureel kosten te dragen voor het gebruik van voorzieningen op het gebied van cultuur is beperkt.
- Onderlinge afstemming tussen faciliterende partijen en vragende partijen vereist (vergaande) afspraken over gebruik en programmering.

Kansen

De kansen voor de verbindingen:

- Educatief gezien veel kansen voor de creatieve opleiding van kinderen.
- De verbinding tussen scholen en cultuurvoorzieningen biedt kansen voor een gerichte(re) profilering van scholen.
- Een breder en intensiever cultuuraanbod is kansrijker om beter aan te sluiten bij de behoefte inwoners.
- Het combineren van voorzieningen op het gebied van cultuur, consultatiebureau en kinderopvang zorgt voor traffic van veel verschillende doelgroepen naar één plek.
- Demografische prognose laten zien dat vergrijzing flink toeneemt. Dat biedt kansen om een intensiever cultuuraanbod af te stemmen op deze doelgroep.

Bedreigingen

De bedreigingen voor de verbindingen:

- Meer aanbod op het gebied van cultuur hoeft niet altijd te leiden tot een toename van het gebruik daarvan.
- Diversiteit van doelgroepen kan leiden tot wrijving.
- Combinatiegebruik tussen voorzieningen op het raakvlak van ‘cultuur’ en ‘ontwikkeling’ komt uitsluitend tot stand indien aanwezig onder één dak, dan wel op loopafstand.

Confrontatiematrix “Cultuur en ontwikkeling”

In onderstaande tabel worden sterkten en zwakten afgezet tegen kansen en bedreigingen. De confrontatiematrix geeft invulling aan de schematische afbeelding uit paragraaf 6.1.

		Kansen					Bedreigingen		
		Kans voor artistieke opleiding van kinderen	Kans voor gerichtere profilering van scholen	Kans om beter aan te sluiten bij behoefte samenleving	Cultuur, consultatie en opvang: kans op trekken veel doelgroepen	Kans om in te spelen op vergrijzing	Meer aanbod niet per definitie meer gebruik	Culturele verschillen leiden tot wrijving	Verbinding niet doeltreffend indien niet onder één dak
Sterktes	Vanuit onderwijs vaker in aanraking met vormen cultuur	++	++	+	0	0	+	-	--
	Kruisbestuiving van aanbod door bredere kennismaking	++	++	++	+	+	-	-	0
	Op jongere leeftijd in aanraking met cultuur	++	++	++	++	0	+	-	0
	Breed draagvlak voor optimale benutting voorziening	0	+	+	++	+	-	-	-
Zwakten	Financiële armlaag voor bijdrage vanuit scholen beperkt	--	--	0	0	0	-	0	-
	Vergaande afspraken over gebruik en programmering	0	-	-	+	+	-	-	-

Doeltreffendheid verbindingen

Op basis van de confrontatiematrix blijkt het volgende:

- De link tussen onderwijs en cultuuraanbod is onlosmakelijk aangetoond. Er ligt hier een duidelijke behoefte.
- Het ontbreken aan financiële armkracht van scholen om de verbinding tussen onderwijs en cultuur te benutten is een bedreiging.
- Via onderwijs, kinderopvang en consultatiebureau komen kinderen op jongere leeftijd in contact met verschillende vormen van cultuur, waardoor op latere leeftijd de kans groter is dat het gebruik van dergelijke voorzieningen gecontinueerd wordt.
- Het verspreid aanbieden van onderwijsvoorzieningen en cultuurvoorzieningen is een bedreiging voor het leggen van een succesvolle verbindingen (qua gebruik) tussen deze voorzieningen.

Paragraaf 6.4 Thema “Fysieke verbindingen voor gezamenlijk gebruik”

In deze paragraaf is het thema “Fysieke verbindingen voor gezamenlijk gebruik” beoordeeld. Centraal staat hierbij het combineren van activiteiten binnen een gebouw. Hieronder staan de sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen beschreven.

Sterkten

De sterke punten van de verbindingen:

- Fysieke combinatie van kinderopvang en binnensportaccommodaties leidt tot partnerschap met een commerciële partij waarbij een constante bezetting aannemelijk is.
- Fysieke combinatie van kinderopvang met scholen leidt tot partnerschap waarbij onderwijs en voor- en naschoolse opvang sterker verankerd zijn.
- Gecombineerde huisvesting brengt besparing van kosten met zich mee.

Zwakten

De zwakke punten van de verbindingen:

- Vergt een investering in nieuwbouw of verbouw van bestaand gebouw.
- Centraal beheer is noodzakelijk, maar in praktijk lastig uitvoerbaar.
- Beheer van centrale horecavoorziening (ook als gemeenschappelijke kantine) door verenigingen zelf werkt als concurrent voor reeds aanwezige commerciële horecaonderneming.
- Gelijke verdeling van rechten is afhankelijk van welwillendheid partijen.

Kansen

De kansen voor de verbindingen:

- Door combineren van partijen in één gebouw meer kans op multifunctioneel gebruik.
- Meer traffic leidt mogelijk tot meer bestedingen.
- Kruisbestuiving van activiteiten en aanbod door gezamenlijk gebruik gebouw.
- Binnenhalen van een commerciële partij als drager door fysieke combinatie.

Bedreigingen

De bedreigingen voor de verbindingen:

- Onduidelijk welke partijen bereid zijn tot het doen van investeringen.
- Vereist langdurige commitment van deelnemende partijen.
- Fysieke verbinding is onlosmakelijk verbonden met doorlopende financiële component.
- Diversiteit van doelgroepen kan leiden tot wrijving.

Confrontatiematrix “Fysieke verbinding gezamenlijk gebruik”

In onderstaande tabel worden sterkten en zwakten afgezet tegen kansen en bedreigingen. De confrontatiematrix geeft invulling aan de schematische afbeelding uit paragraaf 6.1.

		Kansen					Bedreigingen		
		Door combinatie kans op multi functioneel gebruik	Meer traffic leidt mogelijk tot meer bestedingen	Kruisbestuiving van aanbod door gezamenlijk gebruik gebouw	Kans tot toevoegen commerciële partij als drager	Onduidelijk over welke partijen willen/kunnen investeren	Vereist langdurige commitment van deelnemende partijen	Fysieke verbinding is gekoppeld aan financiële verplichtingen	Diversiteit doelgroepen leiden tot wrijving
Sterktes	Partnerschap commerciële partij positief voor bezetting	++	+	+	++	-	0	-	0
	Verankering VSO, onderwijs en BSO	++	+	+	++	-	0	0	0
	Besparing kosten door gecombineerde huisvesting	+	0	+	+	-	+	0	0
Zwakten	Investering in nieuwbouw of verbouw van bestaand	+	-	-	-	-	-	-	0
	Centraal beheer noodzakelijk, maar lastig uitvoerbaar	-	0	-	-	0	-	-	-
	Realisatie verenigingsruimte concurrent bestaande horeca	0	0	0	0	0	0	0	0
	Gelijke verdeling rechten afhankelijk van partijen	-	0	-	-	-	-	-	+

++ zeer kansrijk
 + kansrijk
 0 neutraal
 - bedreigend
 -- zeer bedreigend

Doeltreffendheid verbindingen

Op basis van de confrontatiematrix blijkt het volgende:

- De combinatie met kinderopvang in elke fysieke vorm van het combineren van functies en voorzieningen is aan te raden.
- Er zijn geen garanties voor langdurige financiële toezeggingen. Het aangaan van financieel commitment is nauwelijks te beïnvloeden en afhankelijk van inkomsten die gegeneerd kunnen worden.
- Duidelijk is geworden dat ook bij een gebouwelijke clustering de functies kinderopvang, onderwijs en sport primaire raakvlakken hebben om in elkaars directe omgeving gelokaliseerd te zijn.
- Vereist een grote investering in een gebouwelijke voorziening.

Paragraaf 6.5 Thema “Clustering onderwijs-cultuur-sport”

In deze paragraaf is het thema “Clustering van voorzieningen onderwijs, cultuur en sport” beoordeeld. Centraal staat hierbij de concentratie van deze voorzieningen op één plek. Hieronder staan de sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen beschreven.

Sterkten

De sterke punten van de verbindingen:

- Sluit aan bij huidige maatschappelijke behoefte.
- Minder kwetsbaar indien partij wegvalt.
- Bundeling van de markt (voorziet een grote groep).
- Totale clustering betekent onderscheidend element als geheel (concurrentiepositie).
- Reistafstand tussen voorzieningen onderling wordt kleiner.
- Investering in gebouwen goedkoper indien geclusterd i.p.v. op meerdere locaties.

Zwakten

De zwakke punten van de verbindingen:

- Vereist een grote investering voor een gebouwelijke voorziening.
- Rolverdeling bestuur is in praktijk lastig met veel verschillende doelgroepen.
- Meer inzet nodig om zich individueel te kunnen onderscheiden.
- Reisafstanden naar een voorzieningencluster wordt mogelijk groter voor groepen van gebruikers, afhankelijk van eigen locatie.

Kansen

De kansen voor de verbindingen:

- Betere aansluiting tussen basis- en voortgezet onderwijs.
- Herkenbaarheid van het geheel is optimaal door een totale clustering.
- Kruisbestuiving van maatschappelijke voorzieningen (aansluiting activiteiten).
- Centralisatie draagt bij aan betere bereikbaarheid/toegankelijkheid.
- Mogelijkheid tot combineren ondersteunende faciliteiten (parkeren, e.d.).
- Bezoek is drempelverlagend indien totaalpakket aanwezig.
- Kans om in te spelen op demografisch perspectief.
- Bijdrage aan kwaliteit woon- en leefklimaat van de kern Denekamp.

Bedreigingen

De bedreigingen voor de verbindingen:

- Uitvoering is een complex proces (belangenafweging).
- Afstemmen nodig met veel partners.
- “Gedeelde” verantwoordelijkheid kan leiden tot “niemand” verantwoordelijk.
- Onduidelijk welke partijen kunnen participeren in investering en structurele financiële lasten.
- Diversiteit van doelgroepen kan leiden tot wrijving.

Confrontatiematrix “Clustering onderwijs-cultuur-sport”

In onderstaande tabel worden sterkten en zwakten afgezet tegen kansen en bedreigingen. De confrontatiematrix geeft invulling aan de schematische afbeelding uit paragraaf 6.1.

		Kansen										Bedreigingen			
		Betere aansluiting tussen basisonderwijs en v.o.	Herkenbaarheid v/h geheel is optimaal door een totale clustering	Kruisbestuiving van maatschappelijke voorzieningen	Centr. dialatie draagt bij aan betere bereikbaarheid	Mogelijkheid tot combineren ondersteunende faciliteiten	Bezoek is drempelverlagend indien totaalkaart aanwezig	Kans om in te spelen op demografisch perspectief	Bijdrage aan kwaliteit woon- en leefklimaat Denekamp	Uitvoering is een complex proces met veel partijen	Afstemmen nodig met veel partners	"Gedeelde" verantwoordelijkheid hiem and d' verantwoordelijkheid investeren	Onduidelijk welke partijen kunnen Diversiteit doelgroepen leiden tot wijfving		
Sterktes	Sluit aan bij huidige maatschappelijke behoefte	+	+	+	0	0	+	+	+	0	0	0	0	0	
	Minder kwetsbaar indien partij wegvalt	0	0	+	0	0	0	0	+	+	-	0	+		
	Bundeling van de markt (voorziet een grote groep)	0	++	++	+	+	+	+	0	-	0	0	-		
	Totale clustering betekent onderscheidend geheel	0	++	++	+	+	+	+	0	0	-	0	-		
	Reisafstand tussen voorzieningen wordt kleiner	0	0	+	++	+	+	0	+	0	0	0	0		
	Investering in gebouw goedkoper bij clustering	0	+	0	0	+	0	0	+	-	-	-	-	0	
	Vereist een grote investering in gebouwelijke voorziening	-	-	-	-	0	0	-	-	--	--	-	--	0	
Zwakten	Rolverdeling bestuur is in praktijk lastig	0	0	-	0	0	0	-	0	--	--	--	0	-	
	Meer inzet nodig om individueel te kunnen onderscheiden	0	-	-	0	0	+	+	+	-	-	-	-	-	
	Reisafstand naar locatie groter dan voorheen (in gevallen)	-	0	0	-	0	-	0	-	0	0	0	0	0	

Doeltreffendheid verbindingen

Op basis van de confrontatiematrix blijkt het volgende:

- De belangrijkste sterktes zijn dat een totale clustering als geheel tot een onderscheidende voorziening leidt, waarbij de bundeling van partijen een grote doelgroep bediend.
- Een totale bundeling van voorzieningen biedt de meeste kansen voor het opvangen van demografische ontwikkelingen.
- Een totale bundeling van voorzieningen biedt kansen voor kruisbestuiving van aanbod en mogelijkheden tot multifunctioneel gebruik.
- Een gezamenlijke voorziening met veel partners vraagt afstemming.
- Het al dan niet kunnen maken van afspraken over verantwoordelijkheden is een bedreiging.

Hoofdstuk 7 Conclusies en aanbevelingen

Inleiding

Het voorliggende onderzoeksrapport is opgesteld om mogelijke verbindingen tussen de functies scholen, binnensportaccommodaties, kulturhus en zwembad binnen de kern Denekamp inzichtelijk te maken. Het gaat daarbij om het complex Dorper Esch (en overige binnensportaccommodaties), het Kulturhus en de basisscholen. Verbindingen tussen deze voorzieningen zijn kansrijk als deze leiden tot een meerwaarde in gebruik en exploitatie. In hoofdstuk 1 is de onderzoeksopgave en het kader van het onderzoek aangegeven. De randvoorwaarde bij deze opdracht is dat verbindingen betrekking moeten hebben op Dinkellands gebruik en feitelijk toekomstig gebruik. Demografisch perspectief is een vereiste.

Demografie

Het onderzoek heeft inzicht gegeven in de demografische prognose voor de kern Denekamp. Daarbij is ingegaan op de afname en veranderende samenstelling van de bevolking en is een prognose gegeven voor het aantal geboortes, met een doorvertaling naar de ontwikkeling van het aantal schoolgaande kinderen. Daarnaast zijn consequenties voor voorzieningen in de kern in beeld gebracht als gevolg van een veranderende demografie.

Feiten en cijfers over voorzieningen

Naast de demografische prognose zijn feiten en cijfers over het gebruik en de exploitatie van de betreffende voorzieningen onderzocht. Het rapport voorziet in een overzicht van de bezetting van de accommodaties en de voorzieningen. Voor het zwembad Dorper Esch is een bezoekerspeiling uitgevoerd. Verder is de financiële huishouding van de voorzieningen inzichtelijk gemaakt.

Verbindingen

Samen met de doelgroepen is gezocht naar mogelijke verbindingen. In hoofdstuk 4, 5 en 6 zijn de resultaten gepresenteerd. Het onderzoek heeft geleid tot kansrijke verbindingen, die middels een SWOT zijn geanalyseerd. Deze analyse heeft de basis gelegd voor conclusies en aanbevelingen.

Opzet van dit hoofdstuk

In paragraaf 7.1 zijn conclusies over het demografisch onderzoek, de bezoekerspeiling van het zwembad en de SWOT analyses opgenomen. Deze paragraaf wordt besloten met de hoofdconclusies van dit onderzoek. Op basis van deze hoofdconclusies zijn in paragraaf 7.2 aanbevelingen voorgesteld.

Paragraaf 7.1 Conclusies

Demografie

Het demografisch onderzoek heeft geleid tot de volgende conclusies:

- De krimp in de gemeente Dinkelland is beperkt, maar de samenstelling van de bevolking zal de komende jaren veranderen. Het aantal inwoners in alle leeftijdsklassen neemt af, behalve in de groep 65+. Deze groep is in 2030 met een factor 1,5 toegenomen en vormt dan circa een derde deel van de Dinkellandse bevolking. Deze vergrijzing zet zich na 2030 verder door. Als het gaat om de voorzieningen in dit onderzoek kan met name op het gebied van cultuur en sport ingespeeld worden op deze veranderende samenstelling.
- Het aantal geboorten in Dinkelland is de laatste 10 jaar sterk afgenomen, maar inmiddels gestabiliseerd. Dit heeft gevolgen voor de aanwas van jonge leden bij sportverenigingen, maar heeft nog grotere consequenties voor de onderwijshuisvesting. De afname van geboorten leidt er toe dat de uitstroom in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs in Denekamp de komende jaren groter is dan de instroom. Het aantal leerlingen neemt met ca. 25% af. Voor het basisonderwijs vindt stabilisatie plaats vanaf omstreeks 2025, voor het voortgezet onderwijs vanaf 2033. Daarbij moet opgemerkt worden dat de afname van die laatste groep pas wezenlijk begint omstreeks 2020.

Bezoekerspeiling zwembad Dorper Esch

De bezoekerspeiling van het zwembad Dorper Esch heeft geleid tot de volgende conclusies:

- Uit de bezoekerspeiling blijkt dat 44% van de bezoekers uit Dinkelland komt, 21% uit Duitsland en het overige gedeelte uit andere gemeenten.
- Er is sprake van een substantieel aandeel vaste bezoekers die het zwembad gemiddeld 1 tot 3 keer per week bezoekt.
- Het aantal unieke bezoekers uit de gemeente Dinkelland bedraagt circa 4750 mensen. Dit is een vijfde deel van het inwoneraantal van de gemeente. Circa 1100 bezoekers binnen deze groep bezoekt het zwembad regelmatig (1x per maand of vaker). Dat is ongeveer 4% van de Dinkellandse bevolking.
- In 55% van de bezoeken is sprake van een 'recreatief' bezoekdoel en men bezoekt het zwembad voornamelijk in gezelschap, waarbij vrouwen in alle leeftijdsgroepen sterker vertegenwoordigd zijn. Vrouwen met kinderen vormen een belangrijke doelgroep, als wel vrouwen op hogere leeftijd.
- Uit de bezoekerspeiling blijkt dat de Dinkellandse bezoeker komt voor het wedstrijdbad (58%) of het doelgroepenbad (51%). Het gebruik van het recreatiebad blijft relatief iets achter (43%). Circa één derde deel van de bezoeker maakt bij een bezoek aan het zwembad gebruik van meerdere baden.
- De Duitse bezoeker komt voornamelijk voor het doelgroepenbad (in 77% van de gevallen). Aannemelijk is dat ten minste een deel van deze bezoekers zwembad Dorper Esch niet meer bezoekt na voltooiing van de nieuwbouw van het Hallenbad Nordhorn in 2016.

Conclusies vanuit de SWOT's

Verbindingen vereisen financieel kader en wijzen richting onderwijs

Voor de totstandkoming van meerdere verbindingen moet eerst een financieel kader worden vastgesteld. Daarbij moet duidelijk worden welke partij bereid is om te investeren en in staat is om zich te committeren aan het (financieel) in stand houden van de verbinding. Ook blijkt dat het merendeel van de verbindingen gebaseerd is op de totstandkoming van bezoekersstromen die in de huidige situatie niet of te weinig aanwezig zijn. Het gaat dan vooral om jeugd. Veel kansrijke verbindingen zijn gericht op een combinatie met onderwijs.

Op basis van de SWOT-analyses zijn themagewijs de volgende conclusies getrokken:

Verbindingen binnen het thema “sport, bewegen en gezondheid” zijn doeltreffend als:

- Er vooraf duidelijkheid bestaat over het financiële kader dat nodig is om een gezamenlijk sportcluster te realiseren.
- Verenigingen zelf in staat zijn om financieringsmiddelen beschikbaar te stellen voor investeringen in een sportcluster met bijhorende faciliteiten.
- Er onderzocht wordt welke sporten aansluiten bij de behoefte van de Dinkellandse gebruiker in samenspraak met de scholen.
- Scholen zich kunnen committeren aan het gebruik van een gecombineerde sportvoorziening zodat de bekendheid bij de jeugd vanaf het eerste moment tot stand komt.
- Er een sluitende programmering met alle partijen overeengekomen wordt, waarbij (met name) de binnensportvoorzieningen optimaal benut worden.
- Er afspraken gemaakt kunnen worden over het beheer van het geheel.

Verbindingen binnen het thema “cultuur en ontwikkeling” zijn doeltreffend als:

- Er een totaalaanbod ontstaat op het raakvlak van cultuur en educatie, waarbij de verschillende voorzieningen inspelen op zowel de jongste bezoekers als de oudere bezoekers (vergrijzing).
- Dit totaalaanbod in elkaars directe fysieke omgeving wordt aangeboden.
- Er afspraken kunnen worden gemaakt over de programmering van de bezetting waarbij rekening wordt gehouden met de verschillende behoeften van doelgroepen.

Verbindingen binnen het thema “Fysieke verbindingen voor gezamenlijk gebruik” zijn doeltreffend als:

- Er vooraf duidelijkheid bestaat over wie welke investeringen kan dragen en er sluitende afspraken kunnen worden gemaakt over het daaropvolgende financiële commitment.
- Partnerschap met een commerciële partij zoals kinderopvang overeengekomen kan worden en deze op de locatie gefaciliteerd wordt.
- Fysieke verbindingen op het gebied van horeca op de locatie “Dorper Esch – Kulturhus” leiden tot ten hoogste één horecafaciliteit.

Verbindingen binnen het thema “Clustering onderwijs, cultuur en sport” zijn doeltreffend als:

- Er vooraf duidelijkheid bestaat over wie welke investeringen kan dragen en er sluitende afspraken kunnen worden gemaakt over het daaropvolgende financiële commitment.
- Invulling kan worden gegeven aan ruimtegebruik, multifunctionaliteit, routing en positionering, zodanig dat gebruikers de kwalitatieve meerwaarde van de clustering herkennen en erkennen.
- Alle betrokken partijen (onderwijs, sport, cultuur) bereid zijn evenredige verantwoordelijkheden te nemen en afspraken kunnen maken over de regie, invulling en beheer.
- Binnen de clustering ruimte is voor het uitdragen van de identiteit en profilering van de eigen voorziening.

Hoofdconclusies van dit onderzoek

1. Het onderzoek heeft mogelijke verbindingen opgeleverd tussen de functies scholen, binnensportaccommodaties, kulturhus en zwembad;
2. Daarnaast zijn er mogelijke verbindingen gevonden richting de kinderopvangcentra;
3. Niet alle verbindingen die dit onderzoek heeft opgeleverd zijn even kansrijk. Een aantal verbindingen heeft een positief effect op het gebruik en de exploitatie van één of meerdere voorzieningen;
4. Doelgroepen zien in veel gevallen verbindingen die betrekking hebben op multifunctioneel gebruik van meerdere voorzieningen;
5. De verbindingen tussen onderwijs, binnensport en cultuur zijn het sterkst en voegen de meeste waarde toe voor gecombineerd gebruik van ruimtes;
6. Combinatiegebruik kan in de huidige situatie ook tot stand worden gebracht, maar het overbruggen van fysieke afstanden tussen voorzieningen wordt door een aantal partijen als barrière ervaren;
7. Verbindingen tussen onderwijs, sport en cultuur zijn optimaal als ze fysiek geconcentreerd worden onder één dak, of tenminste op loopafstand van elkaar;
8. De aanwezigheid van een zwembad binnen dit geheel heeft toegevoegde waarde, maar draagt niet in bepalende mate bij aan het slagen van de verbinding tussen onderwijs, binnensport en cultuur;
9. Het onderzoek heeft geen op zichzelf staande verbindingen opgeleverd die structureel bijdragen aan de financiële duurzaamheid van de huidige zwembadvoorziening.

Paragraaf 7.2 Aanbevelingen

Algemeen

Dit onderzoek heeft kansrijke verbindingen tussen voorzieningen opgeleverd. Op het gebied van binnensport zijn verbindingen die leiden tot intensivering van gebruik en multifunctionaliteit van accommodaties aan te bevelen. Op het gebied van cultuur zijn verbindingen die leiden tot een betere bezetting van het Kulturhus van belang. Afzonderlijk van elkaar kan uitvoering worden gegeven aan verbindingen uit de thema's "Sport, bewegen & gezondheid" en "Cultuur en ontwikkeling", mits voldaan kan worden aan de randvoorwaardelijke conclusies die volgen uit de SWOT-analyses. Zie paragraaf 7.1.

Kracht van de verbinding

Het is aan te bevelen om de kracht van verbindingen in groter perspectief te zien. De verbindingen tussen de functies "onderwijs – binnensport – cultuur" voegen de meeste waarde toe. Vanuit de kwaliteit van het onderwijs bestaat een duidelijke link naar cultuureducatie en het bieden van een gevarieerd bewegingsaanbod. Vanwege het continuïteitsrooster bij zowel het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs liggen er na schooltijd kansen voor een intensievere bezetting van functies op het gebied van sport en cultuur. Dit zijn voor die voorzieningen daluren en kunnen ruimten benut worden. Vanuit dit perspectief gaat het om een integrale combinatie van deze functies, waarbij voorkomen moet worden dat één schakel ontbreekt. Daarbij kunnen huidige afstanden tussen deze voorzieningen, die in een aantal gevallen intensievere samenwerking in de weg staat, worden opgelost. Bovendien levert dit voor andere partijen zoals bijvoorbeeld kinderopvang (of andere partijen met een commercieel karakter) kansen op om aan te haken. Op deze manier worden mogelijkheden geboden voor combinatiegebruik en een hogere bezetting van voorzieningen. Daarom wordt de volgende aanbeveling voorgesteld.

Combinatie en concentratie voorzieningen

- In samenwerking met de betrokken partijen de kansrijke verbindingen verder uitwerken voor de clustering van onderwijs, binnensport en cultuur op de locatie "Dorper Esch – Kulturhus – TCC". Betrek daarbij aanvullende en ondersteunende verbindingen die leiden tot multifunctionaliteit van sport en cultuur.

Ga bij dit uitvoeringsplan tenminste in op:

- de benodigde financiële armslag die nodig is voor partijen om te participeren;
- de huisvestingsvereisten die hiermee gepaard gaan, waarbij het accent moet liggen op routing en behoud van identiteit;
- de voorwaarden voor een integraal bestuur (of vorm van regie) en beheer;
- de juridische, financiële en ruimtelijke consequenties voor partijen;
- de planologische mogelijkheden en randvoorwaarden;
- de planning voor realisatie hiervan, uitgezet in verschillende fasen.

Zwembad Dorper Esch

Door uitvoering te geven aan voorgaande aanbeveling worden kansen benut op het gebied van onderwijs, sport en cultuur. Met betrekking tot de sporthal in het complex Dorper Esch levert dit mogelijkheden op voor een betere benutting en een grote multifunctionaliteit. Deze clustering van voorzieningen zal echter geen structurele bijdrage opleveren voor een financieel duurzame en toekomstbestendige zwembadvoorziening binnen het complex Dorper Esch.

Het onderzoek heeft inzicht gegeven in feiten en cijfers over de exploitatie en het feitelijk gebruik van het zwembad. Deze informatie moet worden benut. Vanuit het demografisch onderzoek kunnen uitspraken worden gedaan over het toekomstige zwembadgebruik en de profilering van doelgroepen en bezoekers. Wanneer het demografisch perspectief wordt gekoppeld aan de resultaten van de bezoekerspeiling kunnen uitgangspunten worden geformuleerd voor welke doelgroepen en in welke vorm een adequate zwembadvoorziening in de gemeente Dinkelland aanwezig kan zijn. Deze uitgangspunten moeten leiden tot keuzes voor de toekomst van het zwembad, binnen de kaders van het coalitieprogramma. Vanuit deze overweging wordt de volgende aanbeveling voorgesteld.

Zwembad Dorper Esch

- In samenwerking met de betrokken partijen een uitvoeringsplan opstellen voor een toekomstbestendige zwembadvoorziening, gebaseerd op het demografisch onderzoek en de bezoekerspeiling, waarbij concreet invulling wordt gegeven aan de uitgangspunten het coalitieprogramma 2014-2018.

Ga bij dit uitvoeringsplan tenminste in op:

- Aanwezigheid van een adequate zwembadvoorziening
- Heroverweging verhouding wedstrijdbad-recreatiebad-doelgroepenbad
- Op termijn onderbrengen van personeel in een stichting
- Toepassen energie besparende maatregelen
- Bestaande financiële kader is het uitgangspunt

Betrek in dit uitvoeringsplan ook:

- De mogelijkheden om aan te sluiten bij de kansrijke verbindingen waar de sporthal onderdeel van uitmaakt, waarbij rekening wordt gehouden met het toekomstscenario van de clustering van onderwijs, cultuur en sport.

Bronnen

Rapporten, publicaties en databestanden

Rigo Research en Advies, Demografie en voorzieningen, de relatie tussen demografie en de voorzieningenbehoefte, 24 oktober 2014.

ABF Research, Primos, Transparantie is cijfers, december 2010

Newcom Research & Consultancy, Bezoekersonderzoek zwembad Dorper Esch, 12 november 2014.

3BEN, Samenwerking Sportaccommodaties Denekamp – Ootmarsum – Tubbergen, 25 maart 2014.

Gemeente Dinkelland, Bezoekersaantallen zwembad Dorper Esch 2013 – 2014.

Gemeente Dinkelland, Bezetting binnensportaccommodaties Dorper Esch, Kerkeres, Veldkamp 2013-2014

Gemeente Dinkelland, Rooster gymuren onderwijs Dorper Esch 2014-2015

Gemeente Dinkelland, Financieel overzicht ramingen Sportcomplex Dorper Esch 2014, januari tot oktober, 8 oktober 2014

Thero huisvesting & bouwmanagement, Financieel overzicht onderhoudsplanning Dorper Esch 2014-2023

Thero huisvesting & bouwmanagement, Financieel overzicht vervangingen en onderhoud Dorper Esch, 6 december 2013

Thero huisvesting & bouwmanagement, Meerjaren Onderhoudsplan Sportzaal Kerkeres, 25 augustus 2014

Thero huisvesting & bouwmanagement, Meerjaren Onderhoudsplan Gymzaal De Veldkamp, 26 augustus 2014

SBM Bouwmanagement, Samen Scholen 2030, Integraal huisvestingsplan gemeente Dinkelland, 20 juli 2011.

Begroting Gemeente Dinkelland, versie 12 september 2014.

Gemeente Dinkelland, Kinderen in basisonderwijs peildatum vanaf 2001, 30 oktober 2014

Gemeente Dinkelland, Beleidsplan “Omzien Naar Elkaar”, 7 oktober 2014

Eshuis Registeraccountants, Rapport inzake de jaarrekening Stichting Kulturhus Denekamp 2013, 30 juni 2014

Stichting Kulturhus Denekamp , Exploitatie en meerjarenbegroting 2001-2016, 21 oktober 2011

Stichting Kulturhus Denekamp, Overzicht huurders Kulturhus Denekamp, 2014

Gemeente Dinkelland, Bouwtekeningen - plattegronden Kulturhus, 30 november 2009

Bijlagen

Bijlage 1: Demografisch onderzoek

Bijlage 2: Financieel overzicht ramingen Sportcomplex Dorper Esch 2014

Bijlage 3: Ontwikkelingen Hallenbad Nordhorn

Bijlage 4: Benchmark zwembaden De Vlaskoel en Dorper Esch

Bijlage 5: Resultaten bezoekerspeiling zwembad Dorper Esch

Bijlage 6: Inventarisatie verbindingen

Bijlage 7: Toetsing geïnventariseerde verbindingen

Bijlage 1: Demografisch onderzoek

24-10-2014

Demografie en voorzieningen

De relatie tussen demografie en de voorzieningenbehoefte

De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij RIGO. Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. RIGO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

Demografie en voorzieningen

De relatie tussen demografie en de voorzieningenbehoefte

Opdrachtgever

Gemeente Dinkelland

Auteurs

Johan van Iersel

André Buys

Rapportnummer

P29080

Uitgave

24-10-2014

RIGO Research en Advies BV

De Ruyterkade 112C
1011 AB Amsterdam

Postbus 2805
1000 CV Amsterdam

020 522 11 11
info@rigo.nl www.rigo.nl

Inhoud

1	Aanleiding en achtergrond	1
2	Demografie, ontleed in componenten	2
2.1	De huidige bevolkingsopbouw	2
2.2	Sterfgevallen	3
2.3	Geboorten	3
2.4	Migratie	5
3	Toekomstbeeld	5
3.1	Prognoses in het kort	6
3.2	Krimp en vergrijzing in het verschiet	6
4	Demografie en voorzieningen	7
4.1	Meerdere invloeden	7
4.2	Scholen	8
4.3	Het Kulturhus	9
4.4	Binnensport en zwembad	9
4.4.1	Het zwembad	10
4.4.2	Binnensporten	11
5	Bijlagen	13

1 Aanleiding en achtergrond

Gemeente Dinkelland verkent de meerwaarde van combinatie en concentratie van verschillende voorzieningen in de kern Denekamp. Onderdeel van deze verkenning is het verkrijgen van inzicht in de te verwachten bevolkingsontwikkeling en de gevolgen die dit kan hebben voor het draagvlak. In deze notitie wordt dit inzicht geboden. Allereerst gaan we kort in op de invloed van demografische ontwikkelingen in het algemeen.

Het belang van demografie

Demografische ontwikkelingen zijn van invloed op tal van economische en maatschappelijke zaken. De invloed van demografie is vooral groot daar waar activiteiten en behoeften samenhangen met iemands levensfase. We noemen enkele voorbeelden:

- ✓ Kinderen tussen de vier en twaalf jaar gaan vrijwel allemaal naar de basisschool. Als er in een plaats dus veel kinderen in de schoolgaande leeftijd wonen, is er allicht voldoende draagvlak voor een basisschool. Als die kinderen allemaal ouder worden (hetgeen onherroepelijk gebeurt) en er komen geen nieuwe bij, dan kan die school op termijn de deuren weer sluiten.
- ✓ Ook in nationale kwesties als het pensioenstelsel speelt demografie een belangrijke rol. Tussen 1945 en 1970 zijn er in Nederland veel mensen geboren. Een steeds groter deel van deze zogenoemde naoorlogse geboortegolf generatie bereikt op dit moment de pensioengerechtigde leeftijd. Daardoor moeten de pensioenfondsen steeds meer uitkeren, terwijl de beroepsbevolking en daarmee het aantal premiebetalers afneemt.
- ✓ Ook in de zorg heeft de vergrijzing veel consequenties. Ouderdom komt nu eenmaal gebreken. Mede door de vergrijzing stijgen de zorgkosten landelijk daarom aanzienlijk en zoekt het kabinet naar methoden om de kostenstijging binnen de perken te houden, zonder kwaliteitsverlies. De decentralisatie van zorgtaken naar de gemeente is een van de uitwerkingen daarvan.
- ✓ Ook sportverenigingen zijn afhankelijk van demografische ontwikkelingen. Wil een amateurclub in de hoogste regionen meedraaien dan zijn bij de meeste sporten een flink aantal twintigers en dertigers een vereiste. Neemt dit aantal af, dan krijgen deze sportverenigingen het lastiger.

Het zal duidelijk zijn dat veranderingen in de demografische samenstelling van de bevolking lokaal gevolgen heeft voor de voorzieningenbehoefte of, anders gezegd, voor het draagvlak voor voorzieningen. Daar valt nog meer over te zeggen. Alvorens dit te doen gaan we eerst dieper in op de achtergronden van die demografische veranderingen.

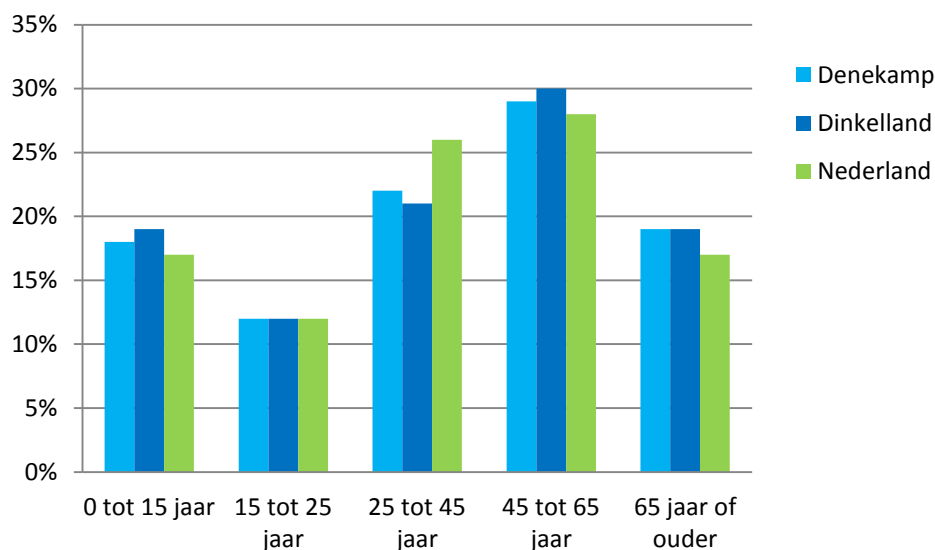
2 Demografie, ontleed in componenten

De motor achter demografische ontwikkelingen is in de kern heel simpel. Mensen worden geboren en gaan weer dood. In de tussentijd worden ze elk jaar ouder, vinden al dan niet een partner en krijgen een of meerdere kinderen. In dit deel worden de demografische componenten besproken, met speciale aandacht voor de geboorten.

2.1 De huidige bevolkingsopbouw

Anno 2014 wonen er in Dinkelland 26.000 personen, waarvan 9.900 in de kern Denekamp. In figuur 1 staat leeftijdsopbouw van deze personen weergegeven. In vergelijking met het landelijk gemiddelde wonen er in Dinkelland relatief veel ouderen en gezinnen met kinderen. Jongeren verlaten de gemeente vaak om elders te gaan studeren, waardoor er relatief weinig personen in de leeftijd van 25 tot 45 jaar in Dinkelland wonen.

figuur 1 De leeftijdsopbouw in Denekamp, Dinkelland en Nederland (2013, bron: CBS)

In de kern Denekamp wonen er wat minder gezinnen met kinderen dan het gemeentelijk gemiddelde (de leeftijdsklassen van 0 tot 15 jaar en van 45 tot 65 jaar zijn ondervertegenwoordigd). Er wonen in Denekamp echter wat meer personen in de leeftijd van 25 tot 45 jaar. Naar de toekomst toe dat zal het aantal personen in de gemeente veranderen als gevolg van drie ontwikkelingen: sterfte, geboorte en verhuizingen. In het vervolg van dit deel bespreken we deze componenten.

2.2 Sterfgevallen

De vergrijzing van de gemeente zorgt in eerste instantie voor toenemend aantal ouderen. Deze komen uiteindelijk te overlijden, al weten we natuurlijk niet exact wanneer. Doordat we steeds gezonder leven en doordat de gezondheidszorg steeds beter wordt, worden we in Nederland gemiddeld genomen steeds ouder. In de gemeente Dinkelland overleden tussen 2008 en 2013 gemiddeld 222 inwoners per jaar. Daarvan hadden er gemiddeld 189 een leeftijd van 65 of ouder. Omdat er steeds meer 65-plussers komen, zal ook het aantal sterfgevallen toenemen. In de tweede helft van de jaren twintig (vanaf 2025) zal het aantal sterfgevallen in Dinkelland zijn opgelopen tot boven de 350 per jaar.

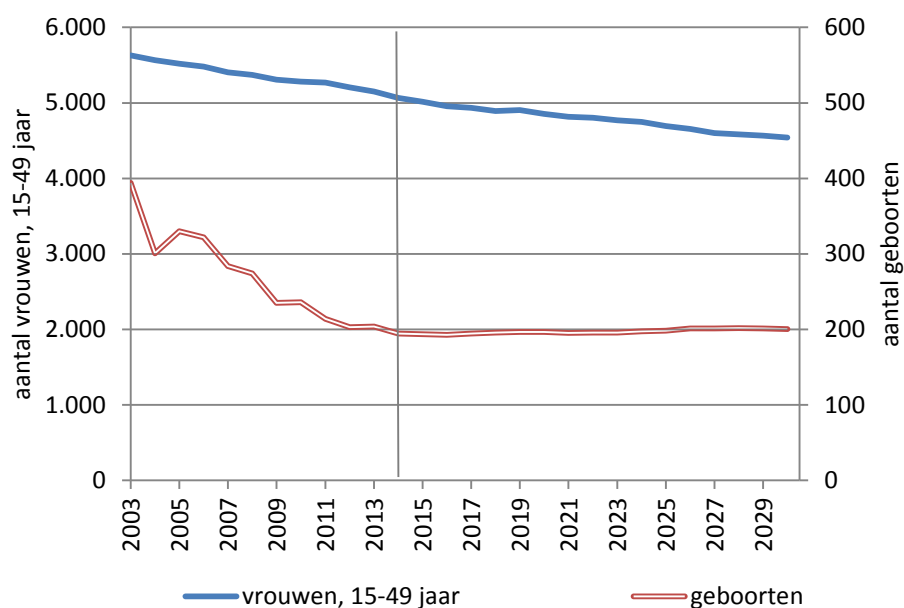
2.3 Geboorten

De vruchtbare leeftijd ligt grofweg tussen de 15 en de 49 jaar en de meeste vrouwen zijn in de twintiger jaren als ze hun eerste kind krijgen. In de jaren zestig waren er in Nederland nog veel grote gezinnen, maar sinds begin jaren zeventig is twee of een kind de norm geworden. Het gemiddeld aantal kinderen per vrouw ligt nu landelijk op 1,7. In de gemeente Dinkelland zijn de gezinnen groter dan gemiddeld. Vrouwen krijgen er momenteel gemiddeld 1,94 kinderen, tegen 1,7 gemiddeld in Nederland. Maar ook in Dinkelland is de vruchtbaarheid teruggelopen. In 2003 kregen vrouwen er nog gemiddeld 2,43 kinderen. En omdat ook het aantal vrouwen in de vruchtbare leeftijd verminderde, is het aantal geboorten sinds dat jaar nog extra afgenomen. In figuur 2 is dit te zien. Het aantal geboorten schommelt momenteel iets boven de tweehonderd per jaar. In 2003 werden er in Dinkelland nog 394 kinderen geboren.

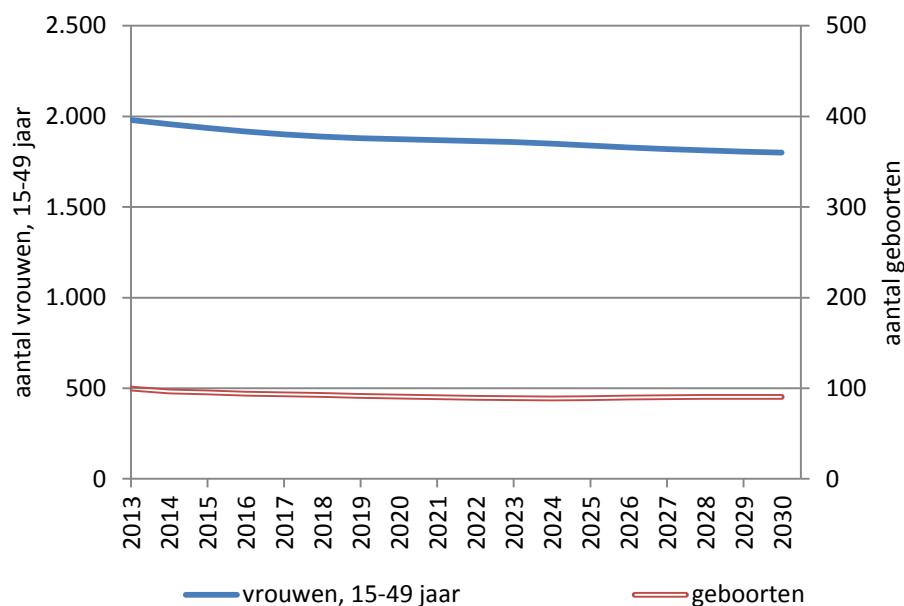
Hoe evident ook, het is van belang te beseffen dat het aantal geboorten samenhangt met het aantal vrouwen in de vruchtbare leeftijd. De komende decennia zal het aantal vrouwen in de leeftijd 15-49 jaar naar verwachting nog met enkele honderden afnemen. In 2025 zijn het er, afgeleid uit de PRIMOS-prognose nog ongeveer 4.425, tegen 5.050 in 2014. Wel verandert de leeftijdsverdeling binnen deze groep vrouwen (zie ook figuur 9 in de bijlage). Met name het aantal jonge vrouwen beneden de 20 jaar neemt af en dit geldt in versterkte mate voor de groep vrouwen in de leeftijd tussen 40 en 45 jaar. Het aantal vrouwen in de leeftijdscategorieën met de hoogste vruchtbaarheid (late twintigers en dertigers) neemt juist wat toe. Hierdoor blijft in de komende jaren het aantal geboorten vrij constant op zo'n 200 gemiddeld per jaar.

In Denekamp geldt deels hetzelfde verhaal. Hier neemt het aantal geboorten nog wat af van zo'n 100 naar 90 per jaar. Vervolgens zal dit aantal stabiliseren.

figuur 2 Vrouwen in de leeftijd 15-49 jaar en aantal geboorten in Dinkelland, feitelijk (CBS) en verwacht (PRIMOS, bewerkt door RIGO)

figuur 3 Vrouwen in de leeftijd 15-49 jaar en aantal geboorten in Denekamp (PRIMOS, bewerkt door RIGO)

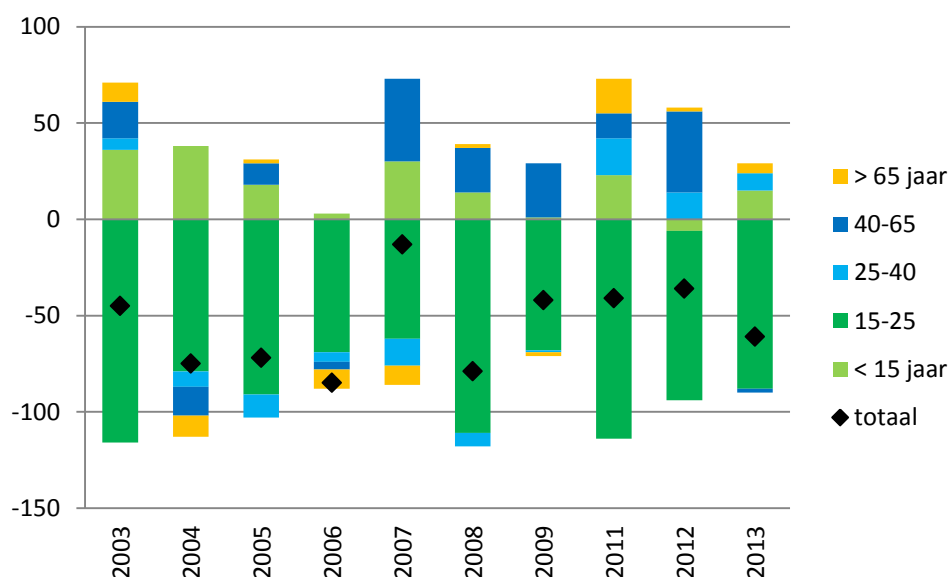

2.4 Migratie

Behalve door geboorten en sterfgevallen wordt de bevolking beïnvloed door verhuizingen. Indien een verhuizing over de gemeentegrens heen gaat spreken we over migratie, bij internationale verhuizing over emigratie of immigratie. Deze laatste verhuisstromen zijn in het geval van Dinkelland van beperkte invloed. Ook bij de migratie gaat het niet om hele grote aantallen. Wel is er sprake van een structureel patroon dat zijn invloed heeft op de bevolkingssamenstelling van de gemeente.

In figuur 4 is te zien dat elk jaar jongeren in de leeftijd van 15 tot 25 jaar de gemeente verlaten. Dat is een standaard beeld bij landelijke gemeenten, deze jongeren gaan in de grote stad studeren en/of vinden elders hun eerste baan. En deel van deze jongeren keer op latere leeftijd (in de gezinsfase) terug naar Dinkelland. Echter een deel doet dat ook niet, waardoor het binnenlands migratiesaldo structureel negatief is. Jaarlijks vertrekken er ongeveer 50 personen meer uit de gemeente dan dat er zich vestigen.

figuur 4 *Het binnenlands migratiesaldo in Dinkelland in aantal personen naar leeftijd*

3 Toekomstbeeld

De toekomst is per definitie onzeker, maar op het gebied van demografie zijn ontwikkelingen wel door te rekenen. Voor Dinkelland is krimp in combinatie met vergrijzing het toekomstbeeld.

3.1 Prognoses in het kort

In demografische prognosemodellen worden aannamen gedaan over geboorten en sterfte en over verschillende soorten migratie (internationaal, binnen Nederland over lange afstand en tussen gemeenten binnen de regio). Al deze aannamen zijn met onzekerheid omgeven. Vandaar dat prognoses regelmatig worden bijgesteld en vandaar dat er meerdere uitkomsten naast elkaar kunnen bestaan. In deze notitie sluiten we aan op de zogeheten PRIMOS-prognose.

Het minst voorspelbaar is de internationale migratie. Veronderstellingen hieromtrent worden op nationaal niveau gemaakt en vervolgens op grond van ervaringen uit het verleden verdeeld over gemeenten. Zoals al aangegeven is deze in Dinkelland echter van beperkte invloed.

Ook binnenlandse migratie is lastig te voorspellen. Dit zeker op een laag schaalniveau als dat van de kernen. De betrouwbaarheid van prognoses neemt toe naarmate het schaalniveau toeneemt. Immers in een enkele straat kunnen twee verhuizingen al een enorm effect hebben. Of er exact twee verhuizingen plaatsvinden is uiteraard lastig te voorspellen. Op een hoger schaalniveau middelen dat soort onzekerheden zich uit (in de ene straat verhuizen mensen wel, in de andere niet).

3.2 Krimp en vergrijzing in het verschiët

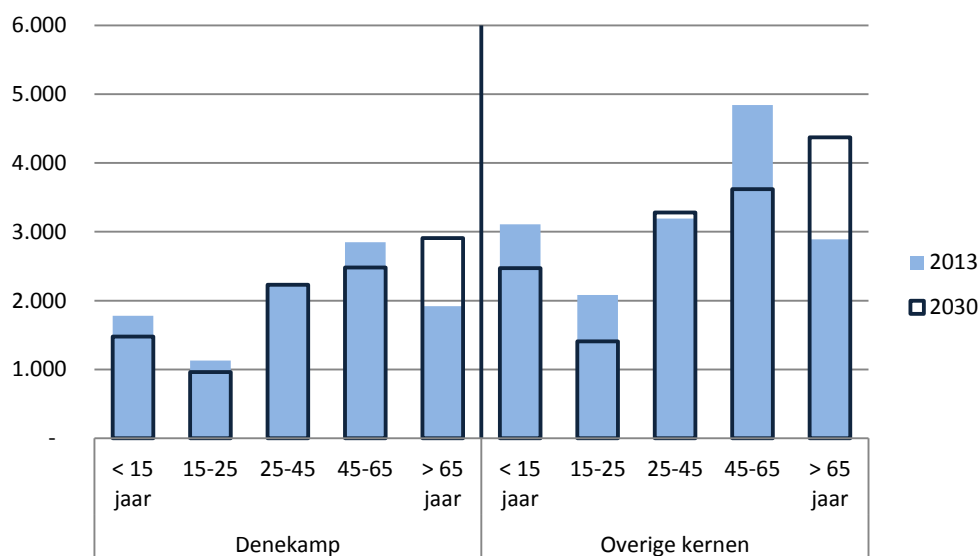
In bijgaande tabel is te zien dat het aantal inwoners (volgens de PRIMOS-prognose) in Dinkelland tussen 2013 en 2020 met 380 zal afnemen en in de tien jaar daarop nog eens met 400. Hoe dit per kern uitpakt hangt mede af van verhuizingen binnen de gemeente. De afgelopen jaren heeft de kern Denekamp per saldo inwoners uit de overige kernen naar zich toe getrokken. Indien deze trend wordt doorgetrokken (de variant 'migratie trend' in de tabel) zal Denekamp nog groeien en zullen de overige kernen (bij elkaar) extra krimpen. Indien deze trend niet wordt doorgetrokken (de variant 'natuurlijke ontwikkeling') zal ook Denekamp enigszins krimpen en wordt de totale krimp dus gelijkmatiger verdeeld. Binnen de groep 'overige kernen' kan dit ook weer verschillend uitpakken. Voor het draagvlak voor centrumvoorzieningen maakt de precieze verdeling per kern overigens niet enorm veel uit.

tabel 1 Verwachte ontwikkeling van het aantal inwoners in Dinkelland (PRIMOS, verdeling over kernen door RIGO)

		Denekamp overige kernen		Dinkelland
2013		9.900	16.100	26.000
2020	natuurlijke ontwikkeling	9.740	15.880	25.620
	migratie trend	9.970	15.650	
2030	natuurlijke ontwikkeling	9.440	15.780	25.220
	migratie trend	10.060	15.160	

Bevolgingskrimp klinkt dramatisch. Toch is het verlies van enkele honderden inwoners op een totaal van 26.000 over een periode van zeventien jaar nog wel te overzien. Het is niet zozeer de kwantiteit als wel de veranderende samenstelling van de bevolking die van invloed zal zijn op de lokale gemeenschap. In figuur 5 is de verwachte samenstelling naar leeftijd weergegeven in het jaar 2030 in vergelijking met 2013. Duidelijk is dat het aantal 65-plussers zal toenemen en dat de leeftijdsklassen van 45 tot 65 jaar zal afnemen. Dit zijn grotendeels dezelfde mensen, die in 2030 gewoon zeventien jaar ouder zijn dan in 2013. Weergegeven is de variant met doorgetrokken migratietrend, waarbij de kern Denekamp dus nog iets groeit ten koste van de overige kernen krimpen. Dit verhindert niet dat ook Denekamp zal vergrijzen.

figuur 5 Inwoners van Dinkelland naar leeftijd in 2013 en 2030 (Primos, verdeling over kernen door RIGO)

4 Demografie en voorzieningen

De omvang en samenstelling van de bevolking hebben gevolgen voor de behoefte aan en het gebruik van voorzieningen. Krimp en vooral vergrijzing zullen leiden tot minder behoefte aan sportvoorzieningen.

4.1 Meerdere invloeden

Demografie is niet allesbepalend voor de behoefte aan specifieke (fysieke) voorzieningen. Voor bijvoorbeeld winkels geldt dat de opkomst van internetshoppen en de schaalvergroting een rol spelen. Mensen bestellen steeds vaker op internet en als men boodschappen doet, gaat men liever naar een supermarkt dan naar de slager, bakker en kruidenier apart.

Ook bij publieke voorzieningen spelen dergelijke zaken een rol. In veel sectoren (banken, gemeentehuizen, corporaties) is de publieksbalie vervangen door internetsite. Er zijn al voorbeelden van huisartsen die via internet spreekuren houden en ook de bibliotheek is sterk aan verandering onderhevig. Volgens de kengetallen van STIPO is in Nederland gemiddeld één bibliotheekvestiging per 14.400 inwoners. In oppervlakte gerekend gaat het om 60 m2 bibliotheekruimte per 1.000 inwoners. Dat is nog best aanzienlijk, maar door de digitalisering is dit aantal wel dalende. Het digitale boek is immers in opkomst en om deze te stallen zijn geen m2 maar MB benodigd. Echter: de behoefte aan een stille rustgevende plek om een boek te kunnen lezen of te studeren (een andere functie van de bibliotheek) kan niet door MB worden vervangen, daarvoor blijven m2 vereist.

Kortom: het is niet mogelijk op basis van demografie gewoon uit te rekenen of er al dan niet een bibliotheek nodig is en hoe groot deze moeten zijn. Er moet altijd met een gezonde blik naar de cijfers gekeken worden. Dit geldt ook voor de voorzieningen waarvan we in het vervolg van dit hoofdstuk de behoefte belichten:

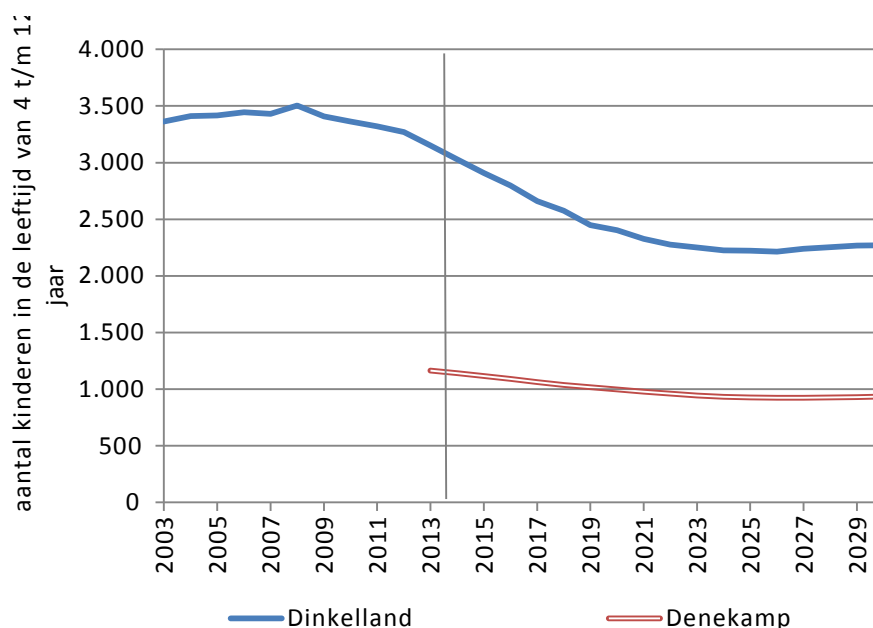
- a. Scholen;
- b. Het Kulturhus;
- c. Binnensport;
- d. Zwembad.

4.2 Scholen

In de afgelopen periode is het aantal basisschoolleerlingen in Dinkelland en Denekamp afgenomen. De afname zal de komende jaren nog doorzetten. Volgens de prognoses neemt het aantal kinderen in de basisschoolleeftijd tot 2020 nog met 24% af (zie ook figuur 6). Dit is een gevolg van het afnemend aantal geboorten in de afgelopen periode (zie paragraaf 2.3). In de periode na 2020 zal het aantal kinderen in de basisschoolleeftijd minder afnemen. Over deze 10 jaar neemt het aantal kinderen in de basisschoolleeftijd in totaal met ongeveer 5% af. Deze geringe afname is een direct gevolg van de in paragraaf 2.3 besproken stabiliserende geboorteaantallen.

In Denekamp is de afname van het aantal kinderen in de schoolgaande leeftijd wat kleiner. In 2013 waren er 1.160 in deze leeftijdscategorie in 2020 zal dit aantal afgenomen zijn tot ongeveer 1.000. Ook voor Denekamp geldt dat het aantal daarna zeer beperkt afneemt (zie figuur 6)).

figuur 6 Kinderen in de leeftijd van 4 t/m 12 jaar in Dinkelland en Denekamp (PRIMOS, bewerkt door RIGO)

4.3 Het Kulturhus

Het Kulturhus kent vele verschillende functies, van ontmoeting tot loketdiensten. Vanwege de brede functie is het lastig om een exacte behoefte te bepalen. Deze is bovendien sterk lokaal bepaald. Toch kan er wel iets worden gezegd. Enigszins verouderde kengetallen van Kluwer (2007) stellen dat 40m² buurthuis per 1.000 inwoners een mooi richtgetal is. Dat zou in Denekamp uitkomen op een minimaal vloeroppervlak van zo'n 400 m². Voor buurthuizen geldt veelal dat de activiteiten die er plaatsvinden afhankelijk zijn van de doelgroep. Dit betekent dat met de vergrijzing de activiteiten wel kunnen veranderen, maar dit geldt niet per definitie voor de behoefte.

Het Kulturhus heeft zoals gezegd een breed scala aan functies. Enkele andere mogelijk relevante kengetallen zijn: een virtuele bibliotheek vergt veelal 20m², een spreekruimte voor een maatschappelijk werker en buurtagent 40 m².

4.4 Binnensport en zwembad

De behoefte aan sportvoorzieningen is om verschillende redenen op basis van landelijke referentiecijfers niet exact te bepalen. Een van de belangrijkste is wel dat er lokaal culturele verschillen een belangrijke rol kunnen spelen bij de sportbeoefening. In de ene regio wordt gewoon meer gehockeyd dan de andere. We weten niet exact waarom, maar wel dat ook het aanbod de vraag deels bepaalt. Dat is het eenvoudigst te verklaren bij de behoefte aan zwembaden. Als er in de wijde omgeving geen zwembaden te vinden zijn, zullen er weinig mensen zwemmen als sport beoefenen. Als deze groep als referentie wordt genomen om de behoefte aan zwembaden te be-

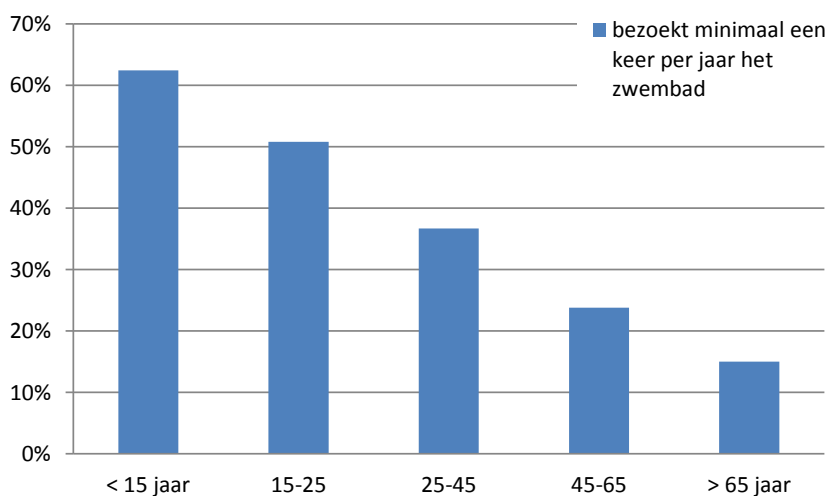
palen, dan zal uit deze berekening nooit voldoende draagvlak voor een zwembad tevoren komen.

Toch is er op basis van demografie wel iets te zeggen over de behoefte aan sportvoorzieningen. De mate waarin men sport beoefent én het type sport, hangt namelijk wel degelijk samen met de leeftijdsopbouw. Zo wordt er door mensen boven de 50 nauwelijks gesquasht en (in Nederland) door mensen onder de 50 jaar nauwelijks gegolfd. Door dit soort samenhangen tussen leeftijd en sportbeoefening, kan op basis van de demografische ontwikkelingen wel iets worden gezegd over de verwachte trends in de behoefte aan de verschillende sportvoorzieningen in Dinkelland.

4.4.1 Het zwembad

Zwemmen is een van de meest beoefende sporten in Nederland en van alle leeftijden. Echter, het zwembadgebruik neemt wel af naarmate de leeftijd toeneemt. In figuur 7 staat dit geïllustreerd. Het gaat hier om landelijke cijfers die in Dinkelland natuurlijk enkele procentpunten hoger of lager kunnen liggen. Dergelijke verschillen kunnen bepalend zijn voor de vraag of er (op termijn) al dan niet voldoende draagvlak is voor een zwembad. Voor een goede behoeftebepaling, zijn meer lokale cijfers een vereiste.

figuur 7 Het aandeel personen per leeftijd dat minimaal een keer per jaar een zwembad bezoekt (Bron: RIGO op basis van het Aanvullend Voorzieningen Onderzoek (AVO) van het SCP).

Wat op basis van de landelijke cijfers wel kan, is het bepalen van de verwachte trend in de ontwikkeling van de behoefte. Als de percentages uit figuur 7 worden toegepast op de verwachte bevolkingsontwikkeling in Dinkelland, dan blijkt dat als gevolg van demografie het aantal bezoeken aan het zwembad in de periode 2013-2020 met ongeveer 6% zal afnemen en in de periode 2013-2030 met 11%.

Op basis van de huidige exploitatie moet bekeken worden of het zwembad na deze afname nog rendabel te exploiteren is. Zo niet dan kan men mogelijk proberen

zwemmen meer te promoten om zo het gebruik van het zwembad te bevorderen en/of kan de gemeente overwegen (meer) financieel bij te springen. Lukt dat niet en de exploitatie is al kwetsbaar, dan zal het zwembad op termijn mogelijk zijn deuren moeten sluiten. Overigens is het hierbij ook van belang te kijken wat er met zwembaden in de omgeving gebeurt, want er in een nabij gelegen gemeente een zwembad wordt gesloten, kan dit plots leiden tot een toename van het gebruik van het zwembad in Dinkelland.

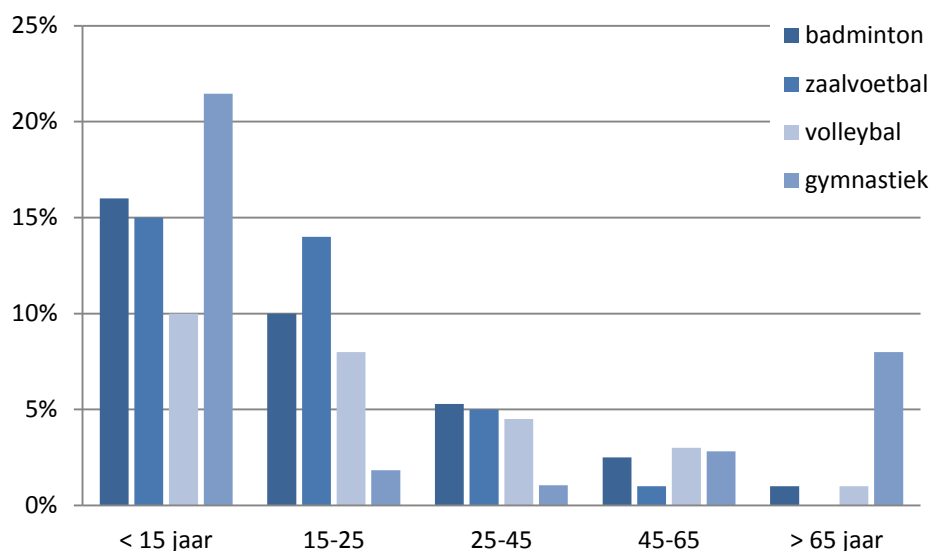
4.4.2 Binnensporten

Landelijke kengetallen van het Stipo geven aan dat er per 1.000 inwoners gemiddeld 165 m2 sporthal (inclusief bijkomende ruimten) nodig is. Eerder heeft RIGO al berekend dat dit betekent dat er in Dinkelland als totaal 4.290 m2 benodigd is en in Denekamp 1.634. Omdat deze kengetallen zijn gerelateerd aan het totaal aan inwoners, verandert deze raming nauwelijks naar de toekomst toe. Als meer leeftijdsspecifiek wordt gekeken, dan kan een afname van het gebruik van sportzalen worden verwacht, waarover later meer. Een sportzaal heeft een minimaal vloeroppervlak van 280m2 en een sporthal van minimaal 900 m2. Dat betekent dus dat er in Denekamp in theorie behoefte is aan één sporthal én een of twee sportzalen. Sportzalen worden door basisscholen ook vaak gebruikt als gymnastieklokaal. De VNG gaat uit van een gymnastieklokaal per 16 groepen. Het gebruik van sportzalen als gymnastieklokaal is uiteraard alleen mogelijk als de basisschool en de sportzaal op redelijke afstand van elkaar liggen. In Denekamp zijn in totaal vier basisscholen. Als zij allen gebruik maken de sportzaal voor de gymnastieklessen is deze al voor een belangrijk deel van de week in gebruik.

De overige uren zullen grotendeels moeten worden gevuld door lokale verenigingen en hetzelfde geldt voor de sporthal. Zoals gezegd hebben de kengetallen op basis van het totaal aantal inwoners nadelen, want het sportbeoefening en daarmee de behoefte aan binnensportruimte verschilt wel degelijk per leeftijdsgroep. We noemen enkele voorbeelden (op basis van landelijke referenties inzake de beoefening van deze sporten zoals weergegeven in figuur 8):

- ✓ Badminton is een relatief kleine sport, die tot op vrij late leeftijd beoefend kan worden. De meeste beoefenaars hebben echter een jonge leeftijd. Op basis van de demografische ontwikkelingen in Dinkelland mag worden verwacht dat het aantal beoefenaars in 2020 is afgenomen met 12% van het huidige niveau en in 2030 met 17%.
- ✓ Zaalvoetbal is vooral onder jongeren populair. Het aantal zaalvoetballers zal als gevolg van de demografische ontwikkelingen in de periode tot 2020 naar verwachting met 11% afnemen en in de periode tot 2030 met 19%.
- ✓ Volleybal wordt tot op vrij hoge leeftijd gespeeld, maar de deelname neemt wel met de leeftijd af. In totaal zal het aantal volleyballers als gevolg van demografische ontwikkelingen waarschijnlijk afnemen met 10% tot 2020 en 17% tot 2030.
- ✓ Gymnastiek wordt beoefend door jongeren, maar ook een flink aandeel ouderen doet aan gymnastiek. Het aandeel beoefenaars neemt tot 2020 met 14% af, om vervolgens te stabiliseren als gevolg van het toenemend aantal ouderen.

figuur 8 Het aandeel personen naar leeftijd dat badminton, zaalvoetbal, volleybal of gymnastiek beoefent (Bron RIGO op basis van het Aanvullend Voorzieningen Onderzoek (AVO) van het SCP.)

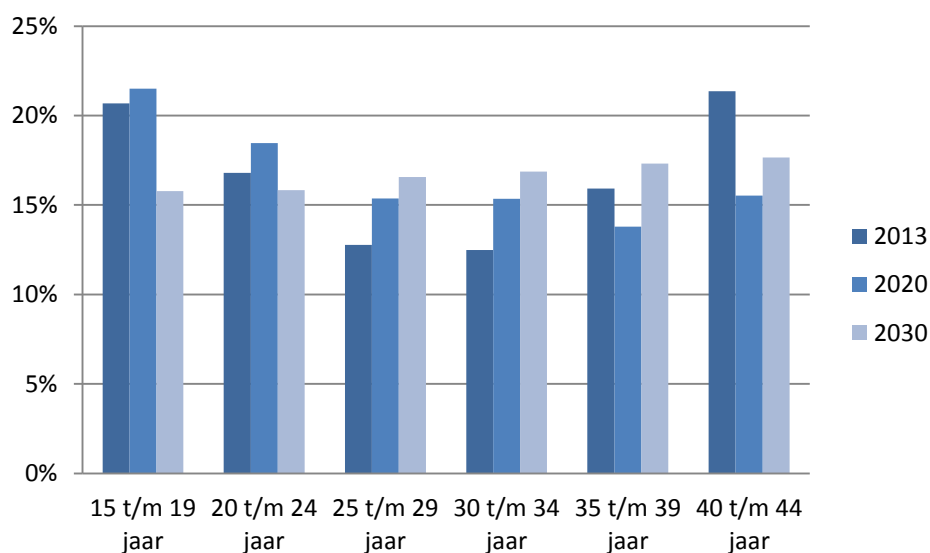
Bovenstaande voorspellingen zullen niet exact uitkomen, maar geven wel een duidelijke trend aan. De behoefte aan sportvoorzieningen zal de komende jaren veranderen als gevolg van demografie en hetzelfde geldt voor de ledenbestanden van de lokale verenigingen. Door deze ledenbestanden te relateren aan demografische prognoses kan gekomen tot een meer gedetailleerde, lokaal specifieke inschatting van de toekomstige ontwikkelingen in Denekamp. Uiteraard geldt hierbij dat demografie niet allesbepalend is, maatschappelijke trend én ook de ambities van verenigingen moeten meegewogen worden.

5 Bijlagen

tabel 1 Achterliggende tabel bij figuur 1 De leeftijdsopbouw in Denekamp, Dinkelland en Nederland

	0 tot 15 jaar	15 tot 25 jaar	25 tot 45 jaar	45 tot 65 jaar	65 jaar of ouder	totaal
Denekamp	18%	12%	22%	29%	19%	100%
Dinkelland	19%	12%	21%	30%	19%	101%
Nederland	17%	12%	26%	28%	17%	100%
Dinkelland	4.950	3.130	5.470	7.820	4.950	26.320
Denekamp	1.510	1.070	2.310	2.490	1.510	8.900

figuur 9 De leeftijdsopbouw binnen de groep 15 tot 45 jarigen (bron: Primos 2013)

tabel 2 Achterliggende tabel bij figuur 2 Vrouwen in de leeftijd 15-49 jaar en aantal geboorten in Dinkelland, feitelijk (CBS) en verwacht (PRIMOS, bewerkt door RIGO), figuur 3 Vrouwen in de leeftijd 15-49 jaar en aantal geboorten in Denekamp (PRIMOS, bewerkt door RIGO) en figuur 6 Kinderen in de leeftijd van 4 t/m 12 jaar in Dinkelland en Denekamp (PRIMOS, bewerkt door RIGO)

	Dinkelland			Denekamp		
	vrouwen, 15-49 jaar	geboorten	4-12 jaar	vrouwen, 15-49 jaar	geboorten	4-12 jaar
2013	5.150	200	3.150	1.980	100	1.160
2014	5.060	190	3.030	1.960	100	1.140
2015	5.020	190	2.910	1.940	100	1.120
2016	4.960	190	2.800	1.920	90	1.090
2017	4.940	190	2.660	1.900	90	1.060
2018	4.890	200	2.570	1.890	90	1.040
2019	4.910	200	2.450	1.880	90	1.020
2020	4.860	200	2.400	1.870	90	1.000
2021	4.820	200	2.330	1.870	90	980
2022	4.800	200	2.280	1.860	90	960
2023	4.770	200	2.250	1.860	90	950
2024	4.750	200	2.230	1.850	90	930
2025	4.690	200	2.220	1.840	90	930
2026	4.660	200	2.210	1.830	90	920
2027	4.600	200	2.240	1.820	90	930
2028	4.580	200	2.250	1.810	90	930
2029	4.570	200	2.270	1.810	90	930
2030	4.540	200	2.270	1.800	90	930

tabel 3a uitsplitsing van tabel 2 met betrekking tot het aantal vrouwen in de leeftijdsklasse 15 tot 49 jaar.

Dinkelland								
	totaal	15 tot 19	20 tot 24	25 tot 29	30 tot 34	35 tot 39	40 tot 44	45 tot 49
2014	5.060	850	680	560	510	620	830	1.000
2015	5.020	870	670	600	510	590	790	990
2016	4.960	850	700	600	510	580	750	960
2017	4.940	870	710	610	520	570	730	930
2018	4.890	860	720	610	550	560	690	890
2019	4.910	910	720	610	590	550	670	860
2020	4.860	870	740	620	620	560	620	830
2021	4.820	860	730	640	630	550	620	800
2022	4.800	840	740	640	640	560	610	770
2023	4.770	810	750	640	650	600	590	730
2024	4.750	750	780	640	640	640	590	700
2025	4.690	730	750	660	640	660	590	660
2026	4.660	700	740	660	650	670	590	650
2027	4.600	650	720	670	650	680	600	640
2028	4.580	630	700	660	650	700	630	620
2029	4.570	610	650	680	650	690	670	610
Denekamp								
	totaal	15 tot 19	20 tot 24	25 tot 29	30 tot 34	35 tot 39	40 tot 44	45 tot 49
2014	1.960	290	250	230	220	260	330	370
2015	1.940	290	260	240	220	250	310	360
2016	1.920	290	270	240	220	240	300	350
2017	1.900	300	280	240	230	230	280	350
2018	1.890	300	280	250	230	220	270	340
2019	1.880	300	280	260	230	220	260	320
2020	1.870	300	290	270	240	220	250	310
2021	1.870	300	290	280	240	220	240	300
2022	1.860	300	290	290	250	230	230	280
2023	1.860	300	300	290	250	230	220	270
2024	1.850	280	300	300	260	230	220	260
2025	1.840	260	300	300	270	240	220	250
2026	1.830	240	300	300	280	240	230	240
2027	1.820	220	300	300	290	250	230	230
2028	1.810	200	300	310	290	250	230	220
2029	1.810	210	280	300	300	260	230	220

tabel 4 Inwoners naar leeftijd (tot 50 jaar) in gemeente Dinkelland, 2003-2014
(bron: CBS)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Totaal	25997	26094	26103	26092	26061	26116	26066	26058	26067	26073	26056	25947
0 jaar	341	405	302	333	321	284	273	231	236	217	203	204
1 jaar	400	347	414	305	336	323	289	275	224	239	215	201
2 jaar	356	406	351	415	307	339	327	288	281	236	244	213
3 jaar	393	360	406	359	420	304	338	329	295	283	234	246
4 jaar	359	395	362	403	366	417	303	340	330	297	284	237
5 jaar	377	358	394	358	402	367	419	301	342	336	296	283
6 jaar	387	378	362	396	362	402	368	427	305	344	339	300
7 jaar	401	384	381	366	392	362	401	370	431	305	346	343
8 jaar	374	406	389	384	363	400	366	406	367	434	301	351
9 jaar	362	373	406	388	384	362	401	367	411	368	435	303
10 jaar	380	360	378	409	386	392	367	398	368	411	366	432
11 jaar	376	379	368	372	412	392	388	366	401	371	413	368
12 jaar	346	377	376	370	365	409	394	387	366	404	372	414
13 jaar	367	349	374	378	363	368	406	393	389	369	406	372
14 jaar	350	366	359	376	379	363	367	402	399	389	368	408
15 jaar	340	349	366	359	375	381	362	363	407	395	393	368
16 jaar	337	336	348	363	353	379	379	363	368	403	393	393
17 jaar	300	328	333	346	357	349	368	363	358	356	399	385
18 jaar	257	271	291	298	312	328	306	339	330	326	335	362
19 jaar	228	231	251	267	284	295	310	286	308	305	302	304
20 jaar	229	216	226	239	257	270	275	302	278	296	292	280
21 jaar	237	210	200	222	232	243	268	273	307	271	287	288
22 jaar	243	236	205	207	218	243	244	263	286	309	270	289
23 jaar	256	241	248	194	197	220	226	252	261	291	297	280
24 jaar	239	244	233	238	202	202	216	232	241	262	283	305
25 jaar	246	234	232	230	230	183	202	221	239	246	261	265
26 jaar	250	248	219	223	227	227	181	191	208	225	245	255
27 jaar	244	249	250	215	217	222	220	185	191	196	232	239
28 jaar	292	241	240	245	213	215	218	207	197	187	192	233
29 jaar	303	287	237	243	238	206	212	219	207	201	204	198
30 jaar	332	297	290	247	239	238	211	207	212	215	199	204
31 jaar	321	338	302	286	256	245	238	211	206	218	213	204
32 jaar	359	330	344	292	288	255	252	234	214	204	219	217
33 jaar	394	353	341	342	288	290	256	252	236	222	207	222
34 jaar	414	399	348	345	344	290	289	261	253	242	227	211
35 jaar	437	411	388	352	341	344	294	291	263	259	246	226
36 jaar	421	437	415	388	351	338	336	299	290	269	258	248
37 jaar	409	423	442	407	389	355	340	338	299	297	265	267
38 jaar	427	400	423	436	403	395	361	347	344	306	292	261
39 jaar	406	427	406	426	431	409	394	359	346	345	306	288
40 jaar	456	411	429	406	422	428	410	397	363	337	344	304
41 jaar	441	452	410	431	401	426	429	411	397	366	339	340
42 jaar	410	442	446	404	425	406	427	422	412	388	365	341
43 jaar	408	411	441	448	405	428	402	431	427	405	390	365
44 jaar	403	407	409	442	440	406	428	406	431	430	407	386
45 jaar	395	400	408	405	442	441	400	434	410	432	433	405
46 jaar	404	392	398	406	402	437	441	402	431	407	436	433
47 jaar	342	398	393	400	401	404	432	445	402	432	413	434
48 jaar	352	335	393	391	400	402	405	435	443	404	436	413
49 jaar	374	354	336	395	394	395	404	404	436	447	406	431

tabel 5 Inwoners naar leeftijd (vanaf 50 jaar) in gemeente Dinkelland, 2003-2014 (bron: CBS)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
50 jaar	371	371	352	338	396	392	396	406	405	441	449	409
51 jaar	338	370	369	352	337	397	390	396	408	410	437	446
52 jaar	360	336	367	368	354	339	395	393	394	406	407	433
53 jaar	339	357	333	368	365	348	336	391	389	394	403	410
54 jaar	346	338	351	331	366	368	353	333	392	390	393	405
55 jaar	339	343	335	351	329	366	368	354	332	396	390	393
56 jaar	316	341	343	331	352	326	365	363	354	334	396	390
57 jaar	307	321	339	342	327	351	323	361	361	351	337	392
58 jaar	290	301	319	333	344	329	350	322	363	363	352	332
59 jaar	295	286	296	315	330	344	325	352	317	360	361	351
60 jaar	280	296	284	288	313	327	339	327	346	316	361	361
61 jaar	241	275	291	284	286	314	329	334	324	342	315	364
62 jaar	241	241	275	284	288	286	319	322	333	322	345	313
63 jaar	256	241	235	271	286	288	284	317	320	331	322	340
64 jaar	266	251	235	236	265	285	279	283	315	314	335	315
65 jaar	273	262	245	233	231	262	280	281	281	310	314	331
66 jaar	265	262	257	243	232	232	258	278	279	279	310	312
67 jaar	257	260	260	252	239	235	228	254	276	281	278	306
68 jaar	241	249	256	255	254	234	233	222	252	276	278	270
69 jaar	251	240	244	246	252	252	229	226	217	250	274	277
70 jaar	251	249	238	239	242	252	246	229	224	214	244	276
71 jaar	209	250	247	237	233	238	241	241	224	222	211	237
72 jaar	181	205	236	242	232	227	234	238	238	221	219	205
73 jaar	194	179	202	230	230	226	226	231	236	233	215	214
74 jaar	174	186	177	197	221	229	221	221	224	233	228	211
75 jaar	168	168	179	168	191	214	224	215	212	219	225	226
76 jaar	164	161	164	171	159	183	206	217	204	204	218	221
77 jaar	161	160	157	160	166	153	180	199	212	198	203	208
78 jaar	141	158	153	150	154	157	150	173	189	206	191	195
79 jaar	141	133	148	142	143	151	149	145	165	185	198	185
80 jaar	116	135	125	144	135	137	144	144	134	159	183	189
81 jaar	97	107	126	115	131	129	133	134	138	122	152	170
82 jaar	101	91	102	118	111	128	123	126	126	128	114	148
83 jaar	89	94	86	95	112	101	117	120	121	118	118	115
84 jaar	73	86	81	75	85	104	90	104	111	118	105	114
85 jaar	55	63	82	74	71	75	95	86	91	104	105	92
86 jaar	56	50	55	75	59	64	67	87	75	81	88	92
87 jaar	63	54	45	48	66	50	54	54	82	69	77	79
88 jaar	55	60	46	39	41	58	48	46	49	73	61	67
89 jaar	44	45	58	38	39	37	50	41	42	43	68	55
90 jaar	32	38	37	52	31	33	28	44	28	33	36	54
91 jaar	22	26	34	30	38	26	29	23	41	22	32	29
92 jaar	19	23	19	28	26	27	25	27	20	32	21	27
93 jaar	13	17	15	11	24	19	22	19	22	16	25	13
94 jaar	11	10	16	14	9	19	15	18	14	16	12	20
95 jaar of ouder	20	24	26	29	34	25	27	36	41	41	42	36

tabel 6 Het aantal inwoners naar leeftijd, variant natuurlijke ontwikkeling¹
(bron: RIGO 2013, obv Primos 2011)

natuurlijke ontwikkelingvariant		Denekamp	Lattrop- Brekkelenkamp	Tilligte	overig Dinkelland	totaal Dinkelland
2013	inwoners < 15 jaar	1.780	200	160	2.750	4.890
	15-25	1.130	140	110	1.830	3.210
	25-45	2.220	190	140	2.860	5.410
	45-65	2.850	300	230	4.310	7.690
	> 65 jaar	1.920	170	130	2.590	4.810
	totaal	9.900	1.000	760	14.340	26.000
2020	inwoners < 15 jaar	1.520	150	120	2.180	3.970
	15-25	1.140	140	110	1.890	3.280
	25-45	1.970	190	140	2.600	4.900
	45-65	2.850	310	230	4.290	7.680
	> 65 jaar	2.260	200	160	3.180	5.800
	totaal	9.740	990	750	14.140	25.620
2030	inwoners < 15 jaar	1.380	170	130	2.270	3.950
	15-25	910	90	70	1.300	2.370
	25-45	1.990	250	180	3.090	5.510
	45-65	2.440	220	170	3.270	6.100
	> 65 jaar	2.720	280	220	4.060	7.280
	totaal	9.440	1.000	760	14.020	25.220
2013	inwoners < 15 jaar	18%	20%	21%	19%	19%
	15-25	11%	14%	14%	13%	12%
	25-45	22%	19%	18%	20%	21%
	45-65	29%	30%	30%	30%	30%
	> 65 jaar	19%	17%	17%	18%	18%
	totaal	100%	100%	100%	100%	100%
2020	inwoners < 15 jaar	16%	15%	16%	15%	15%
	15-25	12%	14%	15%	13%	13%
	25-45	20%	19%	18%	18%	19%
	45-65	29%	31%	31%	30%	30%
	> 65 jaar	23%	21%	21%	22%	23%
	totaal	100%	100%	100%	100%	100%
2030	inwoners < 15 jaar	15%	17%	17%	16%	16%
	15-25	10%	9%	9%	9%	9%
	25-45	21%	25%	23%	22%	22%
	45-65	26%	22%	22%	23%	24%
	> 65 jaar	29%	28%	28%	29%	29%
	totaal	100%	100%	100%	100%	100%

¹ Bij deze variant is de verdeling van de bevolkingsgroei over de kernen bepaald aan de hand van de te verwachten natuurlijke ontwikkelingen in de betreffende kern. De door PRIMOS voorspelde groei slaat neer in die kernen waar deze, gegeven processen van ouder worden, geboorte en sterfte, verwacht mag worden.

tabel 7 Het aantal inwoners naar leeftijd, variant migratietrend² (bron: RIGO 2013, obv Primos 2011)

migratietrend variant		Denekamp	Lattrop- Brekkelenkamp	Tilligte	overig Dinkelland	totaal Dinkelland
inwoners 2013	< 15 jaar	1.780	200	160	2.750	4.890
	15-25	1.130	140	110	1.830	3.210
	25-45	2.220	190	140	2.860	5.410
	45-65	2.850	300	230	4.310	7.690
	> 65 jaar	1.920	170	130	2.590	4.810
	totaal	9.900	1.000	760	14.340	26.000
inwoners 2020	< 15 jaar	1.530	140	110	2.190	3.970
	15-25	1.190	150	110	1.830	3.280
	25-45	2.040	170	120	2.570	4.900
	45-65	2.880	300	230	4.270	7.680
	> 65 jaar	2.330	170	130	3.170	5.800
	totaal	9.970	940	710	14.000	25.620
inwoners 2030	< 15 jaar	1.480	120	100	2.250	3.950
	15-25	960	90	70	1.250	2.370
	25-45	2.230	220	160	2.900	5.510
	45-65	2.480	220	160	3.240	6.100
	> 65 jaar	2.910	210	160	4.000	7.280
	totaal	10.060	860	650	13.650	25.220
inwoners 2013	< 15 jaar	18%	20%	21%	19%	19%
	15-25	11%	14%	14%	13%	12%
	25-45	22%	19%	18%	20%	21%
	45-65	29%	30%	30%	30%	30%
	> 65 jaar	19%	17%	17%	18%	18%
	totaal	100%	100%	100%	100%	100%
inwoners 2020	< 15 jaar	15%	15%	15%	16%	15%
	15-25	12%	16%	15%	13%	13%
	25-45	20%	19%	18%	18%	19%
	45-65	29%	33%	33%	31%	30%
	> 65 jaar	23%	19%	19%	23%	23%
	totaal	100%	100%	100%	100%	100%
inwoners 2030	< 15 jaar	15%	14%	15%	16%	16%
	15-25	10%	10%	10%	9%	9%
	25-45	22%	26%	24%	21%	22%
	45-65	25%	25%	25%	24%	24%
	> 65 jaar	29%	25%	25%	29%	29%
	totaal	100%	100%	100%	100%	100%

² Bij deze variant wordt bij de verdeling over kernen naast natuurlijke ontwikkelingen ook rekening gehouden met de migratiestromen van en naar de kernen. Hierbij zijn de trends van de afgelopen vijf jaar doorgetrokken naar de toekomst.

Bijlage 2: Fin. overzicht ramingen Sportcomplex Dorper Esch 2014

**Financieel overzicht ramingen Sportcomplex Dorper Esch
en sport- en gymzalen Denekamp 2014**
Cijfers t/m 1 oktober 2014

Datum	Bedrijfscode	Dienstjaar	Inkomsten/Uitgaven/Saldo	Grootboeknummer
8-10-2014 9:58	ZWEMBAD DORPER ES	2014	S	7514001.1

Kostensoort	Omschrijving	Bedrag Restant	Bedrag Begroot	Bedrag Werkelijk
00001I	Onderuitputting / stelposten	0,00	0,00	0,00
00002U	Stelposten	0,00	0,00	0,00
00003U	Ruimte vervangingsinvesteringen	10.000,00	10.000,00	0,00
30001U	Onderhoudspersoneel van derden	1.548,00	1.815,00	267,00
30008U	Knelpuntenpot	0,00	0,00	0,00
30010U	Uitbesteding aan G.R. Noaberkracht	0,00	0,00	0,00
30026I	Verhuur accommodaties	-41.975,61	-73.700,00	-31.724,39
30026U	Gas	2.999,64	121.976,00	118.976,36
30027U	Electriciteit	21.863,94	89.118,00	67.254,06
	Aankoop/verv.v.kantoormeubilair /-			
30105U	inrichting	0,00	0,00	0,00
30126U	OZB: Belasting op onroerende zaken	1.208,96	14.968,00	13.759,04
30128U	Rioolrechten	2.246,00	2.246,00	0,00
30129U	Waterschapslasten	-4.079,00	1.259,00	5.338,00
30130U	Recognities, leges en bijdragen	575,00	575,00	0,00
30132U	Ruilverkavelingsrente	0,00	0,00	0,00
30133U	Verontreinigingsheffing	4.032,00	4.032,00	0,00
30135I	Toegangsgelden	-387.766,15	-478.580,00	-90.813,85
	Personeel: ARBO (was t/m 2011 contr. en			
30181U	bijdragen)	0,00	0,00	0,00
30227U	Bureaubehoeften	-239,71	217,00	456,71
30228U	Drukwerken	1.090,50	5.862,00	4.771,50
30252U	Bankdiensten	43,10	220,00	176,90
30277U	Telefoonkosten	-687,15	4.442,00	5.129,15
	Aankoop/onderh.gebruiks-en			
30301U	verbruiksgoederen	5.734,21	26.550,00	20.815,79
	Aankoop/onderh./schoonhouden			
30302U	dienstkleding	1.258,45	1.402,00	143,55
30306U	Onderhoud van gebouwen	4.879,81	11.385,00	6.505,19
	Onderhoud installaties			
30309U	(vh.werktuigbouw.k.inst)	-48.055,46	23.762,00	71.817,46
30313U	Schoonmaakwerkzaamheden	-2.117,23	7.836,00	9.953,23
30314U	Onderhoud automatisering (software)	-103,56	20.700,00	20.803,56
	Groot onderhoud gebouwen MOP tlv			
30320U	reserve	39.624,15	48.209,00	8.584,85
30351U	Publicaties en advertenties	-7.027,37	12.249,00	19.276,37
30377U	Proceskosten	-42,69	0,00	42,69
30402U	Huur roerende zaken	-220,59	2.430,00	2.650,59
30430U	Contributies, bijdragen en lidmaatschappen	138,32	955,00	816,68
30451U	Premie opstalverzekering	0,13	4.897,00	4.896,87
	Verzekering:schade-			
30463U	uitkering/schadeloosstelling	-150,00	0,00	150,00
30476U	Electriciteit: transport van	10.000,00	10.000,00	0,00
30477U	Waterverbruik	8.595,32	19.508,00	10.912,68
60026U	Verrekeningen van kapitaallasten	128.845,47	256.806,00	127.960,53
60300U	Verrekening met kostenplaats Noaberkracht	927.298,00	927.298,00	0,00
		679.516,48	1.078.437,00	398.920,52

Datum	Bedrijfscode	Periode van	Inkomsten/Uitgaven/Saldo	Grootboeknummer
	SPORTHAL DORPER ES	0	S	7514002.1

Kostensoort	Omschrijving	Bedrag Restant	Bedrag Begroot	Bedrag Werkelijk
30004U	Werkzaamheden door derden	1.434,00	1.434,00	0,00
30026I	Verhuur accommodaties	-34.365,01	-78.458,00	-44.092,99
30026U	Gas	10.344,00	10.344,00	0,00
30027U	Electriciteit	984,00	984,00	0,00
30126U	OZB: Belasting op onroerende zaken	333,18	4.125,00	3.791,82
30128U	Rioolrechten	174,00	174,00	0,00
30129U	Waterschapslasten	-24,70	649,00	673,70
30132U	Ruilverkavelingsrente	0,00	0,00	0,00
30133U	Verontreinigingsheffing	335,00	335,00	0,00
	Vergoeding gebruiks-			
30134I	/verbruiksgoederen/diensten	0,00	0,00	0,00
	Personeel: ARBO (was t/m 2011 contr. en			
30181U	bijdragen)	0,00	0,00	0,00
	Aankoop/onderh.gebruiks-en			
30301U	verbruiksgoederen	1.056,00	1.056,00	0,00

Kostensoort	Omschrijving	Bedrag Restant	Bedrag Begroot	Bedrag Werkelijk
	Aankoop/onderh./schoonhouden			
30302U	dienstkleding	136,00	136,00	0,00
30306U	Onderhoud van gebouwen	1.402,55	4.231,00	2.828,45
	Onderhoud installaties			
30309U	(vh.werktuigbouwk.inst)	7.171,24	9.104,00	1.932,76
30313U	Schoonmaakwerkzaamheden	1.619,00	1.619,00	0,00
30402U	Huur roerende zaken	424,00	424,00	0,00
30451U	Premie opstalverzekering	0,45	1.418,00	1.417,55
30477U	Waterverbruik	5.080,00	5.080,00	0,00
40157U	Overige subsidies en bijdragen	2.314,00	2.314,00	0,00
60026U	Verrekeningen van kapitaallasten	6.770,13	12.665,00	5.894,87
60300U	Verrekening met kostenplaats Noaberkracht	158.596,00	158.596,00	0,00
		163.783,84	136.230,00	-27.553,84

Datum	Bedrijfscode	Dienstjaar	Inkomsten/Uitgaven/Saldo	Grootboeknummer
	RESTAURANT DORPER ES	2014	S	7514004.1

Kostensoort	Omschrijving	Bedrag Restant	Bedrag Begroot	Bedrag Werkelijk
30026I	Verhuur accommodaties	-27.263,00	-27.263,00	0,00
30026U	Gas	6.838,00	6.838,00	0,00
30027U	Electriciteit	9.844,00	9.844,00	0,00
30126U	OZB: Belasting op onroerende zaken	24,96	309,00	284,04
30129U	Waterschapslasten	-1,98	52,00	53,98
30133U	Verontreinigingsheffing	66,00	66,00	0,00
	Vergoeding gebruiks-			
30134I	/verbruiksgoederen/diensten	0,00	0,00	0,00
30277U	Telefoonkosten	-257,61	0,00	257,61
30306U	Onderhoud van gebouwen	708,00	708,00	0,00
	Onderhoud installaties			
30309U	(vh.werktuigbouwk.inst)	1.286,00	1.286,00	0,00
30451U	Premie opstalverzekering	0,01	129,00	128,99
30477U	Waterverbruik	1.018,00	1.018,00	0,00
		-7.737,62	-7.013,00	724,62

Datum	Bedrijfscode	Dienstjaar	Inkomsten/Uitgaven/Saldo	Grootboeknummer
	ZWEMBAD DE KUIPERBERG	2014	S	7514006.1

Kostensoort	Omschrijving	Bedrag Restant	Bedrag Begroot	Bedrag Werkelijk
30003I	Eigen personeel aan derden	-7.344,11	-29.647,00	-22.302,89
30026I	Verhuur accommodaties	-52.523,00	-52.523,00	0,00
30126U	OZB: Belasting op onroerende zaken	120,99	1.498,00	1.377,01
30129U	Waterschapslasten	-9,48	249,00	258,48
30132U	Ruilverkavelingsrente	0,00	0,00	0,00
30306U	Onderhoud van gebouwen	-14.750,70	1.110,00	15.860,70
30312U	Onderhoudswerkzaamheden: algemeen	2.200,00	2.200,00	0,00
	Groot onderhoud gebouwen MOP tlv			
30320U	reserve	10.953,30	11.159,00	205,70
30451U	Premie opstalverzekering	0,32	1.034,00	1.033,68
40157U	Overige subsidies en bijdragen	78.161,00	78.161,00	0,00
60026U	Verrekeningen van kapitaallasten	30.891,49	47.859,00	16.967,51
60300U	Verrekening met kostenplaats Noaberkracht	61.371,00	61.371,00	0,00
		109.070,81	122.471,00	13.400,19

Datum	Bedrijfscode	Dienstjaar	Inkomsten/Uitgaven/Saldo	Grootboeknummer
	SPORTZAAL KERKERES	2014	S	7512001.1

Kostensoort	Omschrijving	Bedrag Restant	Bedrag Begroot	Bedrag Werkelijk
30026I	Verhuur accommodaties	-4.184,21	-13.991,00	-9.806,79
30026U	Gas	1.574,54	4.229,00	2.654,46
30027U	Electriciteit	1.579,10	2.644,00	1.064,90
30126U	OZB: Belasting op onroerende zaken	106,45	1.318,00	1.211,55
30127U	Afalstoffenheffing	378,00	378,00	0,00
30128U	Rioolrechten	174,00	174,00	0,00
30129U	Waterschapslasten	-164,05	161,00	325,05
30133U	Verontreinigingsheffing	268,00	268,00	0,00
30277U	Telefoonkosten	-238,87	0,00	238,87
30306U	Onderhoud van gebouwen	1.811,83	2.841,00	1.029,17
30307U	Onderhoud aan inrichting	-338,29	1.058,00	1.396,29

Kostensoort	Omschrijving	Bedrag Restant	Bedrag Begroot	Bedrag Werkelijk
30309U	Onderhoud installaties (vh.werktuigbouwk.inst)	191,68	1.989,00	1.797,32
30313U	Schoonmaakwerkzaamheden	159,25	1.169,00	1.009,75
30320U	Groot onderhoud gebouwen MOP tlv reserve	13.187,11	13.560,00	372,89
30451U	Premie opstalverzekering	0,17	731,00	730,83
30477U	Waterverbruik	194,83	658,00	463,17
60026U	Verrekeningen van kapitaallasten	15.327,07	29.837,00	14.509,93
60300U	Verrekening met kostenplaats Noaberkracht	39.496,00	39.496,00	0,00
		69.522,61	86.520,00	16.997,39

Datum	Bedrijfscode	Dienstjaar	Inkomsten/Uitgaven/Saldo	Grootboeknummer
	GYMNASTIEKLOKAAL DE VELDKAMP	2014	S	7512002.1

Kostensoort	Omschrijving	Bedrag Restant	Bedrag Begroot	Bedrag Werkelijk
30026I	Verhuur accommodaties	-4.855,45	-10.200,00	-5.344,55
30026U	Gas	2.640,23	6.305,00	3.664,77
30027U	Electriciteit	5.999,12	6.524,00	524,88
30126U	OZB: Belasting op onroerende zaken	56,78	703,00	646,22
30127U	Afvalstoffenheffing	378,00	378,00	0,00
30128U	Rioolrechten	174,00	174,00	0,00
30129U	Waterschapslasten	-57,75	90,00	147,75
30132U	Ruilverkelingsrente	0,00	0,00	0,00
30133U	Verontreinigingsheffing	132,00	132,00	0,00
30277U	Telefoonkosten	-265,69	0,00	265,69
30306U	Onderhoud van gebouwen	835,73	2.024,00	1.188,27
30307U	Onderhoud aan inrichting	9,47	1.376,00	1.366,53
30309U	Onderhoud installaties (vh.werktuigbouwk.inst)	1.546,45	1.700,00	153,55
30313U	Schoonmaakwerkzaamheden	407,95	545,00	137,05
30314U	Onderhoud automatisering (software)	0,00	0,00	0,00
30320U	Groot onderhoud gebouwen MOP tlv reserve	44.065,34	44.265,00	199,66
30451U	Premie opstalverzekering	0,65	339,00	338,35
30477U	Waterverbruik	211,28	329,00	117,72
60026U	Verrekeningen van kapitaallasten	11.889,32	16.385,00	4.495,68
60300U	Verrekening met kostenplaats Noaberkracht	40.104,00	40.104,00	0,00
		103.271,43	111.173,00	7.901,57

Bijlage 3: Ontwikkelingen Hallenbad Nordhorn

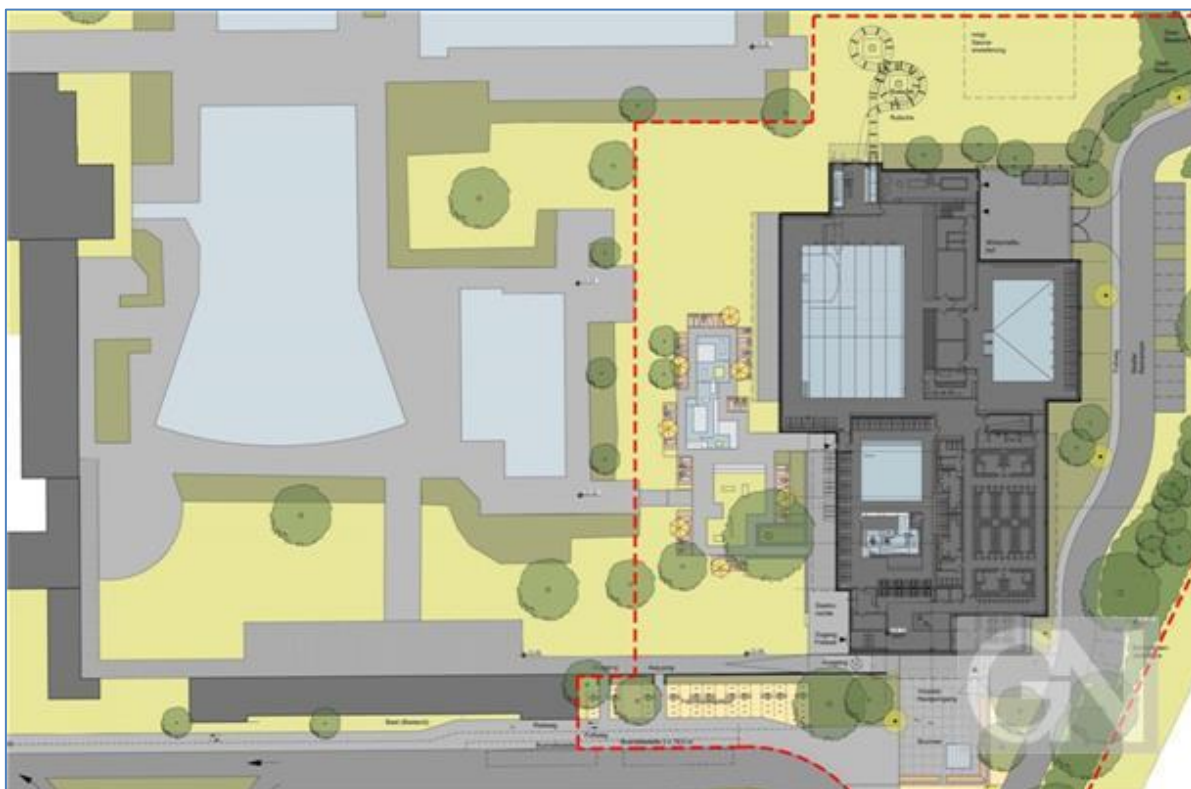
Ontwikkelingen Nordhorn

Ervaringen bezoek 10 november 2014

In Nordhorn is het oude "Hallenbad" aan de Stadring tijdens renovatiewerkzaamheden door brand verwoest. Het gemeentebestuur van Nordhorn heeft een besluit genomen om een nieuw zwembad te bouwen in de directe nabijheid van het huidige openluchtbad. De totale investering bedraagt circa € 13 miljoen. Het jaarlijkse exploitatietekort zal naar verwachting € 1.630.000,- per jaar bedragen.

- Er komt een 25 meter wedstrijdbad, een cursusbad en doelgroepenbad (100 m2).
- Door een energiesubsidie van ca. 900.000 verwarmd men momenteel het buitenbad.
- Schoolzwemmen is in Duitsland verplicht.
- Scholen en verenigingen betalen niet voor het gebruik van het zwembad en sporthallen.
- Babyzwemmen kan in het nieuwe Hallenbad ook vanaf dezelfde leeftijd als in Nederland.
- Temperatuur van de baden is: 27 graden, 30 graden en 33 graden.
- Het is jaarrond mogelijkheid om te zwemmen en er worden geen bloktijden gehanteerd.
- Een kaartje kost € 4,-, maar effectief € 2,60 (via kortingskaart).
- De oplevering staat gepland in 2016.

De nieuwbouw wordt weergegeven binnen de rood gestippelde contour in de afbeelding hieronder:

Bijlage 4: Benchmark zwembaden Vlaskoel en Dorper Esch

Benchmark zwembaden De Vlaskoel en Dorper Esch

Bron: Samenwerking Sportaccommodaties, 25 maart 2014

Bijlage 1 Benchmark tabel

Zwembad	De Vlaskoel	Dorper Esch	Mediaan Overijssel	Mediaan Landelijk
inwoners gemeente per m² zwembad				
- totaal	119	98	120	163
bezoeken per inwoner gemeente				
- totaal	4,37	6,48	4,37	3,77
bezoekers per m²				
- totaal	173	211	173	194
bezoekers per fte				
- totaal	14.024	13.619	11.659	12.310
gasverbruik per bezoeker (m³)				
- totaal	1,03	1,65	1,13	1,35
waterverbruik per bezoeker (m³)				
- totaal	0,10	0,09	0,07	0,08
elektraverbruik per bezoeker (kWh)				
- totaal	4,06	5,96	4,74	3,81
gasverbruik per m²				
- totaal	59,82	114,50	64,83	89,27
waterverbruik per m²				
- totaal	5,79	5,95	4,36	5,08
elektraverbruik per m²				
- totaal	231,25	414,00	256,89	242,69
opbrengsten per fte				
- totaal	18.064	14.412	12.999	14.679
opbrengst per bezoeker				
- totaal	3,84	3,18	3,41	3,86
opbrengst per bezoeker recreatief				
- totaal	2,71	2,52	2,60	2,86
opbrengst per bezoeker doelgroepen				
- totaal	4,05	3,29	3,56	3,98
opbrengst per bezoeker lezwemmen				
- totaal	9,49	8,70	7,28	7,33
opbrengst per bezoeker schoolzwemmen				
- totaal	2,45	0,00	0,40	1,47
opbrengst per bezoeker verenigingen				
- totaal	1,19	2,35	1,47	2,09

Mediaan per regio

Regio indeling:

Regio 1= Groningen, Friesland en Drenthe

Regio 2 = Overijssel

Regio 3 = Noord Holland, Zuid Holland en Brabant

Regio 4 = Gelderland en Utrecht

Zwembad	Mediaan Regio 1	Mediaan Regio 2	Mediaan Regio 3	Mediaan Regio 4	Mediaan totaal
inwoners gemeente per m² zwembad					
- totaal	195	120	171	156	163
bezoeken per inwoner gemeente					
- totaal	2,88	4,37	4,06	4,22	3,77
bezoekers per m²					
- totaal	192	173	231	195	195
bezoekers per fte					
- totaal	11.935	11.659	13.394	11.392	12.310
gasverbruik per bezoeker (m³)					
- totaal	1,83	1,13	1,13	1,54	1,35
waterverbruik per bezoeker (m³)					
- totaal	0,07	0,07	0,06	0,08	0,08
elektraverbruik per bezoeker (kWh)					
- totaal	3,95	4,74	3,19	3,64	3,81
gasverbruik per m²					
- totaal	87,36	64,83	96,67	81,19	86,21
waterverbruik per m²					
- totaal	4,34	4,36	5,08	5,27	4,94
elektraverbruik per m²					
- totaal	229,61	256,89	250,44	254,70	242,69
opbrengsten per fte					
- totaal	12.948	12.999	17.690	15.972	14.731
opbrengst per bezoeker					
- totaal	3,31	3,41	4,20	4,43	3,86
opbrengst per bezoeker recreatief					
- totaal	2,93	2,60	3,31	3,15	2,86
opbrengst per bezoeker doelgroepen					
- totaal	4,58	3,56	3,80	4,18	3,89
opbrengst per bezoeker les zwemmen					
- totaal	7,03	7,28	8,16	7,99	7,33
opbrengst per bezoeker schoolzwemmen					
- totaal	1,10	0,40	3,76	4,43	1,55
opbrengst per bezoeker verenigingen					
- totaal	1,99	1,47	2,32	3,92	2,09

wembad	Brilmansdennen	De Broene `eugte	De Carrousel	De Kiefer	De Koerbelt	De Marsch	De Stamper	De Vlaskoel	Dorper Esch	Tijenraan	Het Ravijn
inwoners gemeente per m² zwembad											
- totaal	120	107	90	456	141	212	238	119	98	147	85
bezoeken per inwoner gemeente											
- totaal	5,10	4,74	4,14	1,10	4,49	1,87	2,30	4,37	6,48	3,68	4,76
bezoekers per m²											
- totaal	205	169	124	167	190	133	182	173	211	181	135
bezoekers per fte											
- totaal	16.285	10.729	10.624	11.659	16.818	10.235	10.389	14.024	16.396	8.817	12.892
gasverbruik per bezoeker (m³)											
- totaal	1,20	1,16	2,98	0,25	0,84	3,18	0,42	1,03	1,65	1,13	0,36
waterverbruik per bezoeker (m³)											
- totaal	0,08	0,06	0,07	0,08	0,07	0,18	0,06	0,10	0,09	0,07	0,06
elektraverbruik per bezoeker (kWh)											
- totaal	4,40	2,97	8,20	4,74	3,55	5,79	5,98	4,06	5,96	4,47	5,92
gasverbruik per m²											
- totaal	83,38	64,83	115,91	13,57	60,00	139,16	24,02	59,82	114,50	69,48	15,93
waterverbruik per m²											
- totaal	5,32	3,17	2,52	4,36	5,63	7,30	3,58	5,79	5,95	4,04	2,61
elektraverbruik per m²											
- totaal	290,99	166,78	296,74	256,89	240,37	245,00	355,59	231,25	414,00	139,70	258,33
opbrengsten per fte											
- totaal	13.753	14.649	12.866	12.999	14.708	11.856	6.951	18.064	17.350	11.018	9.759
opbrengst per bezoeker											
- totaal	2,53	4,19	3,67	3,41	2,69	3,48	1,65	3,84	3,18	3,70	2,28

	Brilmansdennen	De Broene `eugte	De Carroussel	De Kiefer	De Koerbelt	De Marsch	De Stamper	De Vlaskoel	Dorper Esch	Tijenraan	Het Ravijn
Zwembad											
- totaal	2,15	3,13	2,87	2,60	2,38	2,43	1,49	2,71	2,52	2,77	2,94
opbrengst per bezoeker doelgroepen											
- totaal	4,03	3,93	5,40	3,04	1,26	3,29	1,21	4,05	3,29	3,58	3,56
opbrengst per bezoeker les zwemmen											
- totaal	8,09	7,32	5,32	7,28	6,21	6,12	4,27	9,49	8,70	7,05	8,08
opbrengst per bezoeker schoolzwemmen											
- totaal	0,99	0,00	1,77	0,00	0,40	0,00	0,96	2,45	0,00	1,71	0,00
opbrengst per bezoeker verenigingen											
- totaal	1,03	1,30	3,74	1,09	1,87	1,92	1,06	1,19	2,35	2,04	1,47

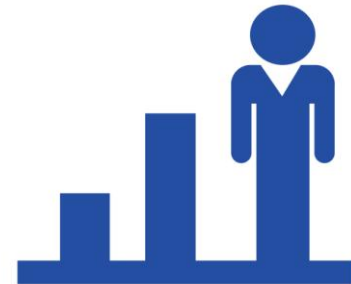
Bijlage 5: Resultaten bezoekerspeiling zwembad Dorper Esch

Bezoekersonderzoek Zwembad Dorper Esch

Versie	1.0
Datum:	Dinsdag 25 november 2014
Uitgevoerd door:	Newcom Research & Consultancy
Auteurs:	drs. Steven Boeke, Rob Sival, BSc., drs. Neil van der Veer
Opdrachtgever:	Gemeente Dinkelland

Inhoud

1. Achtergrond
2. Resultaten:
 1. Waarom bezoekt men het zwembad?
 2. Wie zijn de bezoekers?
3. Kerncijfers op een rij
4. Bijlagen

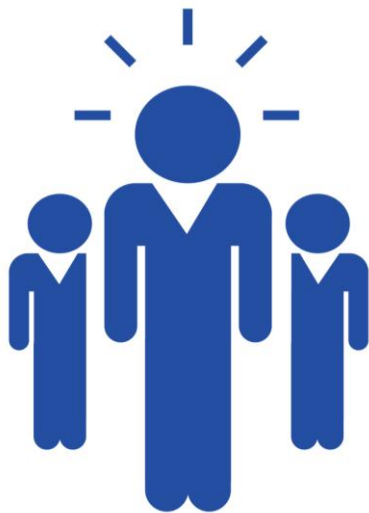

1. Achtergrond

Aanleiding

In het kader van het projectplan van gemeente Dinkelland naar de meerwaarde van combinatie en concentratie “Scholen-binnensport-kultuurhus-zwembad” wil de gemeente meer vat krijgen op de daadwerkelijke bezoekers. De bezoekersaantallen per jaar zijn inzichtelijk, maar wat zit achter die aantallen? Wie zijn het? Hoe vaak komen ze? Waarom komen ze? Waar komen ze vandaan?

Over zwembad de Dorper Esch

De Dorper Esch is een zwembad/sport complex in Denekamp. Er zijn diverse faciliteiten (warm bad, recreatie bad, wedstrijd bad, etc.) waar diverse activiteiten kunnen worden ontplooid. Te denken valt aan reguliere zwemlessen voor jong en oud, maar ook aquafitness, babyzwemmen en revalidatiezwemmen behoort tot de mogelijkheden.

Doelstelling

“Inzicht in de bezoekerspopulatie van zwembad de Dorper Esch en wat het aandeel bezoekers is uit gemeente Dinkelland”

Wat zijn de hoofdvragen in dit onderzoek?

1. Waarom bezoekt men het zwembad de Dorper Esch?
2. Wie zijn de bezoekers van zwembad de Dorper Esch?

Onderzoeksopzet

Doelgroep

Bezoekers van zwembad de Dorper Esch;

Methode

Persoonlijke afname van een korte vragenlijst aan bezoekers van het zwembad in de periode van 15 oktober tot 28 oktober;

Respons

In totaal hebben **n=861 bezoekers** aan het onderzoek meegewerkt;

Representativiteit

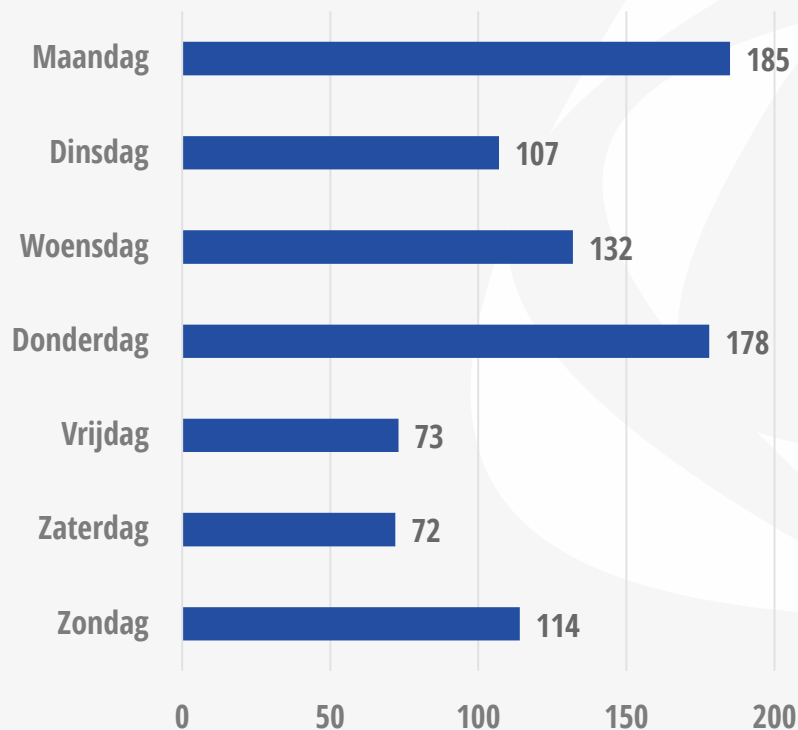
- ✓ Goede spreiding van het veldwerk: bezoekers aan het zwembad hebben dezelfde kans om aan het onderzoek deel te nemen;
- ✓ Voldoende aantal deelnemers voor statistische analyses.

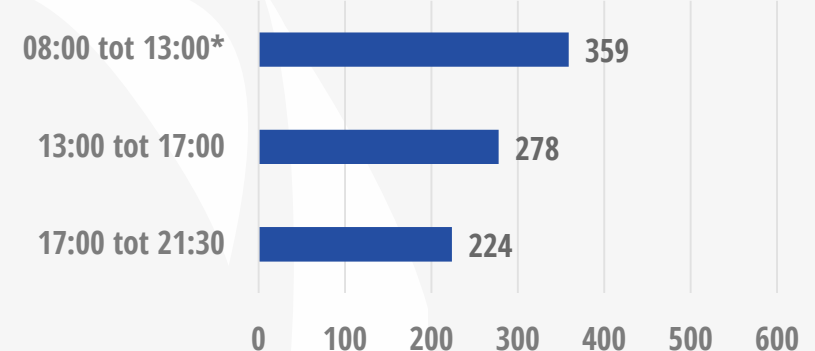
Overzicht spreiding afname tijdens veldwerkperiode

Op alle momenten van de dag heeft veldwerk plaatsgevonden. Alle soorten bezoekers hadden dus een gelijke kans om in de steekproef te komen.

Aantal respondenten per dag

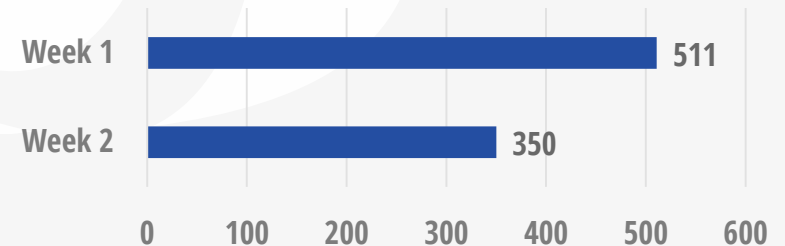

Aantal respondenten per dagdeel

* Vroege bezoekers zijn bij vertrek zwembad ondervraagd

Aantal respondenten per week

Waar hebben we rekening mee gehouden?

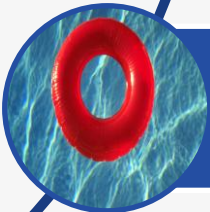
Databestand gecontroleerd: alleen correct/volledig ingevulde vragenlijsten zijn meegenomen (30 stuks afgekeurd);

Alleen daadwerkelijke bezoekers worden meegenomen. Voor ouders die hun kind naar zwemles komen brengen geldt dus dat het kind als de bezoeker wordt gezien, ook al heeft de ouder de vragenlijst ingevuld;

Voor kinderen jonger dan 12 is gekeken waarvoor zij kwamen en of hun respons daarom betrouwbaar is. De ruime meerderheid werd door ouders naar zwemles of vereniging gebracht. Kinderen die op eigen houtje naar het zwembad kwamen zijn allemaal 9 jaar of ouder en kwamen recreatief zwemmen;

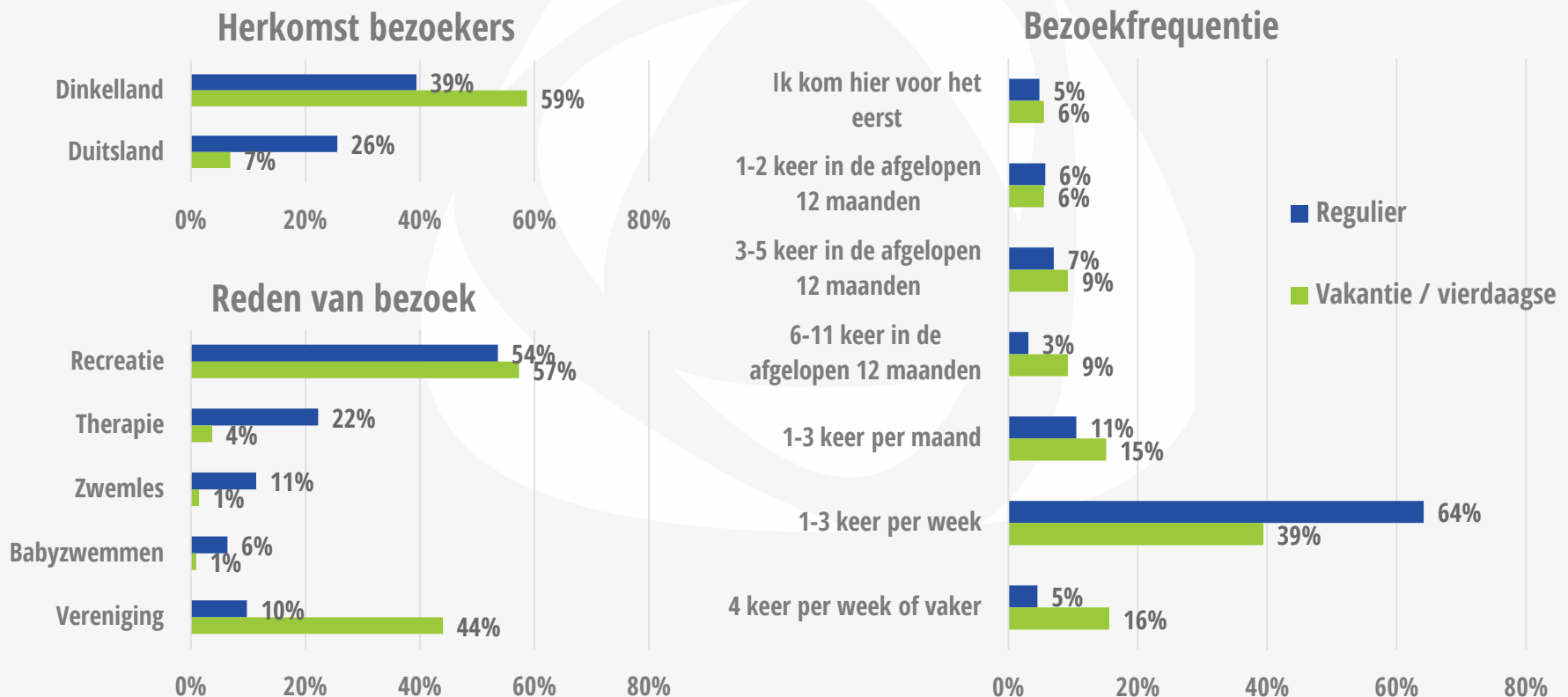

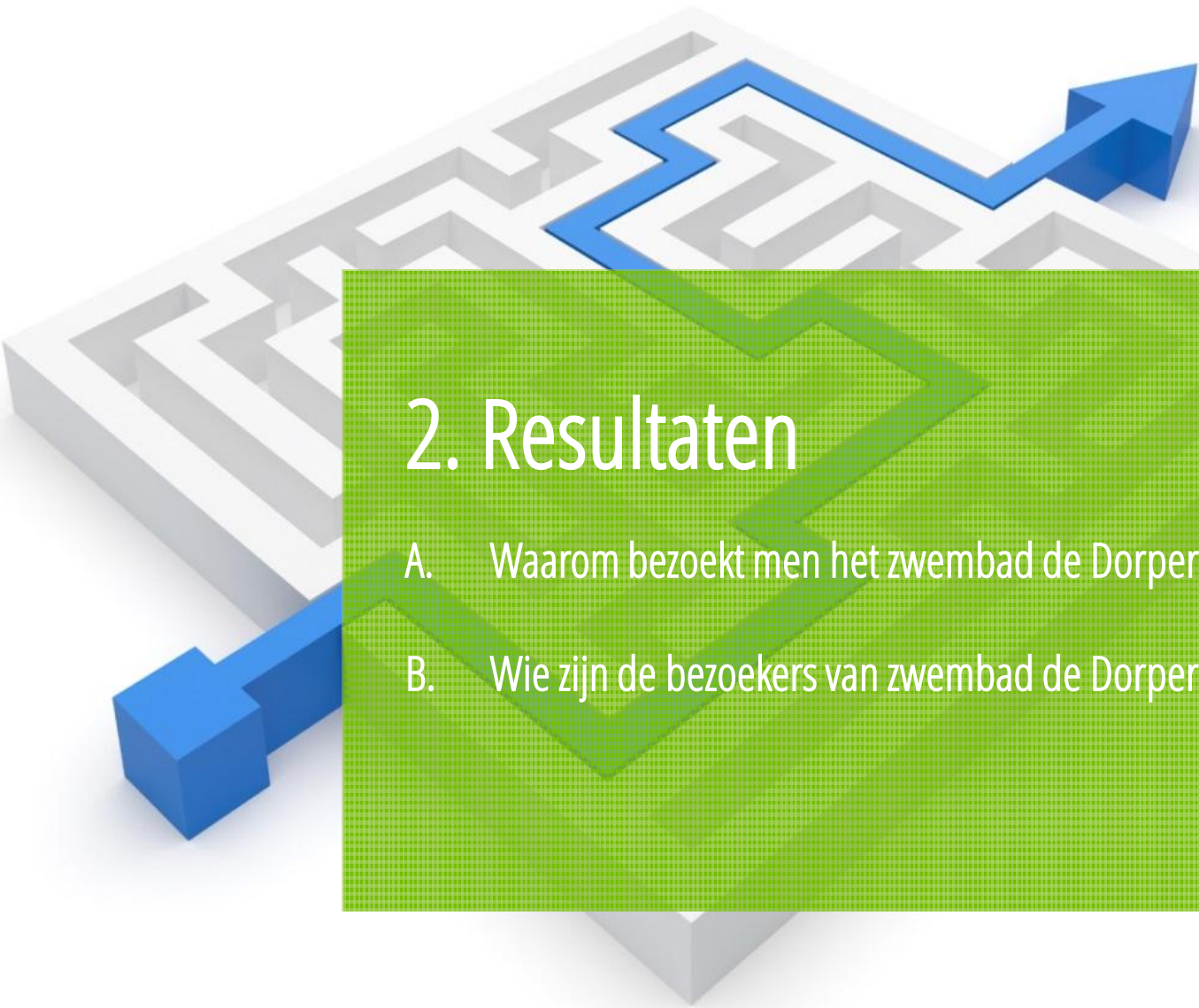
Tijdens de eerste drie dagen van veldwerk was het herfstvakantie en heeft een zwemvierdaagse plaatsgevonden. De impact hiervan op de resultaten is inzichtelijk en wordt hierna behandeld.

Vakantie/zwemvierdaagse – impact op de resultaten

De vakantie/zwemvierdaagse heeft een significante impact op de resultaten. Naar verhouding komen er dan meer inwoners uit de gemeente en komen de wekelijkse bezoekers voor zwemles of therapie vrijwel niet.

Van het hele jaar is 17% van de dagen door het zwembad aangemerkt als vakantiedag. In deze steekproef geldt dit voor 21% (3 dagen). Daarom is besloten deze resultaten toch mee te nemen.

2. Resultaten

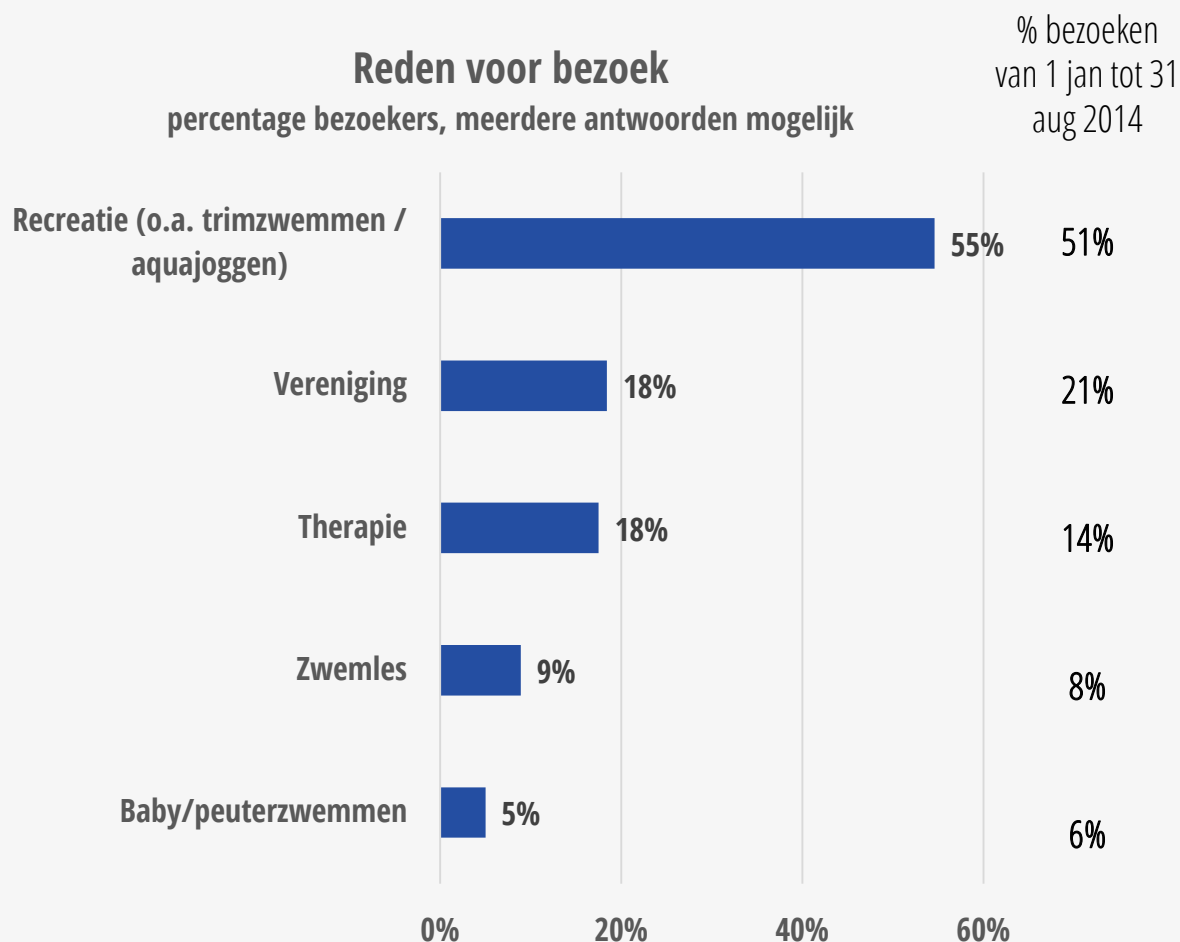
- A. Waarom bezoekt men het zwembad de Dorper Esch?
- B. Wie zijn de bezoekers van zwembad de Dorper Esch?

2. A.

Waarom bezoekt men het zwembad de Dorper Esch?

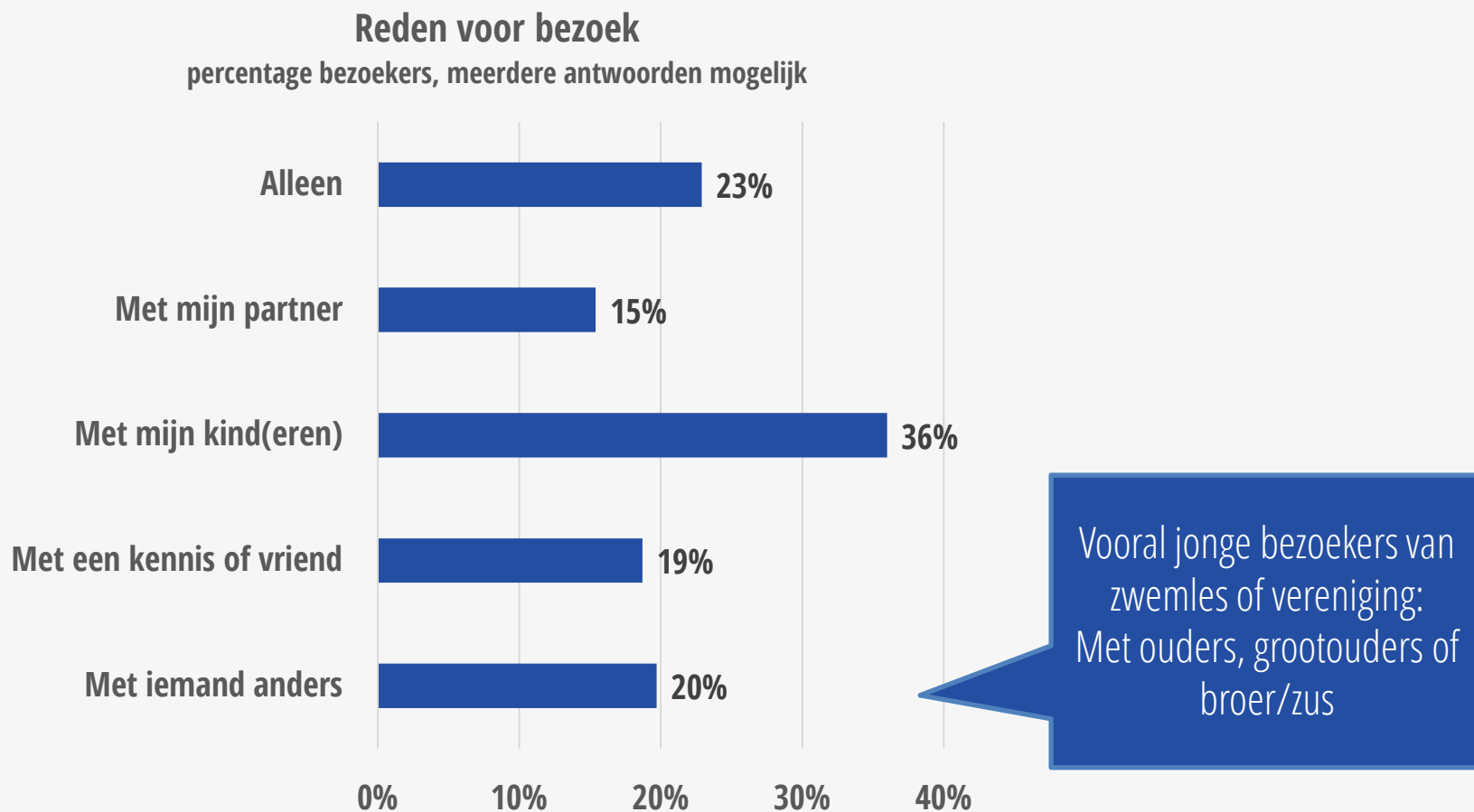
De meeste bezoekers komen recreatief zwemmen. Daarbij komt men voornamelijk in gezelschap.

De meeste bezoekers komen recreatief zwemmen

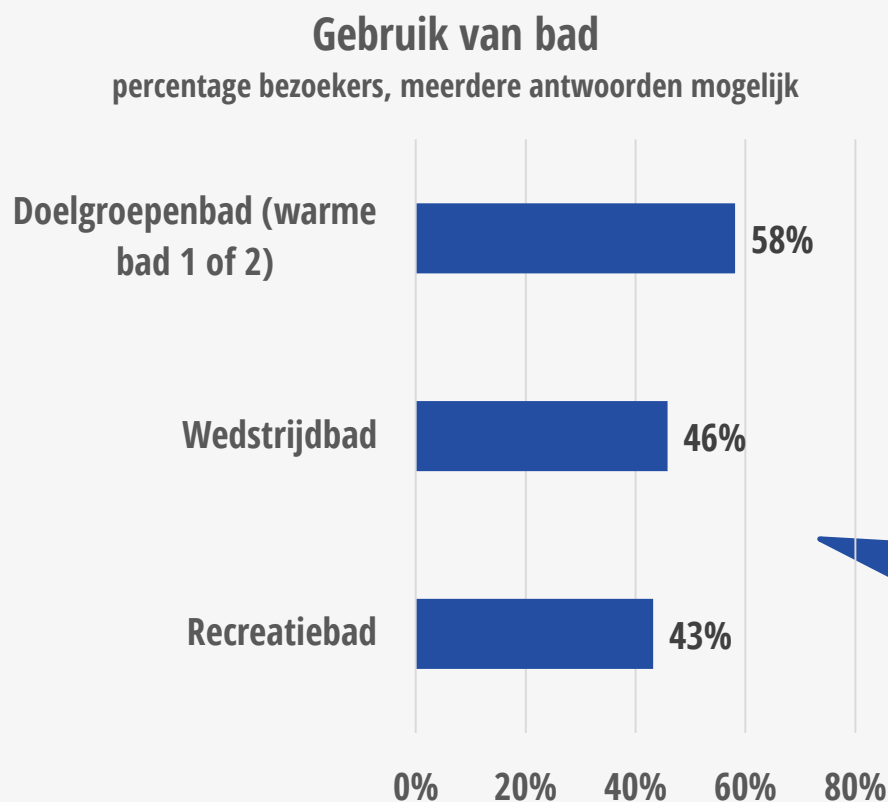

Aandeel bezoekers in het onderzoek komt sterk overeen met het aandeel daadwerkelijke bezoeken aan het zwembad over de eerste acht maanden van 2014.

Men bezoekt het zwembad voornamelijk in gezelschap

De doelgroepenbaden worden het meest gebruikt

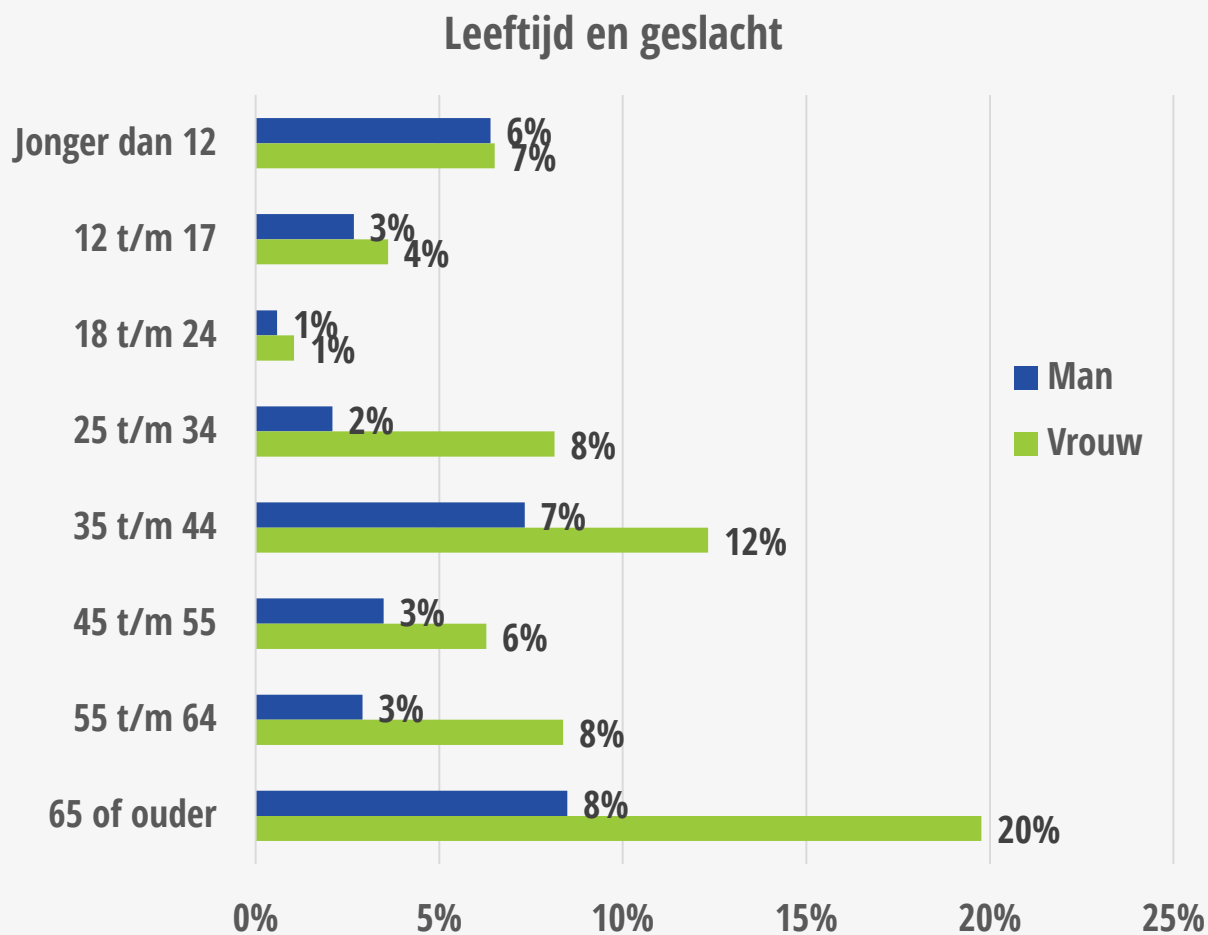
Een derde van de bezoekers (35%) gebruikt bij hun bezoek meer dan één bad.

2.B.

Wie zijn de bezoekers van zwembad de Dorper Esch?

Driekwart van de bezoekers komt maandelijks of vaker. Er komen meer vrouwen dan mannen. 44 procent van de bezoekers komt uit gemeente Dinkelland. Zij zorgen voor 52 procent van de bezoeken.

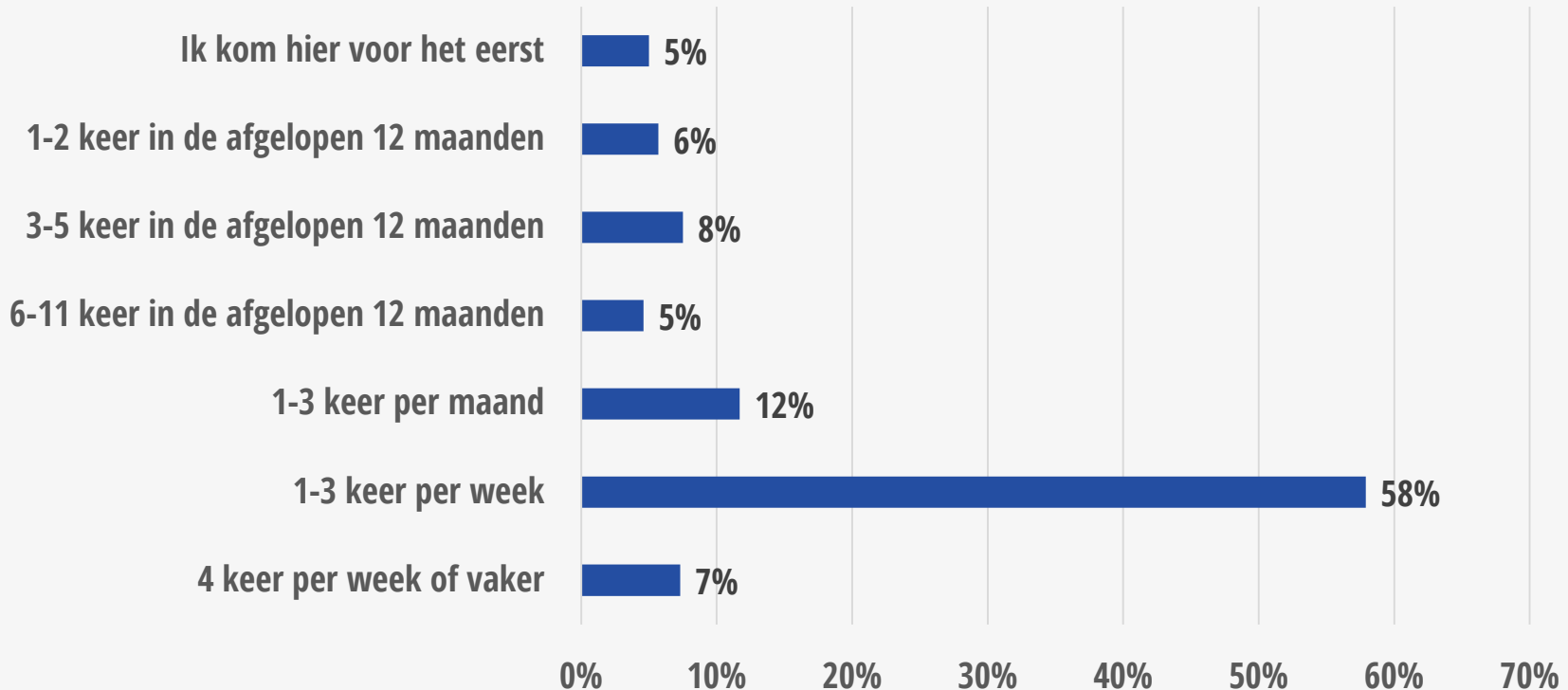
De meeste bezoekers zijn vrouw

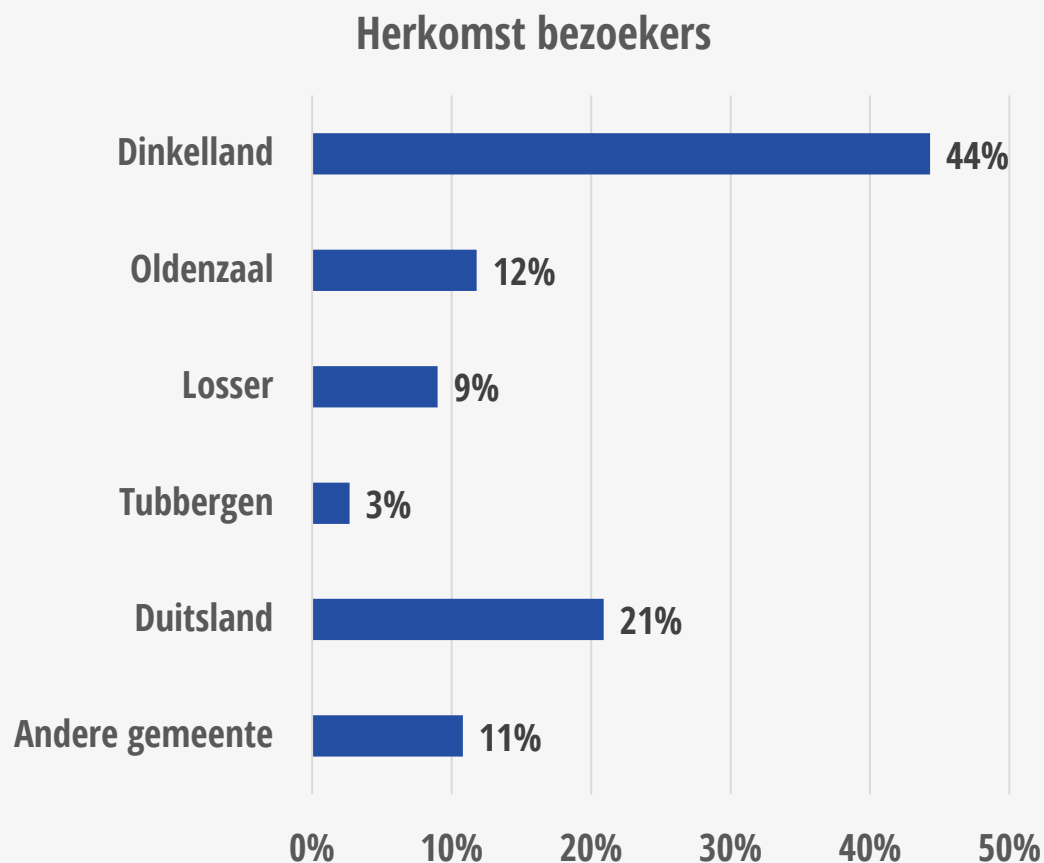
Totaal:
34 % man
66% vrouw

Regelmatig bezoek is hoog, dus het zwembad kent een substantieel
aandeel trouwe bezoekers

Bezoekfrequentie

Minder dan de helft van de bezoekers komt uit gemeente Dinkelland

Gebruik bad naar herkomst

In welk bad gaat u zwemmen?
percentage per gemeente, meerdere antwoorden mogelijk

	Omringende gemeenten				Andere NL	Duitsland	Totaal
	Dinkelland	Losser	Oldenzaal	Tubbergen	gemeente		
Doelgroepenbad (warme bad 1 of 2)	51%	50%	59%	57%	56%	77%	58%
Wedstrijdbad	58%	50%	35%	35%	46%	27%	46%
Recreatiebad	43%	37%	50%	44%	55%	38%	43%

De inwoners van Dinkelland zijn frequentere bezoekers

Dinkelland

- **44% van alle bezoekers**
- **52% van alle bezoeken**
- *(277/565= 52%)*

Duitsland

- **21% van alle bezoekers**
- **17% van alle bezoeken**
- *(97/565= 17%)*

Overig

- **35% van alle bezoekers**
- **31% van alle bezoeken**
- *(173/565= 31%)*

Op basis van het totaal aantal bezoeken per week voor de steekproef is het relatieve deel per herkomstgebied bepaald. Het totaal aantal bezoeken is berekend door het aantal bezoekers per week te vermenigvuldigen met hun bezoekfrequentie op weekniveau.

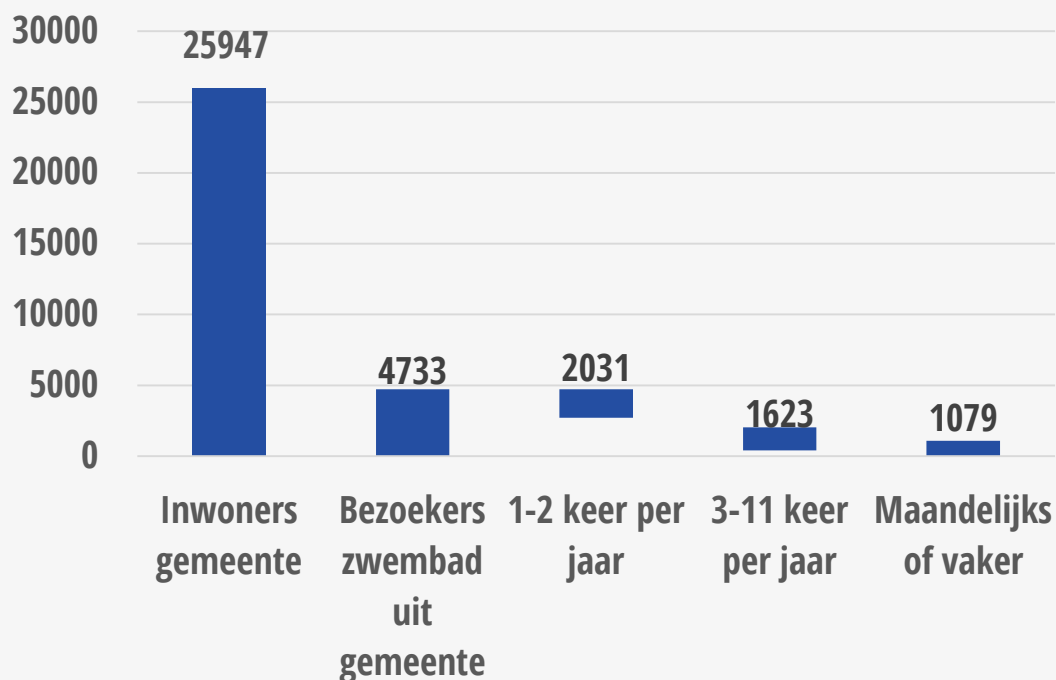
Dit leidde tot 565 bezoeken per week voor de steekproef (Dinkelland 277, Duitsland 97, Overig 173).

Zie de bijlage voor een volledig overzicht van deze berekening.

Ongeveer een vijfde van de inwoners van gemeente Dinkelland bezoekt in 2014 het zwembad

De gemeente heeft 25947 inwoners. Berekend is dat ruim 18 procent hiervan (4733 inwoners) het zwembad in 2014 bezoeken. Op basis van de foutenmarge bij deze steekproefgrootte zal het werkelijke percentage inwoners dat het zwembad bezoekt tussen de 15 en 21 procent liggen.

**Aantal bezoekers gemeente per
bezoekfrequentie**

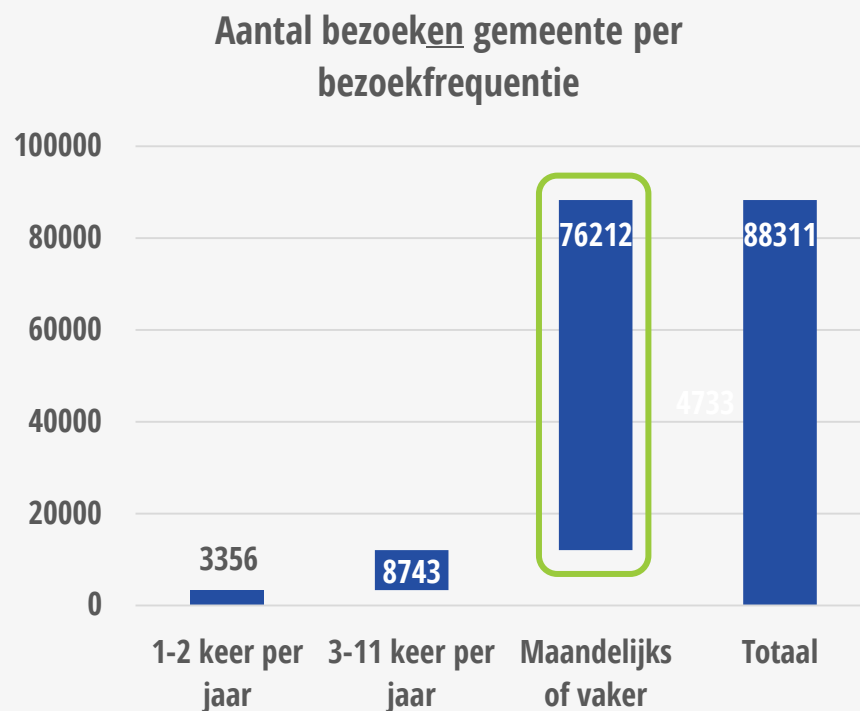
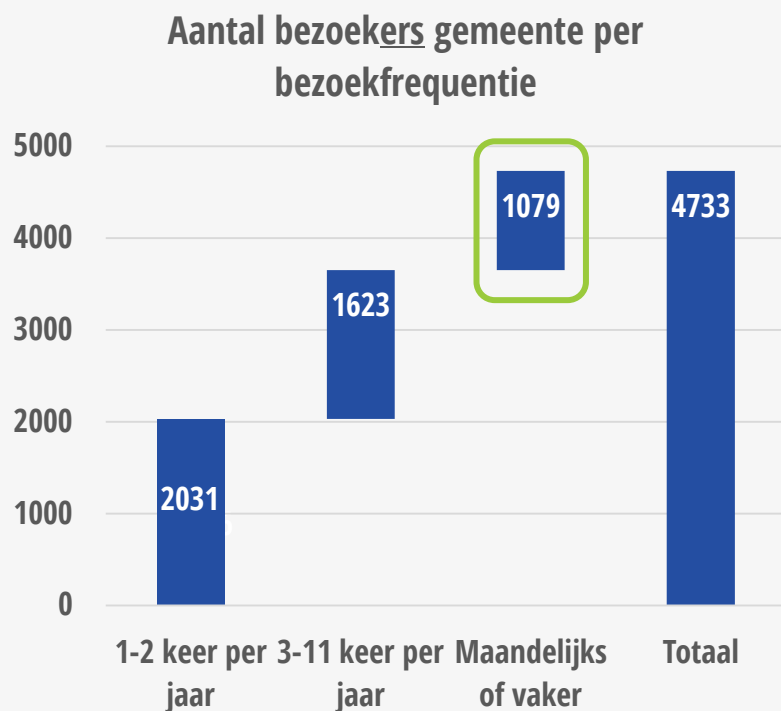

Hoe is het berekend?

11 % van de bezoekers komt vier keer per week of vaker. Van alle bezoeken uit Dinkelland (88310 stuks op basis van 52% bezoeken uit de gemeente) gaat het dan om 9891 bezoeken. Iemand die 4 keer per week komt, komt zo'n 208 keer per jaar. 9891 bezoeken gedeeld door 208 geeft ~48 bezoekers die vier keer per week of vaker komen.

Zie de bijlage voor een volledig overzicht.

23% van de bezoekers uit de gemeente (ongeveer 1100 inwoners) is verantwoordelijk voor 86% van de bezoeken uit de gemeente

De 4.750 bezoekers uit de gemeente zijn samen verantwoordelijk voor 88.300 van de 169.000 jaarlijkse bezoeken.

3. Kerncijfers op een rij

De resultaten op een rij

Waarom bezoekt men het zwembad?

- Voornamelijk recreatief (55%);
- Samen met anderen (77%);

Wie bezoekt het zwembad?

- Vooral vrouwen (66%);
- Alle leeftijden;
- Vooral reguliere bezoekers (77% maandelijks of vaker);
- 44% bezoekers komt uit gemeente Dinkelland, samen zorgen zij voor 52% van de bezoeken;
- Ongeveer één op de vijf inwoners (~ 4750) van de gemeente bezoekt in 2014 het zwembad.

4. Bijlage

De inwoners van Dinkelland komen naar verhouding wel vaker (52 procent van bezoeken)

Berekening Dinkelland – aantal bezoeken dat deelnemers in steekproef per week brengen

Dinkelland

44% bezoekers

52% bezoeken

(277/565= 52%)

Duitsland

21% bezoekers

17% bezoeken

(97/565= 17%)

Overig

35% bezoekers

31% bezoeken

(173/565= 31%)

Bezoek frequentie	Gemiddeld aantal bezoekers per week (obv steekproef)		Aantal bezoeken per week per persoon (per jaar)		Aantal bezoeken per week totaal (obv steekproef)
Ik kom hier voor het eerst	2	x	0,02 (1)	=	0
1-2 keer in afgelopen 12 maanden	6	x	0,04 (2)	=	0
3-5 keer in afgelopen 12 maanden	10	x	0,08 (4)	=	1
6-11 keer in afgelopen 12 maanden	10	x	0,15 (8)	=	2
1-3 keer per maand	32	x	1 (40)	=	24
1-3 keer per week	117	x	2 (80)	=	179
4 keer per week of vaker	22	x	4 (210)	=	89
Totaal				=	277

Dinkelland (277) + Duitsland (97) + Overig (173) = 565 bezoeken per week obv steekproef

Een vijfde van de inwoners van gemeente Dinkelland bezoekt in 2014 het zwembad

In 2013 had het zwembad 169121 bezoeken. Ervan uitgaande dat het dit jaar ongeveer hetzelfde wordt, komen 88310 bezoeken (52 % hiervan) van inwoners van de gemeente Dinkelland.

Bezoek frequentie	Aandeel bezoekers (o.b.v. steekproef)	Aantal bezoeken op jaarbasis (op basis van 88310)		Gemiddeld aantal bezoeken per persoon per jaar		Aantal bezoekers dat deze bezoeken doet
Ik kom hier voor het eerst	1%	706	:	1	=	706
1-2 keer in afgelopen 12 maanden	3%	2649	:	2	=	1325
3-5 keer in afgelopen 12 maanden	5%	4239	:	4	=	1060
6-11 keer in afgelopen 12 maanden	5%	4504	:	8	=	563
1-3 keer per maand	16%	14130	:	39	=	362
1-3 keer per week	59%	52191	:	78	=	669
4 keer per week of vaker	11%	9891	:	208	=	48
Totaal						4733 inwoners

De gemeente heeft 25947 inwoners. Ruim 18 procent hiervan (4733 inwoners) bezoeken het zwembad in 2014.

Bijlage 6: Inventarisatie verbindingen

Doelgroepen	Verbinding	Afhankelijkheid demografie	Effect op gebruik	Effect op exploitatie	Cat.	Randvoorwaarde of opmerking	Thema
Personeel DE	Gezamenlijke ruimte voor horeca c.q. kantine voor gebruikers en verenigingen Dorper Esch. Deze ruimte kan worden ingericht in het kulturhus, waarbij de droge horeca wordt beperkt en meer zelfstandig wordt beheerd door de verenigingen. Eventueel nog nadenk over combinatie natte en droge horeca.	Demografie heeft geen effect	Positief	Positief		1 Plek in het kulturhus is in de huidige situatie relatief op afstand.	Fysieke verbinding gezamenlijk gebruik
Personeel DE	Centrale vergaderruimte (eigen honk) naast horeca inrichten in Kulturhus.	Demografie heeft geen effect	Positief	Positief		1 Bereidheid om prijs te betalen voor gebruik van ruimten is laag.	Fysieke verbinding gezamenlijk gebruik
Personeel DE	Krachthonk voor verenigingen in samenwerking met medische begeleiding en sportfysiotherapie.	Vanwege ouder wordende bevolking meer behoefte.	Positief	Positief effect als dit leidt tot multifunctioneel gebruik.		1 Vereist investering, onderhoud en bijdrage clubs.	Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van sport/bewegen/gezondheid
Personeel DE	Multifunctioneel centrum realiseren door Dorper Esch en Kulturhus bouwkundig te verbinden. Middengedeelte inrichten met educatie, beweging, cultuur.	Demografie heeft geen effect	Positief	Vereist investering, onzeker verdienmodel.		2 Combinatie is het sterkst indien onder 1 dak.	
Personeel DE	Een centrale ingang realiseren voor zowel Dorper Esch als Kulturhus. Centrale ingang zou tussen het zwembad en het Kulturhus moeten worden aangelegd. Medewerkers combinatiefuncties laten vervullen (gastvrouwschap, conciërge, toezicht, gezamenlijke verwerking verhuur/facturering complete accommodatie/voorziening, verdere automatisering toegangssystemen).	Demografie heeft geen effect	Neutraal	Positief ten aanzien van personeelslasten. Positief als beheer centraal wordt geregeld voor beide accommodaties		2 Vereist investering, onzeker verdienmodel.	
Personeel DE	Sportieve gebruikers Kulturhus gebruik laten maken van faciliteiten zwembad, kleedruimtes en douches. (Kulturhus heeft geen douchegelegenheid).	Demografie heeft geen effect	Positief	Bereidheid tot betalen voor gebruik is onzeker.		2 Omvang groep onbekend of heel klein	
Personeel DE	(Opnieuw) aanbieden zwemlessen/gymlessen. Bewegingspakket aanbieden met buitenschoolse activiteiten.	Tendens in prognose laat zien sterk dalend aantal kinderen	Positief	Positief, maar levert niets op tenzij scholen zelf gaan betalen.		1 Scholen zijn vooralsnog niet enthousiast	Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van sport/bewegen/gezondheid
Personeel DE	Nieuwe gymzaal/sportzaal realiseren ter vervanging van gym/sportzaal bij scholen.	Demografie laat zien dat ledenaantal van sporten afneemt	Positief indien leidt tot betere bezetting	Vereist investering, onzeker verdienmodel		2 Meeverhuizen scholen is een pré. Uit gesprekken blijkt afstand een belemmering te zijn.	
TCC	Verlengde schooldag: t.b.v. verbetering kwaliteit woon- en leefklimaat in Dinkelland moet voor leerlingen van 4 tot 14 jaar een aanbod aan activiteiten komen. Dit i.v.m. continuooster op basisscholen en het feit dat leerlingen op het TCC uiterlijk om 15.00 uur vrij zijn. Behalve aan sport kan ook gedacht worden muzieklessen, dans, theater, huiswerkbegeleiding, etc.	Tendens in prognose laat zien sterk dalend aantal kinderen	Positief. Capaciteit van accommodatie kan beter worden benut doordat relatief minder rendabele uren (14-17u) benut kunnen worden.	Betere bezetting van accommodaties, daardoor meer huuropbrengsten.		1 Op locatie TCC/Dorper Esch ook basisonderwijs faciliteren. Combinatie vastleggen met SDC	Clustering van voorzieningen onderwijs, cultuur, sport
Pardoes	Samenwerking met Zorggroep Sint Maarten in stand houden, zo nodig versterken (peuters op bezoek bij ouderen).	Vanwege ouder wordende bevolking meer behoefte.	Voorzieningen liggen buiten onderhavige complexen.	Niet aan de orde		3	

Pardoes	Scholen: warme overdracht en peutergym in stand houden. Wenselijk zou zijn om bijvoorbeeld gezamenlijk een aantal thema's op te pakken. Gezamenlijk activiteiten organiseren, waar de oudste peuters bijvoorbeeld aan mee kunnen doen. Ieder jaar een bijeenkomst tussen leerkrachten groep 1/2 en pedagogisch medewerkers, om gezamenlijk een thema te bespreken, samenwerking intensiveren.	Tendens in prognose laat zien sterk dalend aantal kinderen	Niet aan de orde	Niet aan de orde	3		
Pardoes	Dorper Esch: Wat betreft zwemactiviteiten voor de jonge kinderen tot 4 jaar zien wij geen meerwaarde. De verantwoordelijkheid vinden wij hierin te groot en ook is het vrij arbeidsintensief om met een groep kinderen te gaan zwemmen. Wat betreft gymzalen zijn er uiteraard verbinden te leggen. Momenteel zijn de peutergymlessen veelal in speelzalen van de school. Maar ook een gymzaal (zoals bij de Mare) is een mogelijkheid.	Tendens in prognose laat zien sterk dalend aantal kinderen.	Positief	Positief	1	Sterke voorkeur voor voorziening binnen loopafstand	Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van sport/bewegen/gezondheid
Pardoes	Kulturhus: de samenwerking met de Bibliotheek kan geïntensiveerd worden, meer themagericht werken. Daarnaast is er alle langere tijd behoefte om ook wat betreft muziek een aanbod te kunnen doen voor de peuters. Muziek op schoot. Dit zou in samenwerking met de muzikleraren die gehuisvest zijn in Kulturhus een mogelijkheid zijn.	Tendens in prognose laat zien sterk dalend aantal kinderen.	Positief	Positief	1	Onbekend of dit leidt tot toename gebruik BSO.	Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van cultuur en ontwikkeling
Pardoes	BSO met alle sportverenigingen, om kinderen van de BSO kennis te laten maken met sport.	Tendens in prognose laat zien sterk dalend aantal kinderen.	Positief	Positief	1	Onbekend of dit leidt tot toename gebruik BSO.	Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van sport/bewegen/gezondheid
Pardoes	BSO met alle scholen, om gezamenlijk een aanbod aan te bieden voor naschoolse activiteiten, waarbij bijvoorbeeld ruimtes binnen school gebruikt kunnen worden en daardoor alle kinderen (ook niet BSO) kunnen deelnemen.	Tendens in prognose laat zien sterk dalend aantal kinderen.	Positief	Positief, minder kosten voor exploitatie.	1	Onbekend of dit leidt tot toename gebruik BSO.	Fysieke verbinding gezamenlijk gebruik
Pardoes	BSO met alle gymzalen/Dorper Esch. Activiteiten kunnen aangeboden worden in gymzalen en zwembad. Momenteel wordt ook voor individuele situaties gevraagd door ouders om kinderen naar een sport of zwemles te brengen. Daar werken wij aan mee. Maar het is goed denkbaar om deze samenwerking verder uit te breiden. Bijvoorbeeld op dinsdagmiddag hebben wij een groepje kinderen van 4 jaar die tijdens de BSO naar zwemles gaan. Wij zouden samen met een vereniging structureel voetbaltraining of bijvoorbeeld volleybaltraining kunnen aanbieden tijdens de BSO en niet alleen tijdens de workshops.	Tendens in prognose laat zien sterk dalend aantal kinderen.	Positief	Positief	1	Moet leiden tot meer verhuur sportieve gebruiksruidtes.	Fysieke verbinding gezamenlijk gebruik

Pardoes	BSO met het Kulturhus. Wij zouden graag ons aanbod willen uitbreiden met professionals gericht op toneel, dans en muziek. Deze samenwerking is er wel eens ad hoc, maar niet structureel. Ook is denkbaar dat Pardoes meerdere ruimtes van het Kulturhus gebruikt. Bijvoorbeeld voor dans, drama en muziek. Maar ook voor het koken en bakken en creativiteit. Uiteraard zijn activiteiten in samenwerking met de bibliotheek denkbaar en wenselijk.	Tendens in prognose laat zien sterk dalend aantal kinderen.	Positief	Positief	1	Moet leiden tot meer verhuur culturele gebruiksrूमtes.	Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van cultuur en ontwikkeling
Nijntje Pluis	Combinatie met sportzalen: incidenteel zaalhuur (workshops) i.c.m. buurtsportcoach.	Tendens in prognose laat zien sterk dalend aantal kinderen.	Positief	Positief	1		Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van sport/bewegen/gezondheid
Nijntje Pluis	Combinatie met kulturhus: incidenteel gebruik van theaterzaal (drama/toneel).	Tendens in prognose laat zien sterk dalend aantal kinderen.	Positief	Positief	1		Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van cultuur en ontwikkeling
Nijntje Pluis	Combinatie met zwembad: incidenteel gebruik van zwembad. Bijvoorbeeld spetterles. Zwembad biedt vervolgens doorstroomzwemles aan.	Tendens in prognose laat zien sterk dalend aantal kinderen.	Neutraal	Positief	2	Vraag is of intensiteit kan toenemen	
Nijntje Pluis	Scholen: reeds goede samenwerking door warme overdracht. Inzet voor de toekomst: integraal kindcentrum met multifunctioneel gebruik.	Tendens in prognose laat zien sterk dalend aantal kinderen.	Positief	Positief	1	Locaties moeten liggen op loopafstand.	Clustering van voorzieningen onderwijs, cultuur, sport
Nijntje Pluis	Combinatie zoeken tussen kindcentrum en GGD (consultatiebureau).	Tendens in prognose laat zien sterk dalend aantal kinderen.	Positief	Positief indien als huurder Kulturhus	1		Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van cultuur en ontwikkeling
Sportcafé/horeca Nederland	Een horecaexploitatie bij clustering van faciliteiten, multifunctioneel centrum zou het meest ideaal zijn en de beste optie voor de lange termijn. Hierdoor is het aannemelijk dat er meer bezoekers zijn, er een wisselwerking kan optreden. Ook is het van belang dat er een horecaexploitatie gerealiseerd kan worden waarbij horeca niet ondergeschikt is aan de ideële hoofdactiviteit en de horeca dus een zelfstandige stroom bezoekers mag voorzien van eten en/of drinken voor gebruik ter plaatse.	Mogelijkheid om in te spelen op elke doelgroep.	Positief, toegevoegde waarde in een openbare horeca-voorziening	Positief voor exploitant zelf als meer traffic leidt tot meer bezoekers voor horeca	1	Van belang is dan echter wel dat de horecafaciliteit in de directe nabijheid van de hoofdactiviteit (cultuur, sport of maatschappelijke doeleinden) wordt geboden i.v.m. kruisbestuiving.	Fysieke verbinding gezamenlijk gebruik
BCD	Meerdere (kleine) zalen in de sporthal waar tegelijkertijd verschillende sporten beoefend kunnen worden. Of zaal scheiden via een wand.	Mogelijkheid om in te spelen op elke doelgroep.	Positief	Efficiënter gebruik	1		Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van sport/bewegen/gezondheid
BCD	Andere sporten binnenhalen. bv binnen tennis, handbal, basketbal, dansen etc.	Mogelijkheid om in te spelen op elke doelgroep.	Positief	Meer huurders	1		Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van sport/bewegen/gezondheid
BCD	Evenementen/muziekavonden/kinderfeestjes in de sporthal houden	Mogelijkheid om in te spelen op elke doelgroep.	Positief	Positief	2	Loopt nu (ook) niet.	
BCD	Kantine in eigen beheer, eventueel kantine van kulturhus gebruiken	N.v.t.	Positief, indien combinatie-gebruik	Positief als vereniging huur kan opbrengen	1		Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van sport/bewegen/gezondheid
BCD	Vergaderen in ruimte van het kulturhus.	N.v.t.	Positief		1		Fysieke verbinding gezamenlijk gebruik
BCD	Een aantal squashbanen realiseren	Beperkt.	Positief	Mogelijkheid tot meer inkomsten	1	Multifunctioneel gebruik van leegkomende ruimte? Mogelijkheid tot combinatie met bv krachthonk?	Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van sport/bewegen/gezondheid
BCD	Klimwand in sporthal	Beperkt.	Neutraal	Verbreiding van aanbod.	1	Aantrekkende werking?	Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van sport/bewegen/gezondheid

BCD	Krachthonk waar alle verenigingen gebruik van kunnen maken, (gratis of tegen een gereduceerd tarief.)	N.v.t.	Positief	Positief	1		Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van sport/bewegen/gezondheid
De Dinkel	Schoolzwemmen: verbinding maken met het bewegingsonderwijs van de basisscholen door meer schoolzwemmen aan te bieden (nu alleen Kingschool)	Tendens in prognose laat zien sterk dalend aantal kinderen.	Positief	Beperkt. Omvang is niet groot.	1	Scholen vooralsnog niet bereid.	Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van sport/bewegen/gezondheid
De Dinkel/ Devoko	BSO: verbinding aangaan met scholen en opvangorganisaties om BSO aan te bieden in zwembad/complex c.q. volleybal	Tendens in prognose laat zien sterk dalend aantal kinderen.	Positief	Beperkt voor zwemmen, kansrijk voor andere sporten.	1	BSO lijkt niet zo geïnteresseerd in zwembad.	Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van sport/bewegen/gezondheid
De Dinkel/ Devoko	TCC: verbinding leggen met VO om sportactiviteiten te ontplooiën in Dorper Esch.	Tendens in prognose laat zien sterk dalend aantal kinderen.	Positief	Positief	1	Kansrijk	Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van sport/bewegen/gezondheid
De Dinkel	Clubruimte: De Dinkel en misschien andere verenigingen clubruimte bieden, daarmee bezetting voor Kulturhus en inkomsten voor de vereniging genereren.	Demografie heeft geen effect	Positief	Positief	1	Kleine schaal. Bereidheid tot betaling lijkt wat beperkt.	Fysieke verbinding gezamenlijk gebruik
Devoko	Door middel van creëren van clubruimte(n) meer inkomsten te genereren voor de gemeente, versterking club-/teamgevoel en meer onderlinge samenwerking tussen de gebruikers van het sportcomplex. (Met het genereren van inkomsten doel ik op de huur die -naar ik aanneem- betaald zal moeten worden voor zo'n ruimte. Daarnaast kan mogelijk samen met sporthal en/of zwembad bedrijfsfeesten, toernooien oid. georganiseerd worden, hetgeen ook weer extra inkomsten oplevert. Het lijkt mij in ieder geval mogelijk dat deze ruimte de gemeente meer oplevert dan dat deze de gemeente kost.)	Demografie heeft geen effect	Positief	Positief	1	Afstemming over huurprijs en het kunnen opbrengen daarvan zal lastig zijn.	Fysieke verbinding gezamenlijk gebruik
De Dinkel/ Devoko	Krachthonk/fitnessruimte bieden voor gebruik verenigingen in het Kulturhus. Leden met een zg. + abonnement zouden gebruik kunnen maken van bijvoorbeeld krachthonk voorzieningen. (Hierbij kan gedacht worden aan differentiatie in de leden bijdrage, bijvoorbeeld ook van toepassing voor leden van andere verenigingen).	Mogelijkheid om in te spelen op elke doelgroep.	Positief	Positief, kan goed uitgenut worden.	1	Demografie!	Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van sport/bewegen/gezondheid
De Dinkel	Gehandicapten: verbinding maken met zorginstellingen om programma voor Dorper Esch te bieden.	Demografie heeft geen effect	Neutraal	Mogelijk positief	1	Financiële armkracht doelgroep?	Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van sport/bewegen/gezondheid
De Dinkel	Topsport: programma creëren voor topsportklimaat in combinatie met onderwijs. Dit zal tot groen van de zwem- en andere sporten leiden. Ook onderwijs kan hier baat bij hebben.	Geen Dinkellands gebruik	N.v.t.	N.v.t.	3	N.v.t.	
Devoko	Periodiek middels het organiseren van een clinic of wedstrijd toptrainers en/of teams naar Denekamp halen om zo aansluiting en 'feeling' te houden met de top van Nederland. Dit draagt bij tot een betere ontwikkeling van de vereniging, haar leden en heeft promotionele waarden voor Denekamp.	Demografie heeft geen effect	Geen effect	Geen effect	3	Demografie!	

De Dinkel	RTC: verbinding met KNZB, zij wil graag dat wij als sterke club in de regio een RTC worden. Door nieuwbouw is dat zeker mogelijk.	Geen Dinkellands gebruik	N.v.t.	N.v.t.	3		
Devoko	Omnisport: In samenwerking met andere verenigingen kinderen binnen een bepaalde periode diverse, naar aard verschillende, sporten aanbieden. Dit om kinderen te verleiden om te gaan sporten en om ze de mogelijk te geven de juiste, bij hen passende sport te (onder)vinden.	Tendens in prognose laat zien sterk dalend aantal kinderen. Wel mogelijkheid om in te spelen op elke doelgroep.	Positief	Positief indien kan leider tot meer en effectievere (zaal)huur	1	Demografie!	Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van sport/bewegen/gezondheid
De Dinkel	Verbinding met Gymvereniging DOS'19, in de bewegingsleer is ruimte voor een programma in het zwembad.	Beperkt	Positief	Beperkt	1	Kleine schaal	Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van sport/bewegen/gezondheid
De Dinkel	SDC'12: trainingsprogramma voor speciale ontwikkeling van de spelers inzetten, speciale watertraining, blessuretraining.	Demografie heeft geen effect	Positief	Beperkt	1	Kleine schaal	Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van sport/bewegen/gezondheid
Devoko	Het organiseren van volleybaltoernooien voor de (basis) school jeugd. Diverse basisschool kampioenschappen, o.a. het momentele zeer populaire 'smashbal'.	Demografie heeft geen effect	Neutraal	Geen	2	Demografie!	
Ateam	Nieuwe sporten: indoor tennis – handbal – basketbal – dansen – rugby - atletiek - schoolzwemmen – gymnastiek(DOS'19) – SDC'12 smashbal - dodgeball	Demografie heeft geen effect	Positief	Positief indien kan leider tot meer en effectievere (zaal)huur	1	Demografie!	Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van sport/bewegen/gezondheid
Ateam	Sporthal multifunctioneel maken (kleinere groepen oa. judo, joga etc.) en middels beweegbare tribunes geschikt voor: gala, muziek etc.	Demografie heeft geen effect	Positief	Positief indien kan leider tot meer en effectievere (zaal)huur	1	Demografie!	Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van sport/bewegen/gezondheid
Ateam	Energie: Middels een fish flow turbine op het Singraven 500.000 Kw/J opwekken	Demografie heeft geen effect	?	?	n.v.t.		
Ateam	Huurders: diverse paramedische praktijken hebben aangegeven wel te voelen voor de locatie Dorper Esch oa. huisarts, fysiotherapeut, diëtiste etc. Sportschool wil ook wel.	Kansrijk, vanwege ouder worden bevolking.	positief	Positief	1	Leidt tot een gezondheidscentrum. Lastige kwestie.	Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van sport/bewegen/gezondheid
Basisscholen	Verenigingen en scholen verbindingen laten maken. Sportverenigingen geven clinics om zo hun eigen sport te promoten, kinderen te enthousiasmeren voor hun sport. Volleybal, badminton, voetbal, tennis(op tennisbaan) judo, zwemmen, skeeleren, klootschieten, dans, yoga.Mogelijk nieuwe sporten laten starten in Denekamp: rugby, basketbal, hockey, atletiek. Door kinderen zoveel mogelijk op school in aanraking te laten komen met diverse sporten kan dit tot gevolg hebben dat ze lid willen worden van een sportvereniging.	Demografie heeft geen effect	Doordat school veel interesse probeert te wekken bij leerlingen door de samenwerking met de diverse verenigingen zal zich dit uiteindelijk vertalen in een groter aantal leden voor de diverse verenigingen.	Beperkt	1	Op financieel gebied zal vanuit de school niet veel verwacht kunnen worden, dus zal er geen tot weinig winst zijn op financieel gebied door verbindingen met scholen.	Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van sport/bewegen/gezondheid

Basisscholen	Na schooltijd zouden kinderen dan ook kunnen kiezen voor een bepaalde sport, aansluitend aan school als BSO, uiteraard wel tegen vergoeding. Misschien kunnen de buurtsportcoaches hier iets in betekenen. Dit hoeft natuurlijk na schooltijd niet alleen sport te zijn, je kunt ook toneellessen, improvisatielessen, knutsel , timmer, techniek, dammen/schaken etc gaan aanbieden. Misschien kun je in blokken gaan werken/strippenkaarten zodat kinderen na een bepaalde periode weer kunnen wisselen als ze dat willen. Genoeg mogelijkheden hiervoor om te bedenken.	Tendens in prognose laat zien sterk dalend aantal kinderen.	Positief	Positief		1	BSO gekoppeld aan basisonderwijs betekent niet meteen dat meer kinderen aan BSO doen. Praktijkvoorbeelden laten zien dat het met name gaat om de kinderen die als BSO genieten.	Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van cultuur en ontwikkeling
Basisscholen	Gezamenlijke sportdagen houden m.b.v. sportverenigingen en scholen.	Demografie heeft geen effect	Geen	Geen		3	Kleine schaal	
Basisscholen	Meer gebruik van kulturhus door de scholen: te denken aan de grote keukens, de ruimtes om te knutselen/timmeren, muziekruimtes, de toneelzaal, het techniek lokaal. Gebruik maken van de faciliteiten van muziekverenigingen.	Demografie heeft geen effect	Positief	Beperkt.		1	Ook hier weer hetzelfde verhaal over de financiële bijdrage vanuit school.	Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van cultuur en ontwikkeling
Basisscholen	Wellicht kun je gezamenlijk subsidiegelden aanboren door goede plannen in te leveren bij bv de provincie. De provincie wil veel geld steken in projecten die de cultuureducatie bevorderen.	N.v.t.	N.v.t.	Uitsluitend initiërend		3	Subsidie leidt niet tot zelfdragende constructie	
Basisscholen	Zorgen dat er in de sporthal ook grotere uitvoeringen kunnen plaatsvinden, evt podium inbouwen indien mogelijk.	N.v.t.	Negatief. Zware concurrent voor kulturhus.	Positief		2	Zou investering voor verbouwing vereisen.	
Basisscholen	Bibliotheek gebruik door de scholen zou intensiever kunnen.	Tendens in prognose laat zien sterk dalend aantal kinderen.	Beperkt	Levert geen extra inkomsten op.		3	Kleine schaal.	
Basisscholen	Als je meerdere sporthallen hebt heb je ook meerdere materialen, sportattributen nodig, centreer je dit dan scheelt dan aanzienlijk in aanschaffkosten.	N.v.t.	Positief	Centrale inkoop, combinatie-gebruik.	n.v.t.		Kleine schaal.	
Basisscholen	Sportzaal multifunctioneel inrichten: Goed nadenken over scheidingswanden, waar maak je de scheiding, welke sporten kunnen dan naast elkaar, tegelijkertijd, gedaan worden? Je zou ook kunnen denken aan kleinere nevensportruimtes, bv voor kleine groepen voor oa yoga, dans, judo, cardiofitness, dit kan elkaar versterken en bied meer mogelijkheden.	N.v.t.	Positief	Positief indien kan leiden tot meer en effectievere (zaal)huur		1		Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van sport/bewegen/gezondheid
Basisscholen	Buiten de sporthal: skeelerbaan, atletiekbaan, multifunctioneel buitenveld, verspringen, bv. opnemen in het terrein van SDC, kun je dat ook multifunctioneel gebruiken.	Beperkt. Tendens in prognose laat zien sterk dalend aantal kinderen.	Positief	Geen		2	Vereist investering die niet kan worden terugverdiend.	
Basisscholen	Kantine laten runnen door de sportverenigingen zelf, bv. ieder een vaste avond of eigen dienst. Opbrengst ten goede van de verenigingen.	Demografie heeft geen effect	Positief	Positief		1		Fysieke verbinding gezamenlijk gebruik

Kulturhus	Als klaslokalen TCC vrijkomen ontstaan er meer mogelijkheden voor verhuur aan grote partijen (op de begane grond)	Demografie heeft geen effect	Positief	Positief	1		Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van cultuur en ontwikkeling
Kulturhus	Gekozen invulling lege klaslokalen (bv Veldkamp) naar Kulturhus halen, zoals weerbaarheidstraining, typeles, dyslexietraining, huiswerkbegeleiding	Demografie heeft geen effect	Positief	Positief	1	Alleen mogelijk als Veldkamp sluit	Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van cultuur en ontwikkeling
Kulturhus	Gebruiksruimtes kulturhus kunnen beter benut worden, maar door veel concurrentie (bv ook gemeentehuis, centrale hal) lastig.	Demografie heeft geen effect	Positief	Positief, indien meer huurders	n.v.t.	Aanbod aan ruimtes lijkt groter dan de vraag.	
Kulturhus	Met name theaterzaal biedt kans om veel beter benut te worden.	Mogelijkheid om in te spelen op elke doelgroep.	Positief	Positief	1		Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van cultuur en ontwikkeling
Kulturhus	Meer jeugd naar locatie kulturhus, Dorper Esch, SDC brengen. Grotere concentratie biedt kansen voor gericht bewegingsaanbod en vrijetijdsbesteding.	Mogelijkheid om in te spelen op elke doelgroep.	Positief	Positief	1		Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van sport/bewegen/gezondheid
Kulturhus	Combinatie bibliotheek is lastig. Bieb is actueel bezig om de bibliotheek “naar scholen” te brengen.	Demografie heeft geen effect	N.v.t	N.v.t.	n.v.t.		
Bibliotheek	Bibliotheek helpt mensen met zelfredzaamworden, door ouderen met een zekere taalachterstand te helpen met allerlei zaken (internet, gebruik tabel, belangrijke website). Bibliotheek wil ook graag consultatiebureau in Kulturhus om ouders (baby's) vanaf het begin te kunnen betrekken bij het lezen. Verder kan nog gedacht worden aan inloopochtenden voor overdracht kennis op allerlei tussen ouderen en jongen en vice versa. Ook zou een gecombineerde ICT ruimte kunnen worden ingericht waar scholieren gebruik van kunnen maken, maar ook de beroepsbevoling als scholiere er niet zijn.	Speelt in om demografische ontwikkeling als het gaat om ouderen	Positief	Positief indien gebruikers betaalbare diensten gaan afnemen	1		Toevoegen/intensiveren activiteiten op het gebied van cultuur en ontwikkeling

Bijlage 7: Toetsing geïnventariseerde verbindingen

Toetsing geïnventariseerde verbindingen

Effect op gebruik en exploitatie

In hoofdstuk 3 is voor elke voorziening het gebruik en de exploitatie inzichtelijk gemaakt. Deze informatie is nodig om te kunnen beoordelen in hoeverre een verbinding kansrijk is. De volgende tabel is gebruikt als instrument om de bepalen of een verbinding doeltreffend is met betrekking tot een positief effect op het gebruik en de exploitatie.

	Verbinding hebben een positief effect op gebruik en exploitatie indien sprake is van:
Dorper Esch en binnensportaccommodaties	• Effectievere bezetting van binnensportaccommodaties • Structurele toename van vaste gebruikers(groepen) van zwembad • Een verbeterde concurrentiepositie ten opzichte van andere accommodaties • Een programmering die afgestemd wordt op de demografische ontwikkelingen • Het multifunctioneel kunnen inzetten van personeel • Afname van de onderhoudskosten • Besparing op personeelskosten • Besparing op energiekosten
Kulturhus Denekamp	• Meer vaste huurders • Multifunctioneel gebruik van ruimten • Specifiek: intensiever gebruik van de theaterzaal + kantoren • Betere benutting van de ruimten over alle dagdelen • Invulling van ruimten TCC na schooltijd • Verruiming gebruiksmogelijkheden van het pand • Meer bekendheid bij doelgroepen • Terugdringen van de huisvestingskosten • Terugdringen van de dagelijkse gebruikskosten
Basisscholen Denekamp	• Totstandkoming rechtstreekse combinatie met cultuur en beweging • Totstandkoming bezetting op basis van demografie

Verbindingen waarvan een positief effect het gebruik en de exploitatie onzeker is

In hoofdstuk 5 zijn verbindingen ondergebracht die een positief effect hebben op het gebruik en de exploitatie van één of meerdere voorzieningen. Er zijn echter ook verbindingen aangedragen waarvan het bedoelde effect op het gebruik en de exploitatie onzeker is. Deze verbindingen zijn qua perspectief daarom minder kansrijk. Deze verbindingen zijn hieronder genoemd en voorzien van een reactie.

- Een centrale ingang realiseren voor zowel Dorper Esch als Kulturhus. Centrale ingang zou tussen het zwembad en het Kulturhus moeten worden aangelegd. Medewerkers het integrale beheer laten doen en combinatiefuncties laten vervullen (zoals gastvrouwschap, conciërge, toezicht, gezamenlijke verwerking verhuur/facturering complete accommodatie/voorziening, verdere automatisering toegangssystemen).
- Sportieve gebruikers Kulturhus gebruik laten maken van faciliteiten zwembad, kleedruimtes en douches. (Het Kulturhus heeft namelijk geen douchegelegenheid).
- Een nieuwe gymzaal/sportzaal realiseren ter vervanging van gym/sportzaal bij de scholen.
- Evenementen/muziekavonden/kinderfeestjes in de sporthal houden.
- Het organiseren van volleybaltoernooien voor de (basis) schooljeugd. Diverse basisschoolkampioenschappen, o.a. het momentele zeer populaire 'smashbal'.
- Zorgen dat er in de sporthal ook grotere uitvoeringen kunnen plaatsvinden en eventueel een podium inbouwen.
- Buiten de sporthal een skeelerbaan, atletiekbaan, multifunctioneel buitenveld aanleggen. Bijvoorbeeld op te nemen in het terrein van SDC, zodat daar ook multifunctioneel gebruik plaats kan vinden.

Reactie op verbindingen

Het realiseren van een gezamenlijke ingang op zichzelf vereist een investering waarvan het terugverdienmodel onzeker is. Een centrale ingang voor zowel het Kulturhus als Dorper Esch leidt er niet direct toe dat het gebruik of de exploitatie van één van deze voorzieningen gunstiger wordt. Ook de combinatie van personeel wil niet direct leiden tot lagere personeelslasten. De ideeën om integraal naar dergelijke voorzieningen te kijken en het personeelsbestand daarop effectief in te zetten als wel de voorgestelde automatisering zijn interessant.

Uit dit onderzoek komt naar voren dat de verbinding tussen cultuur en sport niet direct voor de hand ligt. Wel is aangetoond dat beide voorzieningen overlap vertonen in het aantrekken van gedeeltelijk dezelfde bezoekersgroepen. De aanwezigheid in elkaars omgeving is daarom evident. Het is echter niet gezegd dat bijvoorbeeld de sportieve gebruikers van het kulturhus (een thans onbekende groep) te verleiden zijn om gebruik te maken van de voorzieningen van Dorper Esch.

De verbindingen met betrekking tot een intensiever gebruik van de sporthal voor bijvoorbeeld evenementen, feesten en dergelijke worden minder kansrijk geacht. Afgezien van de investering is deze behoefte in de kern Denekamp de laatste jaren kennelijk afgenomen. Daarnaast beschikt het kulturhus over een uitstekende theaterzaal waar allerlei activiteiten georganiseerd kunnen worden. Het organiseren van sportdagen of toernooien is iets dat in de huidige setting goed mogelijk is, waardoor deze inzet als 'nieuwe' verbinding minder effectief is.

De verbindingen ten aanzien van het bundelen van de binnensportaccommodaties zijn relevant, maar hoeven niet per definitie te leiden tot de nieuwbouw van een gymzaal nabij complex Dorper Esch. Het is echter wel aanbevelingswaardig om te bekijken in hoeverre de programmering geïntensiveerd kan worden zonder nieuwbouw. Het toevoegen van buitensport(en speel) elementen kan op zichzelf niet als een verbinding worden beschouwd. Wellicht wordt hiermee voorzien in een zekere behoefte, maar ten aanzien van dit onderzoek is deze input minder kansrijk.

Verbindingen die geen positief effect hebben op het gebruik en/of de exploitatie

Met betrekking tot dit onderzoek zijn verbindingen waarvan een positief effect op het gebruik of de exploitatie niet aan te tonen is niet kansrijk. Daarnaast gaat het in sommige gevallen om verbindingen die buiten de scope van dit onderzoek vallen, omdat ze bijvoorbeeld niet gebaseerd zijn op Dinkellands gebruik (voorwaarde onderzoeksopdracht). De verbindingen zijn hieronder genoemd en voorzien van een reactie.

- Met betrekking tot de verbinding tussen kinderopvang en scholen de warme overdracht en peutergym in stand houden. Wenselijk zou zijn om bijvoorbeeld gezamenlijk een aantal thema's op te pakken. Gezamenlijk activiteiten organiseren, waar de oudste peuters bijvoorbeeld aan mee kunnen doen. Ieder jaar een bijeenkomst tussen leerkrachten groep 1/2 en pedagogisch medewerkers organiseren, om gezamenlijk een thema te bespreken en de samenwerking intensiveren.
- Verbindingen op het gebied van topsport. Een programma creëren voor topsportklimaat in combinatie met onderwijs. Dit zal tot groei van de zwem- en andere sporten leiden. Ook onderwijs kan hier baat bij hebben.
- Verbinding in relatie tot volleybal. Periodiek middels het organiseren van een clinic of wedstrijd toptrainers en/of teams naar Denekamp halen om zo aansluiting en 'feeling' te houden met de top van Nederland. Dit draagt bij tot een betere ontwikkeling van de vereniging, haar leden en heeft promotionele waarden voor Denekamp.
- Verbinding in relatie tot verenigingszwemmen. Realisatie van een regionaal trainingscentrum en verbinding leggen met de KNZB; zij wil graag dat wij als sterke club in de regio een RTC worden. Door nieuwbouw van de zwemaccommodatie is dat zeker mogelijk.
- Gezamenlijke sportdagen houden m.b.v. sportverenigingen en scholen.
- Subsidiegelden aanboren door goede plannen in te leveren bij bv de provincie op het gebied van cultuur en onderwijs. De provincie wil veel geld steken in projecten die de cultuureducatie bevorderen.

Reactie op verbindingen

De samenwerking tussen kinderopvang en scholen zijn in huidige situatie al uitstekend, zo is gebleken uit de verschillende gesprekken. De voortzetting en waar mogelijk intensivering van deze samenwerking is gewenst, maar wordt niet als nieuwe verbinding gezien. Er staat niets in de weg om de voorgestelde ideeën op dit gebied in te zetten, los van de conclusies uit dit onderzoek. Datzelfde geldt voor het houden van gezamenlijke sportdagen door scholen.

De verbindingen die zijn ingekomen op het gebied van topsport of regionale trainingscentra vallen buiten de scope van dit onderzoek. Eén van de voorwaarden van dit onderzoek is het inzichtelijk maken van verbindingen op basis van Dinkellands gebruik. Het realiseren van een topsportklimaat of regionaal trainingscentrum gaat binnen het kader van dit onderzoek verder dan Dinkellands gebruik. Deze verbindingen zijn daarom niet afgewogen of beoordeeld.

Voor het aanboren van provinciale subsidiegelden geldt dat dit een tijdelijk effect tot stand brengt. Het doel van dit onderzoek is om voorzieningen qua gebruik en exploitatie volhoudbaar in stand te kunnen laten. Hier gaat ook vanuit dat voorzieningen zoveel mogelijk zelf verantwoordelijk moeten zijn voor de exploitatie. Het is aanbevelenswaardig om naar subsidies op zoek te gaan op het gebied van cultuureducatie als het gaat om een impuls om een concreet project van de grond te krijgen. In het kader van dit onderzoek en het zoeken naar verbindingen is het echter niet kansrijk om subsidies aan te boren om voorzieningen draaiende te houden.

Randvoorwaarden thema's

In onderstaande tabel worden de randvoorwaarden en aandachtspunten met betrekking tot de thema's uit hoofdstuk 5 inzichtelijk gemaakt. Deze informatie is geïnventariseerd uit de gesprekken met de doelgroepen.

Thema	Randvoorwaarden en beperkingen
Toevoegen en/of intensiveren van activiteiten op het gebied van sport, bewegen en gezondheid	- Als het gaat om het toevoegen van sporten die er nu nog niet worden gefaciliteerd, dan moet onderzocht worden wat daar de reden voor is. Gelet op de demografisch prognose zal sportbeoefening afnemen. Het toevoegen van sporten leidt mogelijk niet tot meer deelname over het geheel. - Indien zwemmen onderdeel is van een totaalpakket van sportbeoefening dan moet aangegeven worden in hoeverre de gebruiker bereid is hiervoor te willen betalen. - Voor het aanbieden van een gevarieerd bewegingspakket voor kinderen van buitenschoolse opvang in Dorper Esch moet de ruimtebehoefte en tijdstippen afgebakend worden. Ook moet onderzocht worden wat de consequenties zijn voor de bezetting van de sportzaal en gymzaal. - Het realiseren van een krachthonk vereist een investering. Deze verbinding is mogelijk effectief als dit gefaciliteerd kan worden in het kulturhus. Dan moet uitgewerkt worden welke partij investeert, wie gebruik maakt en welke partij beheert. - Het aanpassen de sporthal c.q. het toevoegen van ruimtes voor sportbeoefening of speelattributen vereist een investering.
Toevoegen en/of intensiveren van activiteiten op het gebied van cultuur en ontwikkeling	- Het koppelen van kinderopvang met faciliteiten op het gebied van dans, muziek, toneel, drama, etc is alleen kansrijk als de ouder bereid is daarvoor te betalen, waardoor de kindcentra dit kunnen faciliteren. - Het is een aanname dat het faciliteren van kinderopvang in combinatie met allerlei andere activiteiten kan leiden tot een toename van aanmeldingen bij de kindcentra. - Bij het faciliteren van een consultatiebureau in het Kulturhus moet goed nagedacht worden over de interne locatie en routing zodat andere faciliteiten optimale bekendheid kunnen genieten van de toestroom van bezoekers van het consultatiebureau. - Als het gaat om een intensievere zelfstandige bezetting van de theaterzaal in het kulturhus moet onderbouwd worden dat dit voldoende bezoekers trekt. Uit de praktijk blijkt dat dit lastig is. - Indien sprake is van multifunctioneel gebruik van de verschillende voorzieningen van het kulturhus moeten afspraken worden gemaakt over het beheer.
Fysieke verbinding gezamenlijk gebruik	- Het inrichten van een centrale ruimte voor horeca en gebruik van verenigingen, beheert door verenigingen, maakt een commerciële aanbieder zoals die in de huidige situatie is overbodig. - Het fysiek combineren van BSO met de basisscholen levert in de huidige situatie een verspreiding van kinderopvang over 4 locaties op. Dit is vanuit bedrijfstechnisch oogpunt een beperking. - Datzelfde geldt voor het fysiek combineren van BSO met sportaccommodaties, waarbij extra verplaatsingen tussen de

	voorzieningen (en scholen) in de huidige situatie niet bevorderlijk is voor een effectieve bedrijfsvoering. • Het realiseren van een multifunctioneel centrum met een zelfstandige horecavoorziening vereist een aanzienlijke investering omdat de complete routing van zowel het complex Dorper Esch als het Kulturhus dan herschikt moet worden. Daarbij kan de huidige afstand (ca. 50 meter hemelsbreed) tussen deze voorzieningen als beperking worden ervaren.
Clustering van voorzieningen onderwijs, cultuur en sport	• Het tot stand brengen van een clustering van voorzieningen op het gebied onderwijs, cultuur en sport op de locatie Dorper Esch en Kulturhus betekent dat andere locaties herontwikkeld moeten worden. Uitgewezen moet worden dat deze locaties voldoende potentie als herontwikkellocatie hebben en in een lokale behoefte ter plaatse kunnen voorzien. • Het tot stand brengen van een clustering van voorzieningen betekent dat in de toekomst meer mensen zich richting de locatie gaan bewegen. De infrastructuur moet hiervoor toereikend en veilig zijn. • Het tot stand brengen van een clustering van voorzieningen vereist een grote investering. Duidelijk moet worden welke partijen deze inspanningen leveren en of deze investering opgebracht kan worden.

Gevolgen voor de locatie van voorzieningen

De hiervoor genoemde randvoorwaarden komen voort uit de geïnventariseerde verbindingen. Bij het leggen van verbindingen komen ook locatiespecifieke randvoorwaarden naar voren. Deze zijn hieronder samengevat en zijn voortgekomen uit de gesprekken met doelgroepen.

- Vanuit de doelgroep "scholen" (directie) wordt aangegeven dat verbindingen beter tot stand komen als de voorzieningen op loopafstand van elkaar gelegen zijn. Niet alleen de verkeersveiligheid speelt daarbij een rol, maar ook het feit dat het verplaatsen tussen locaties met groepen kinderen een flinke operatie is waar een grote verantwoordelijkheid aan kleef.
- Vanuit de doelgroep "scholen" en "kinderopvang" wordt aangegeven dat de combinatie met een sportcluster kansrijk kan zijn en dat de aanwezigheid van een buitensportvoorziening in de directe omgeving een kans is.
- Vanuit de doelgroep "scholen" (bestuur) wordt aangegeven dat combinatiegebruik van voorzieningen functioneel kan zijn indien voorzieningen gevestigd zijn onder één dak. Indien dit niet aan de orde is komt combinatiegebruik nauwelijks tot stand.
- Vanuit de doelgroep "kinderopvang" wordt aangegeven dat vestiging nabij scholen, bij voorkeur onder hetzelfde dak, een positief effect heeft op het creëren van aanbod dat goed is voor het kind.
- Vanuit de doelgroep "horeca Dorper Esch" wordt aangegeven dat in de verbinding met bijvoorbeeld het Kulturhus meer traffic nodig is om een goed functionerende horecavoorziening te exploiteren. Daarbij moet de horeca aan de buitenkant gepositioneerd zijn, direct zichtbaar voor bezoekers en is ook de interne routing tussen voorzieningen van belang.